D 8/1

Bolyai Farkas:

Zsidó régiségtan.

130 pag. 260×210

1-66 v

BF 211

Szíró régiségtan

Előmények

1ö Cikk. A Szíró régiségtan fogalma és részei.

A Szíró régiségtan [törlés] tárgyát a Szírok régi állapotjainak, kiv a mások rendtartásai nak és vallásának fő részeinek rendszeres előadásai, melly hat főrészre a részeit ban közösen való, s amaz bizonyos tárgyak leírásával foglalatos, akkor csak van bibliaink szerzésére, és a Biblia szerzői tanításáig el jutni egyik részes segédje alakja.

[törlés] előképeit, szokásait és [törlés] mely a [törlés] egyik részes, segédje, bibliai régiségtan kell részeire.

A Szíró régiségtan csak megkárnyai Libol összeszedi kiketteit annak kedvéért. Mert a' nálunk, hogy a' régi világ legkülönösebb fat lacait nemzetének lakóra való világos és + kedvben nyit a' kelleti világ ismeretére, kiknek mivelteti szokásai kincsében kiegészíti, kiknek alá lapjait tanulmányunk tárgyaihoz a' pensumok magyarázatára [törlés] sok tekint a' Szírok régi sajátságaira és szokásaira vonatkozik, mellyeknek ismerete nélkül sem a' Szírokról author alkalmasan fo lás formáit megítélni, sem az akkori idő fellemében kiáll vállasok és polgari ügyes ének felett helyes [törlés] és igy a' [törlés] ságokra nézlag magyarázni tudnék. A' régi tanulás kiterjesztésére, author kik a' vallás tanitására hivattak multjaikkal kiismerni, [törlés] az O. T. foglalatmányát a' mi felügyelőink, egy részét szerint.

BF 2/1v

2. Cikk Sidóny chorographiai leírása.

a., Különböző nevei, s kiterjedési nagysága.

A Sír nemzet őstörzsének különböző időkben különböző nevei voltak. Legrégebben mondatik Chananeusnak, Chám fiának Kanaánnak, his Noé, mint negyedelési atyjuk egyik átka utánival egyúttal fellegzésére és honra (1 Mós. 9.). Chanaán tiradeki állomásait találjuk a Jordán nyugoti részén a földközi tenger partjain, és ezen tartomány birtokában idejöttekig e tartomány birtokában, egyfelől északtól Kivánságig s közepét képező hegyes vidéken a Sidó nép ősi birodalmát is részint adomány jogánál fogva bírja, s azután törzsökösen birja. — A folyó túlsó felén fekvő föld nevezetes Kelet Gilead hegyéről, a honnan ered a bennefolyó Jabok Dáu s földközi tenger közt levő tartomány is Gilead nevet viselt. Bázán tartomány pedig Basánnak, lakosai Rephaimoknak is, de a mely nevek a Bibliában sehol elő nem fordulnak. A Szentírásban mondatik igéres földnek (Sid. 11, 9.) az Abrahámnak ezen igéres részül, melly tiszta atyjától mondatik Hebronnak földjének is. Izrael földjének nevezetes fő részei, a Jordánnak, Genezáret tavának, Holt tengernek, Földközi tengernek, Libanon hegyeinek, Egyiptom, és nagy folyók, delnél fennfolyója Egyiptomnak gyanánt a földközi tengerig terjedő Kerülővidéknek megnevezés, mint Dán, Bersabé, Izrael Sámuel idejétől fogva Salamon idejéig, Dán Bersabéig, Izrael Júdáig, Júda Edomig, Izrael Júdáig, Júda Edomig, Izrael Júdáig, Júda Edom

egében hiszében az egyaczió és czélszerüség felett. Emellett a Sivár Istenhitá tart tekintik a magasabfogu, gyakorlatiasabb ó-hárassáy nézetü élete, és épen az okozza az, hogy magasabb nézetei nemcsak tüzelemül de perzsenti viszonyaihoz fényeinek sulgálatával jóltevő gyakorlatiak óvásra.—

C, Dolgozi fölvonása.

A Sivár Egyetemből visszatérésekor a Sábeb N Atai Sira N tartományra osztozva az ujra elfoglalt földi. Azonban ezen hátsó szomszédi tartományok alsó lapos határaik Istenben kijelölve nem voltak. Ezen felbosztása Sidónnak tartva a Salamon király halálára mikor 2 részre esett a Sivár birodalom, Judea és Izrael országára. A babyloni fogság végeztével pedig egészN. u. 400 évvel nagy változásokra volt osztva Palestina, u. m. Judea, Samaria, Galilea és Peraea tartományokra, mellyeknek részletesebb ismérete is figyelmet igényel.

1., Judea mint egy 315 négyszeg mérföldnyi terjedelmü volt, és igen külömbözö földjének. Legnevezetesebb városai voltak

Jerusalem †, mellyet a Sivár által mint Izrael fejedelmi tartózkodó helye Isten házában állandó jóltétje tett az istenitiszteletek, honnan Sz. János igen szépen mennyeinek vajudja ant (Jel. 21.). Régibben hitta Jebusnak a Chanaan egyik fejében

† egész Siderograph fővárosa,

városa feküdött, és hihetőleg a hajdani Salem vára is, mellyben Melkisedek uralkodott, épen ezen helyen volt (1 Mózes. 14, 18.) Dávid király alatti Jerusalemnek jóval a több négyszeg épületek által is nagyobb, sőt az akkori világ neve legnagyobbika. Innen legregibb része Da vid városának nevezetes (1 Kir. 11, 5.) Házaikból állottak később a város, felső részéből és alsóból; a felső város a magasabb és alsóbb hegyen elakra, az alsóbb pedig az alacsonyabb akra hegyen elterülve épitve. Jesus idejében a város kerülete mintegy 4–5 órnai mérföldnyi, kerülete 33 stadium volt, és 12 kapuja volt, a melyek közül csak a város belsejébe.

Magasabb természeti helyzetéről, mint mindenkor nyelvi bibliai kifejezés, is: Jeruzsalembe (Luk. 2, 41; Mat. 20, 17. 18; Ján. 7, 8. 10.) — ir nálunk is város, városba, mert a régiesben nagy város kifejezést, mellyben városba az által történnek, mellyben városba az által történnek, a tipusbeli mesterkéshez magát városba ir. Ellyen volt a Bethesda tava (Ján. 5, 2.); a Siloah, mellyben Krisztus Jesus az álmala megnyitotta vakon született vége, és a mellyet ezért a Siloah felkiáltó ágyát ágával vizenek. —

A Sion és Ofra hegyek közt közel Jeruzsalemhez fekvő Moria hegyen épüla a Templom, és szélesebb épületekre a Bezetha hegyen épüla az ujváros, mellyben az ujabb Jeruzsalem uj részei voltak, és igy ellyen képen Jeruzsalem 4 hegyen épüla, de tizenhetedfen

1 rész = 1 m.e egy rénus mérföld = 4000 öl.

csak Sion k. nyári épületeit nevezheti.—

A város Melchisedeki a' Forsaphát völ gyében dámos Lehetett venni kívül, melly mellett a' Kedron patak folyt aszakból délre. E folyónak egyik ága betanyenda a' városba is, s' onnan is Sivás kifolyván Silvak, vagy Silvam, vagy Siloh nevezta lata a' város fenne egésben körül járva. Más ága délre a' Hinnom vagy Ge pbes völgyén át Asophalea tóba vagy polcsgerbe ömlött. A Hinnom völgy, melly Siralom völgyes képen, nevét on nan vette, hogy itt áldozták egy időben a' Sidok gyermekeiket a' Moloch bábá nak. Josaphatot pedig azon dobolózaz arás nevezéssel, mert az akkoras alatt, hogy az áldozatul adott gyermekek síá sát ne hallassák, nagy zörejt fortattak nálni. Ezá Jesus Lejében örökös tűz égett az ada hordos kipusztulásáig meg emlékezés. E tájon nevezik azutánra a Si dar Gehinnomnak vagy Gehennának.

A Kedron patakon át egy kis ve rezet a' város fonsédjában felvi dáj fák hegye nevű alacsonyabb hegyláu csolatban, mellynek afelé végén vala a Ge thsemane Ker.—

Enbiija envenul még Jerusalemen kí vül nyugotra a templommal egyirányban felvi Calvaria vagy Golgo tha kis dombocska, melly nevét a' benne feküvő emberkoponyaalaku kősziklá tul vette, máskép Jerusalemi de ismeretlen helyhez kötött büntetőpatakban vetették keresztyén temetőjét.—

Jerusalem alatt ül fogva sok viszontagon mara keresztül, az utolsó rövid romlása, mellyből Juda országa a pompáját nyerte vissza bolgozásával: de sok Nabukodonozor baby loni király szállási bevétel után mentette le az végső egésben. A babyloni fogság után is, mikor kinjaiból újra felemelkedett, 500 évekre terjedő az Asszyroni, Syriai ki rályoktól s a Romaiaktól nagy pusztás a lásra fenvadva, de a mellett mindig épülni, s a Jesus idejében való, pompája ban állana, mignem 70 évvel k. e. Ti Vespasian romai császárnak esáparal győzig le nyomva. Ez a város, melly akkor 18 negyedre osztatott, Adrianustól helyébe épített Aelia Capitolinának nevezte. N. Constantinus császár ujra visza adta régi nevét a városnak, s Jerusalem nak hittanra a keresztes tudományalatt is, mikor Godfillon Gottfried az ő kínyától elszaka fintse 100 évig fennállá vette a Palestri nában alapított keresztyén királyságnak (1098–1187 k. u.). Végre a 16ik század mind e napig napjainkig a törökök birják, s a rabok nyelvén El Kods-nak – Szentnek-ne vezik. Ma kevés zsidót, számosabb keresztyé nt, s legkivált Magyar részét. A gonda gabb zsidók nem mernek Jerusalemből valaki ni adon kívülieknek, hogy onnan a bá rok rabjai visszaadassák, mikre bizonyos rendes lenek, mennyei bocsátás által megkell az idegen nyelv igazságainak elfogadniok.

Nevezetes helységek volnak még Judeában: Bethania – pálmafák helye – a' három test

BF 2/4v

Röh p. 193.

Martha, Maria és Lázár lakása, kikkel Jesus barátságos összeköttetésben áll, Bethániában (Lázár Kalberaiból fel is támasztotta Joan. 11.). Jelmésföldrajzilag fekszik Jerusalemhez csaknem a Bethaniába vezető uton Bethphage – fügebárca nelly annyi re vesz, hogy Jesus imez helyre ant asa nasar, mellyen utnyára Jerusalemből (Matth. 21, 1. Kis mésföldrajzilag Jerusalemtől 1 órányi Emaus varosa, mellyá Jesus feltámadása történetében említtetik Luc. 24, 10. Továbbá Bethlehem – lenyúlt v. Bunahára – egy termékeny idomú épülő város, hanem nevei is vesz. Nevezetes ez annyi hogy David királyi fészkének, de is szülötte és Jesus is. – Jericho – illatos fügy – balsamáról, pálmafáiról és rózsáiról nevezetes város, és amaz, hogy Jesus ezzel kezdte meg Palestinai megvetését. Megjegyendő még Hebron mint az Abrahám tartózkodási helye, és Dávidnak elébbi fővárosa 2 Sam. 2, 11; 5, 5. – Juttá, in tribu Zabulon, és Sochoth Lul. 1, 39. 40. – Berseba Palestinának délvégi, honnan ez a kifejtési határ mellett 2 Kön. 17, 11, Dánnel Dorfe hívják, az egész tartománya jelenti. +

Jáhaz mellett tétetik fel a hely az Ezer – Mephaloim-ra – sót tengr. Holtenger nevéről oman neve, hogy benne semmi hal sem más élő áller nem tanálhatik, az minek a forrásu és más vizeket magába vészen amaz belülé vébbi nem folynak be. Ezenger helyén állott Sodoma, Gomorra, Adama és Zeboim.

+ Arimathia Josef szülötte helye Röh p. 171.

illust. 19.) Röh p. 190. —

Szövetség érdeke.

BF 2/5

Ha valamely tartománynak fonnsége, nagysága tol, népességénél, és más ollyan külső viszonyoktól függ, vagy Szövetség a fonnsé névvel nem élhetnek határozottan. Azaz egy olly szélyes fejét tesz, egy alig észrevehető pont tele e nagy világrészt nyugatra terülnek. Kitudva egy tartomány terjedelmét, hogy ni, mellyek kisin pontokat folyvást terjedül, hogy len folyovíz van benne, vagy sok árkra, hogy ha jót nem bír meg, tengerpartal van körülvéve, de ki kivül helyez sértül, hegyekkel megrakva, mellyeknek réspina pusztát, és sivatagot, és csak innen fogna környékét egyegy termékenyebb völgyecs; egyiránytól idejében is csak nehány millió emberrel bírt, és a mi időnkben a polgaság járma alatt sóhajtana tés reménye nélkül nyög. Egy illy tartomány mega ba véve kitudna fonnsát mondani? Spanyolország egész földjének egy tartomány fenntartása, mely minde re művelhetetlen hés egyaránt olly sok vérrel tulaj vonnal bírna, mellyből kivülebbiből is mennyi amennyi va megérdemelné, mint ez az ország. Számos találmány ner, hogy kívánt tetemes nagy haszonnal intézni ide lépésünkre, és még azt, hogy a földnek minden tartományait bentairól, csodáis látását is, valamely sajátságos érzés ezen tartományhoz vonna. —

Kitünő fonnsága nyer Szövetség a, mint egy nevezetes hegyek hajdoni tárhelye, egy olly nagy hír, mellyet fonnságái nem kívánság kivülmenetelnek, mellyet által meg nevezetes rendeléssel feltalálhatnánk kívánni, hanem egésen sajátságos viszonyoknak. —

BF2/5v

álló népek ugyanis vagy kard tettein, vagy a tudományokban és művészetekben jeleskedés által, vagy pedig félelmes kiterjedt kereskedésök által tettek szert a történetre a históriában, de ezen túl semmi körül a szép nép egyikkel sem bírt. Olyter vagy kard fellenről is lelkesedett, de azért hiában fogott fegyvere, hogy hiúsan birtokát félelmessé. Többnyire csak saját fennmaradásáért harcolnak, pusztítnak szomszédai szokásainak csak pusztítnak félig való állva ellenök, és ellenségeivel mindig csak létének fenn tartása felett küzdött.

Éppen illy tekintetben vagyon a tudományokban, és mesterségekben való állapotja is. Dáda mint Egyptomiak, és Phenicziaiak pompájában kezdett, és jó általuk lehetett volna magát azok által gyarapítni, de pulgári és vallási alkotmányok által, valamiben az általuk, hogy minden nyomtatásait elfogadja, sőt bgyiránál is hivatal tanításait elfogadja, sőt bgyiránál is idejében; egy David egy Salamon alatt, minden vállalatra, mire valami tudományos és művészeti járásra kívánsatott, idegen mesterekre szorult.

A keresztény üdőtől által jem lett ez a régiek vetekedővé, pedig semmi jem lehetett ezeknél kedvezőbb, mint az hogy tudományai épen a tengerpart felé, és előtt volt a gazdag Phenicziaiak példája: és mégis csak egyes ember magát távolítá Salamon alatt, hogy a világ keresztülése megtörténhessen, de csak tanítványaihoz, és megelégedett a fiai az erős keresztülével, elérvén bevégzett a pompador kor.

Minden mellett is egy volt a szép nép a régi világ egyenetlen népei közül, csupán vallásos befolyását ért, mellyet az ismeretes világ nagyobb részére gyakorolt. Mert ennek vallásos törvényeiből erednek közé többnyire a későbbi vallásfogalmak, mellyekkel a mi sokkal népek részesülnek, és a mi valódi világosodás van, a mennyire a história felismerhető, az vallásos műveltségen alapszik, mellyel egyesülve a szép nép közé birtak. A görög és római birodalom volnak mesterei az ó és új világnak a tudományokban és mesterségekben: ellenben a szép ollyan ismeretekkel gondolkozásra a többi népekre, mellyek az érzéki felett világos, szemet, fabadságos, és kalkart alkalmas tárgyaknak.

Ezek eltűnt pulgálnak a pusztulások, mellyekbe ők által tenésödött lerakták. Ezen vagy a legrégibb, és máig is alkotásai emlékei a vallásos tudományoknak, és a gondolatok magasságára, el vett képzésére, és mennyországra mindenkor ismeretes, vallás tanítói könyvekre felülmulnak. Ezen túl egyenlő egyet, mellyet az emberiség bejó riája, ha pusztán nem kimenőleg is, az első kezdetét a tevékenység felnyitott, az emberi tudás vággyal bőplálékot adnak, és olly fonalat nyújtanak kezünkbe, mellyben a világhistória történetei kezdetül mostra nig könnyen fogni kimi lehet. — Kiképzhetlen az, hogy ezen irányt milly jótékonyan tanítanak egész ben az emberi kezre, mennyi ismeretes terjedtenek, mennyi anyagos adnak az emberi élelmet a fejlődés lépre, és milly kapcsos befolyással voltak milliók nemzésére, kik annak egyik könyvet olvasni nem tudnak.

BF2/6

BF2/6v

Végre reveres ec á réjt remseti sajátsá
gairól, mellyeres elsőül fogva mostanig megtes
tese. Velük egyleni népek errenkint tömlöttek
revéttel együtt á tűtorás tapasztal á földszínei
vül, á sidet máig is megvalmak minden estapja
sát daerára is, mellyekkel ölés irígy sorsuk sáj
tolva. Errenkint elegyedet öpse más népek an
felyában idegenkül, elvesztve sajátságaikat,
egyedül á sidet, bás elsőrva a földszínéin, tajsa
gári állapotjával gyakorva, tartották meg remse
ti bélyegüket, mellyel réjet á polgári is, vallás
állomány egyenes vala, és a mellyel által min
den időben, s minden tartományban állandó egé
lé egyesülve voltak, [illegible], jellemiekre, fulá
saikra s erkölcseikre, sőt nemzeti ábrázatjukra
nézve is máig mind sidet, megismerhetők.—

Ezen tősülmények okozák azt, más, hogy az
magában lét sidtartomány, á földnek egy jegle
tes, mellyel a sidetnak nincs párjok terjedésül
tárhelyül polgálo, egészen sajátszagos finomság
gal bir, s a provfabb vizsgálatra megérdemli.

Ezután judeg ezen nevezes á tartomány, mint
hazája vette abra ispenemberek, a [illegible] ki a kereszt
lás apostolai által katholicus érdemkert gyeresz.
tessék, ejtsen más időben, más gondolkodást, más fulá
sokat s erkölcsöket terjesztve el a földön, [illegible]
fulajdonát vala fentartva tanítja, virágoztja, ja
vaskja s jelenvője lenni az egésznemberi nemzet.

s á belki világban okozva általános vélemé
által minden párt olnak, s különösen azoknak, kik
magukat az ő nevéről hívatni fogják, ápolnia és
elvállásáját megerdemleni. Ha tehát percsépt
ner tanjuk magukat, hogy által a megjobbulást
tattunk, s boldogítatunk, jónovtnak kell lennie
arra tanmányokat is, mellyek percsét, mely ősés fü
lötjének nevéni. [illegible] Egyfelmind á legfelső, s
[illegible] emlékezet létnek [illegible]
hiponjában arra fogva földnek minden helyeken,
hol testi és munkálodnak. Ez [illegible] az á fe
lyá mellyből a világ boldogítására fölpenget
tetett; ha jelnek az á pusztra hová magát a vi
lág lámája elől elvonta, hogy istení vallásának
tűrnél, s célját gondolhassa; ha oltár arra
pompás hegyek, mellyeket magának csapain nyi
matkái közt a lényegésbe tanácsa nyugalmas
ra jelnek az á barátságos tó mellyek partjain, alig
sorfor, s gyönyörűséggel szemlen az együgyü, tudatlan
halászokat, s bámulásra elhívá, magának segédül
vette, s tanítványivá tette; ide oltat azon utat mely
ben pásztan ügyefogyottat, [illegible] tudatva igazsá
lása s gyengülése tanálat; ide oltat azon fabel
ű tanítást, mellyeket Synagogáiban tanította; ide
emlékezet fel a pompás Jerusálem városa, mellyet
lakosai a fegény galileai gonoszak, minden kilesésé
ge mellett is megbecsüle, s végre a hegyalái arcsalók
hatal nemének megis ölték. Ezzel ide való viszonyba
a ő földiségének, viseletének, munkásságának, sorsa

BF2/7

BF2/7v

déseinek, ’s mind azon történetekre, ~~melyekből idővel azon~~
~~képzeli előáll~~ melyek az ő tudományához hozzátartoznak
képzeli előáll ~~ni~~ ötletre elfelejtkezlenek maradnak.

Minden mellett, tehát hogy Sulzerben nagyságára, ’s természeti nevezetességére nézve, még kitesz tudományát usán áll, ő’ emlitett tekintetekből olyan tenkiséges, ’s fontossági nyit, mellyhez még csupán ~~a történetbeli tekintet~~ kedvére méltán ~~megérdemlik~~.

BF2/8

BF2/8v

BF2/9

2.)

2, Samaria földe feküdt Galilea és Judea között, s állott az Ephraim és Manassé törzsének területéből rendelkezésére jött részéből. A Samariaiakat valláskülönbségek is a többi zsidóktól megkülönböztették, mivel külön templomuk is volt a Garizim hegyén Sichem fővárosban mellett, mely a zsidóktól utálattal megvetett és gyülölt, mivel a vallásjavak gyűjtőhelye a Samariaiaknál volt, mivel a zsidók előtte gyűlöletben állottak (Ján. 8, 48.), a Samariaiakat tehát tőrfalhadnak tömegesítve mélyebben taposták (Ján. 4, 9.), a zsidók Samariában által nem is utaztak, s ha mégis utaiknak útközben lényegesek voltak, arrajó utazásukat vezető magukban, hogy a Samariaiakkal ne közelgjenek. — Ezen gyülölség a Samariaiakban sokszorosan nem jutnak vissza, hiszen egy esetben (Luk. 9, 52-56.) sőt oly is történt mélyre tárulnak, s jellemző bizonyítékul szolgál, (Ján. 4.), hogy Jesus világos gondolkozásánál fogva hívő, hajlandó szóval illetnek tartotta, s nem különben fölfordulás kívüliek, tartózkodva állott, de a levitás Szókratesz kérdésére mélyedt mintsem tüstént. Ri ölés (Luk. 10, 23-37). Egyébként is vallásos tekintetben sokkal ripsább volt a Szadduceusnál, ők egyházban és közös elmélkedésben, inkább társaságban, vallásjavaikat, s talán fabatkára vették (Ján. 4, 25.), nem függő Királyuk Jesus Dejében Pontius Pilatus volt is annak helyzete, mivel Judeával egyszülött is volt. —

Buher p. 130.

BF 2/9v

Eren tartomány nevezetesb helységei voltak:

Samaria, minőegy 5 mérföldnyire Jeruzsalemtől, királyi székhellyül 5 Jeruzsalem veszélkedő versenyzőjül Omri Izrael királya által építtetett. Mint fővárost kiszakítva a tartománynak egyik legszebb fekvésű városa lett Sebastiával az Syriai király földig terjedő elvétetve N. Sándor újra felépítésre, 5 legfőbb ékesítésre méltó épületekkel. Es akkor alatt telepedett helyökbe. Es akkor alkalmatossággal, hogy a Samaritanusok Sichem vonalát tették a tartomány főhelyévé. Később a' illatkaparó fejedelme Hérodes vallást a' nép iránti gyülölségből megint tönkre tette Samariát, Kr. e. 25 évvel azután Augustus újra alatta Sebastiának Sebastiának nevezte. Ezen városnak megjegyzik érdemel, hogy a' Sebastiai tudományja itt leghamarább terjedett.

Sichem, melyben kivülkben volt a Jakob kútja, hol Jesus a' hires beszélgetését tartotta a' Samariai asszonnyal (Ján. 4, 6.). Sichemtől éjszakra feküdt a' Garizim, 5 Ebal hegyei.

Röhr p. 144. és 155.

Említésünk még Samariában de nem hol S. János keresztelt, de annak közel helye nem vétetik volt. Lovácsi, Silo, Bethel, 5 néhány földrajzi tüzetes

Röhr p. 154.

lesét Caesareát is, megkülönböztetik a' más Caesareától, melly mariával határ hivatott. —

Röhr p. 152.

B, Galilea — határjárás, mitsoda viszonyban — aránnyal Palestinának a' Jordán nyugoti partjain Samaria fölött egészen déli részéhez jelentetett. Területe nagyobb mint Samariáé, kisebb mint Judeáé. Lakosai fölött barnaszínnel [illegible] mindazonáltal is voltak a' Judaeabeliek, ámen galileai annyi volt a' Judeabeli, mint Judaában parasztember, 5 közmondás volt arról, hogy Galileából soha jó ember nem jött volna, 5 Jesusnak is megvetéséképen fordítják. 5 Jesus is magyarázatot adott galileainak, 5 egyszersmind arra is, hogy nem Bethlehemben lett születése 5 elfelejtsék, mivel közönségesen Bethlehemből kellett a' Messiásnak származnia. De gyülöletével is ellenesen a' Jordán 5 a' Galileusi Tiberiás, mellyek alatt Josephus Flavius, hogy a' Galileusok a' pogányokkal jóval jobbant viseltetnek, mintsem Judea városaikban történni is hírták.

Röhr p. 129.

Jn. 7, 52.

Galilea két részre oszlott: Felsőre 5 mellyben a' [illegible] Fenyőig, vagy a Jakin, 5 Alsóra, Fönyőtől, Ptolemaisig 5 Tyrusig lakott, kik Kánaánitáknak 5 Phöniciaiak 5 Syromiak látszanak, kik Kánaán Dar csak elnyomtatva éltek, 5 alsóra a' Jordánra, mellyek a' Dánnak folyóvíz határul.

Alsó Galileában volt az egész tartománynak fővárosa Tiberias, mellyet Herodes Antipas epitetett, 5 nevével a' Tiberius Cäsárt tiszteletére nevezte. E városból a' Genezareth tó Tiberias tengerének hivatott. A Jordán folyása után a' Hulás tóig a város volt minden több mindazonáltal fő határhelye.

BF 2/10

Más neveken várta vele alfeu Galileában
nak Sephoris vagy Diocaesarea Jesus
ellen. I. Nero alatt fővárosa egész Gali
leának. Déli felén feküdt Scythopolis,
régibb nevén Bethshan, később Gisca
la, melly városból származott az apostol
egyház történetében nevezetes Jesus-élőtől Galileának ezen helyei is
nevezetesebbek: Nazareth, hol a Jesus
tanúi laktak, és maga is felneveltetett,
egy meredek lejtésű oldalán épült város
egy napjárónyira a Tabor hegytől. Innen értesít, midőn
Luk. 4, 28.29 mondatik hogy a Nazare
thiek Jesust egy hegyről leakarták te
pini. A Sidon alatti egész Galileában
e város állása legnagyobb megvetésében
volt, mert sem neve is gúnynevekül használtatott. Erről nevezetesek az első keresztyén
Nazaraeusok és a Jesus is nazarethi
beliek. Még Nathanael is a Jehussali
ismeretségében azt kérdi: jöhet valami
jó Nazarethből? Jan. 1, 46. — Nem messze Nazarethtől feküdt Nain városka, hol
Jesus által lett feltámasztásáról Luk.
7, 11.. Ehez egyaltalán egyes Kana nevű vá
ros, hol Jesus első csodatevését mutatá
a' vizet borrá változtatásában Jan 2, 1.
k.t., s hol Nathanael illyesnek is jü
tött helyes. — A Jesus élete történetében
igen nevezetes város Kapernaum, hol Je
sus igen sokat tartózkodott, tanításokat
tartott, és többféle csodákat tett Jan 4,
47; Máté 8, 5; Luk. 7, Márk 5, 22 Ev. stb.

Riehm p. 108.

a' ö vándorlásai is nevezetesek Mat. 9, 1.—
Jövendő választásra Jesus a' vámpadi Levi, más
té Keresztnevénél inkább ismeretes Apos
tolnak. Luk. 5, 27; Márk 9, 9. — Nem messze
le volt innen Bethsaida, Péter, András
János, Jákob és Fülep Apostolok szülőhelye,
hol Jesus egy valamar jelenésének nyilván
adta. És a Bethsaidától inkább galileai ne
vezetek megkülönböztetésül a Gamala
vette és Julias fejedelmi illyenekről városok
Julias Galilea mellett Sidon és Tyrus ha
tárain nyela, hasonlón Sidon és Tyrus mellett
Levi is hasonlóan, az anyaszentegyház hi
vatalára való fokozatossággal bir, lako
sai nagyobb részint pogányok voltak, és a
pogány népekkel Galileának nevezetes
Nevezetes városai voltak: Ptolemais, ré
gi Akko nevén a' földközi tengernek
öblénél, a keresztes hadak alkalmával le
lem hellyül foglalá a keresztes istenekről, és
ezen czímmel, elavúlva a keresztyének
és saracenek közöt. 1517 óta a Törökök
birják, és Akkonak nevezik. Felső Gali
leában voltak még: Caesarea Philippi,
Dacca, Cades, és Palaestina legfelső é
szaki részén Dán város. —

4, Perea testvérország az evangyéli
om históriájában nem nagy fontosságu. Ezen név
vel neveztetik általában Palaestinának ke
leti része, mely a legrégibb időkben Gileaddal határozá. A Jordánon túl első
Palaestinának megint 2 része volt: Ollvak
tis és Ollvahiát fölfeje, Perea pedig a
hon, a Jaboc — Ollvahig, magában foglal
ta a Ruben földét, szélességi helyzetben

+ melly a Sibenias vonyor vagyori partyán feküdt

BF2/11v

BF2/12

Machaerus á holttenger partján épült erős vár, mellyben Herodes Antipas fogva tartatván, végivóltéig elvonultsága alkalmával Arnon folyót á holt tengerbe Arnon folyóval nem messze találtatván á Nebo magas fensőségű hegyre, mellyen állítólag meghalt. Ollyan helyiségben Peraeában † esett az ugy nevezett Decapolisnak, vagy 10 városok † melyéknek egyike vólta Jerusalem Bethabara javára, mellynek keresztelő helye á Jordánnál, hol Kér. János keresztelt, † Gerasa vagy á illa † Pella hová Jerusalemnek a Romaiak által lett elpusztulása után a Kr. várost bant lakosai keresztyénekből valának. — rajtok kívül Decapolisban is, ma is egy rész nagyobb részök pogány, † 10 várost kivéve, mellyeknek nevei fellyen nem egyeznek meg a Decapolis nagyobb részével említésre méltók: Bethsaida Julias, megkülönböztetésül a galilaei Bethsaidától Kér. János fejedelmsége alatt Jesus ezen idején tartózkodván legtöbbet Matth. 11, 20-24. Jer vala ezen pusztaság, mellyben Jesus 5000 embert 5 árpakenyérrel, 2 kishalacskával kielégíteni kön. C. 6, 1-15. — Gadara, emberi dicsőségre gyűjtetni meg Jesus ezen apostolit, kik magokban egy Legion ördögöt találni képzelék, Jesus, midőn á Gadarenusok sipnyelvbe tagasztá Luk. 8, 26-39. Matth. 5, 1-17.

Palestinának egyéb természeti nevezetességei közé tartoznak, hogy ott az ásott, vagy kövön, annak hiányában mint Egyiptomban á kútban, vagy Palestinában á Jordán vizének csatornákban tavaszkori kiáradása gyüjtetik, mellyen az Arabiabannal való folytatásra szükség, annyban á tartománya olly termelő, hogy az tejjel mézzel folyó földnek nevezetik, csak nagy mindenféle fogyatkozásban szenved. — Egyébiránt á Jordánnak árvíz

folyást is nevezhetjük azt, midőn: Arnon, Jabbok, Kedron, Dezor, Sórek kifolyó Szakáll vólnak Palestinának több apró, nagyobb ravai kis terményeit elborítván, vagy mesterséggel készítve: minden mellett ibb kivételnek evvel á föld takarói nagyobb nyaknak az esővíz felfogására, Syriaban is árvámnak; Delphinlassság, mellyben á Kút hibáznak vétik fülemülének sipolása hagyt mintt Jeremiás. Luk. 14, 11-19; á Sáskák, mellyeket elevenen leír Joël 1, 1-12; 2, 1-11; többféle Földingás, mellyek á tengerpartján tartományok rengésnek tulajdonítják; Földfakadásokat, kiáradó és á Samum fél nevezetes beszéd állatai között á megmérgező mikor történik találjelenségei mutatkoznak. Földre benne, és ott kéj bőségével fuvják á kelető szél által magukat elragadtatni.

BF2/12v

Er emberben az a tartomány ~~or~~ tehát sageában ’s ré-
szében per evangyeliomi historiának sérü kilegy-
’s kerüje az emberi nem legnagyobb jótevőjének
személyében, ’s élete tettei, és tanaiba al alvan-
dományait magyarázni, mellyek a föld minden rész-
ében elterjedésére, ’s minden emberi fajnak boldo-
gitására vala határozva, ine tekintse meg elgy-
pja azon világ változásait, mellyek jótékony
befolyása az emberi nemre mind vallásos, mind
erkölcsi tekintetben máris felfejthetlenül
És minek az ejtt földgömbön bár tartomány is,
melly mivelő é, miveletlen emberre nézve legy
része annyi érdekkel birna, a történetti sze
reti annyira igényelné, mint Siria ország. Ezen
mégis felette érdekes pedig jon földe fele
ső kiterjedő nagyságával, jeles népe má
sok felett kitünő tehetségeivel, ’s fényes külső
viszonyainak kiséretében, sirva tartá távol, vagy
tudományok, az mesterségek virágzása, és
restülés általi meggazdagodás, mellyek
lett nevezetessé tudnunk lehet az a histori
ában: hanem mégis felette fontos azért,
mivel ally népnek volt eleinte lakhelye,
melly bizó sajátságai által vonja magá
ra feggelmünket. A Zsidó ’s Görög bölt
esek tudnak ugyan tanitói a régi ’s uj
világnak a tudományokban, tudtokra é
gekben, de a Sidó bölcsel gondolkozásá
a nyelvben abban legkisebb ~~is~~ mértékkel sem
Ghemint fabonlagnel ’s halhatlan fagyal.
tudnak irásai, az egy nevezetes fenséges
ver ’s gondolatok ősiségére, a vallásos
elvek nemességére nézve felülmulják min
den más népek vallásos Eönyvelt.—

Nestorius, tovább á szép nemzeti sa
játságaira néz is, mellyeket kevés vesz á
más időkig hiven megtartva; á Sidókat
egyetlen népek ezennel tűnésessen el
a föld színéből, egy hogy a kisfosiaban még
kevésből fen elmaradhassanak, á Sidók egyedül
nemzetek meg ellenjék vifálgat, ’s de sors
mustoka csapásai daczára is minden
napjaikra; még népek az idők folyamá
ban más népekkel össze olvadtanak alkot
saját sajátságaikban elvesztenék, de á Sidók bár
elforva á világ minden részeibe, ’s pol
gári jogokban részesülve is, nem mindenütt idegenek, külsők, vallá
sajátságaikban bélyegzés megtartanak,
sőt példáik, erkölcseik, ’s gondolkodá
sok által állandó társaságban élnek mindenkor.—E
zi egyesülésre alkalmasnak mégis. —E
nem különösen egyéni fogva nyilvánítja
nem földdarab, mely a Sidóknak fenntar
vaszlott lakhelyül szolgála, ’s abban meg
nak belső szerkezete á többi világtól.

De sőtnes nem természeti jóság azért, hogy
a’ sőtségnek választva szent tanainyának
szabadságával, ’s a legnagyobb jótevőjének
lemi az égből emberi nemnek minden szentek
tiszteletét ’s hálaadását a’ léki világban ál
ugyis ajtaira, sőtnes által nyitnak, kik magukat
nak nemünk szentek nevezésnek, ugyan szeliri.
Ily elmaradhat sem illés időszak történik
ha emlékezetünkben nem idézhetnek, melyek
a’ legnagyobb szentségek sőtségének, nevezte
désének maradásával szembeszökőnek, mind ezen
tanuságnak nevü hűségül szolgáltak, melyek
kereszténységnek élete örökre fenntartásának maradnak
nak.—

3.)

BF2/13

BF 2/135

3dik Részt. A Sidókkal rokonságban élő népek.

Ezekről összeírásuk fogva rokon népek valának a Sidókkal

a., Az Edomiakat, Esau vagy Edom a Jákob testvérbátyja származik. Ez Esau és Jakob közt az örökségen oly hasonlást támadtam versengés; mivel az anya legnagyobb fiának jussul a Jordánon túl Kánaánban, Esau pedig Seir hegyes vidékén örökösödésül lakhelyet kapott, de ezen tett osztályozás ellenére is Jakob fiai Egyptomból Kánaánba vezetőlen, az ezen kis tartomány közös fiai Edomban, mint legagyasabb részén elszórva átvevén, az Edomiakat elleni fegyületek, s olvasát az Ismaelitáknak is hig tartó bujdosásukban. Midőn a Sidók Kánaánba fel indúlt az ezen be érnek is, az Edomiak Palestinán gyakran háborgatták, s még a Dávid győzedelmei sem tették meg teljesen őket, mígnek 1ső Asszyrkirályok legyőzések 129ben k. e., melly időtől fogva a Sidókkal vegyesen laktak is nem értesmi meg hogy Edomiak ámbár Dáneak volt az ujjesepamaruumban Sidónak nevezték.

b., Az Ismaelitak, kik eleinte közös Arábiában laktak, később Palestina keleti oldalán fegyelmeket helyezek, innen mondanak a k. irásban kelletlenek. Ős atyjok volt Ismael Abrahamnak Hágár vagy Ágár polgárjával pilliczefia gák vagy Ágárenusoknak, más nevvel Hágárenusoknak is mondattak.

BF 2/114

c., Az Amalekiták, kik hasonló rokonságban állottak a Sidókkal, az Edom unokája Amalékról, az Elifás fijának fajtája volt ivadéki lévén. Ditre tövés ellenségek laktak, s a Sidóknak állandó ellenségei maradtak. —

d., Az Aramaeusok v. Syrusok, melly utóbbi névvel a Syrus vándorlás tején még később, ámbár annak előtt Külső Ázsia nemzetei Syriusoknak vagy Syrusoknak mondattak, így az ókorban is

e., A Phöniciaiak is Chanaan nagy törzsének tartatak, laktak Palestina s fatnegyedi fensík ságában a tengerpartnak. Nevezetes városai voltak Sidon, Tyrus, Ptolemais, s Sarepta, melly Illy jelentőséget a görög ókorban is megtartotta, s ezért megjegyzendő I Kir. XVII, 9. —

f., Midianiták, kik Abrahámnak Ketturától fiának Midián fijától származtak, s Midián földéről vették eredetüket, s Arábia, Sidókkal is laktak Palestina határán. Ezeknek fővárosa volt Epha felől

g., A Moabiták, a' Lot fijának Moabnak ivadéki, s jövedelmi ellenségei a Sidóknak. Bálak s Bálám balvány is ezekről nevezetes, mellyben az Ismael népe is ollykor imádott. —

h., Az Ammoniták, a' Cham unokái, Ezek is folyvást hadakoztak az Izraelitákkal, míg Dávid egészen meg nem törte őket I Kir. XI, 7. Az Abdok, mellyet a Sidók egy idő ben imádtak, az Ammoniták bálványtok

tja a nép minden ennek végén meg telepedve, s később tovább tovább terjedve is Arábia északi részében. Syriában vala Palmyra is. —

BF2/14v

i, A Fáraótól kihozott Palaestina
nak déli vagyonra a Tíreiek segítségével, hová
ők virágzó városokat: Gazát, Askalont, Asdódot,
Gáthot és Ekront. Ezek fölött a bírák idejé
ben igen sokat kellett harcolniok a Sidókkal.
Saul és David idejében több ízben megve
rették, de országuk egészen csak akkor
pusztult el, midőn N. Sándor Gázát véres
más földig lerombolta. —

VIIIk Cikk. A Sidók pulgári történetének
rövid vázlata.

A Sidók nemzeti történetének adatai 2000
évvel k.e. Abrahámmal kezdődnek, ki Ur
Casdból vándorolván nyugatfelé a földközi
ger partjára Kanaánba Sálemi fejedelem
hez jött. Utódai Izsák, Jákob egész kánaáni
tartózkodásuk, Jákobnak Egyptomba költö
zése idején m.e. 1700 évvel k.e. alkotják
Izrael törzsét, kik sok viszontagságok
után Mózes vezetése alatt mint szabad
fiai kivonulván Egyptomból, 1491 évvel k.e.
Kánaán határaihoz érkeztek. Ezen időtől
fogva Izrael népe 12 törzsből állott, kik
közül Lévi törzse papi hivatalra lévén
rendelve, a földet nem kapta örökségül.
Ezek helyett József két fia Ephraim és
Manasse törzsei részesültek kétszeres
örökségben.

Izrael népe Mózes vezérlete alatt 40 évig
vándorolt a pusztában, mielőtt Kánaán
ba bejöhetett volna. Ezen idő alatt a
régi nemzedék, mely Egyptomból kivonult,
kihalt, s az ifjabb nemzedék lépett a
szent földre. Mózes halála után Josua
vezérlete alatt Kánaán meghódíttatott,
és a 12 törzs közt felosztatott. Josua
halála után a törzsek szövetségben
maradtak egymással, de a közös ügyek
intézésére nem volt állandó hatalom.
Izrael népe a Bírák idejében (1443–1095
k.e.) gyakran elpártolt Jehovától, s
ezért ellenségeinek hatalmába esett.
Midőn azután bűnbánatot tartott, Jehova
mindig szabadítókat támasztott fel
számára, kik a bírói hivatalt is viselték.
Ezek közül legnevezetesebbek: Gedeon,
Jephte, Sámson, Sámuel.

Izrael népe a Bírák idejében a szomszéd
népek közül sokat magába olvasztott,
s ezért a vallásban és erkölcsökben
nagy romlásnak indult. Ezért Isten
Sámuel próféta által Saulban királyt
adott nekik, ki 1095 évvel k.e. kezdette
uralkodását. Saul, David és Salamon
idejében Izrael népe a legvirágzóbb
állapotban volt. Salamon halála után
(975 k.e.) a tizenkét törzs két részre
szakadt, mert Roboám, Salamon fia
csak Juda és Benjamin törzsei felett
uralkodhatott, a többi tíz törzs Jero
beám alatt Izrael országát alkotta.
Ezen országok egymással folytonos
harcban állottak, s ezért mindkettő
gyengült. Izrael országa Hoseás ki
rálysága alatt (730 k.e.) Salmanasszar
asszír király által meghódíttatott, s
lakosai Asszíriába hurcoltattak, hol
azok a többi népekkel összevegyülve
elvesztették nemzetiségüket. Juda
országa Ezechiás király idejében
(714 k.e.) Szanherib asszír király
által szintén meghódíttatott, de
Jeruzsálem városa a fővárossal
csodálatosan megmenekült. Juda
ország Manasse király idejében
(698 k.e.) Asszíriának adózó tar
tományává lett, s Manasse unokája
Josiás (641 k.e.) alatt ismét fel
virágzott. Josiás halála után
(610 k.e.) Juda országa Egyptom
tól függött, s Jojakim király
idejében (606 k.e.) Nabukodonozor
babylóniai király által meghódít
tatott, s lakosai Babylóniába hur
coltattak. Jojakim fia Jojachin
(599 k.e.) Nabukodonozor által
Babylóniába vitetett, s Sedekiás
(599–588 k.e.) Juda országának
utolsó királya volt. Sedekiás
idejében Nabukodonozor Jeruzsá
lemet elfoglalta, a templomot
és a várost felégette, a falakat
lerombolta, s a lakosok nagy
részét Babylóniába hurcoltatta.
Ezzel Juda országa megszűnt.

BF2/15

A Kánaánba visszatérés után Sidókat előbb
a papi rend kormányozta, később bírák, utóbb
pedig 1100 évvel Krisztus előtt királyok
voltak. De a királyi kormány alatt is sokáig
Kánaán és id. alig állottak egyes birákból
a Sidók, mert 1000 évvel k.e. Izrael
Izrael és Juda országa oszlásáig a Királyságban sem
tem Sidó állam. Juda ország maradt Sala
mon unokája Roboám, és ennek utódai alatt;
Izraelben pedig Jeroboám, és ennek utódai alatt
nemzetségéből pártoltak Jeroboám és uto
dai uralkodtak.

Izrael országa Hoseás király idejében
meghódítá Salmanasszar asszír király
k.e. 700 évvel, és a nép nagyobbik része a Gozán
tából akkori pokáfa szerint fogságba vitte,
s Izraelbe új lakosokat telepített, kik a ben
maradt Sidókkal minden pulgári nemzetsé
lásos tekintetben összeolvadtak, később Sa
maritanusoknak neveztetnek. Juda ország
Sedekiás, Király uralkodásakor Nabukodonozor
az babylóni király pusztítá el, és népét fog
ságra, vagyis fő emlékét Babylonba fogság
ra vitté m.e. 600 évvel k.e.

Az babylóni birodalomnak perzsa
hatalom alá kerülésével, t.i. Juda országnak
elszabadítója m.e. 50 évvel a Sidók újra
újra kezdé önálló nemzeti megerősödését.
Sokan közülök önkényt visszatértek, de
a Babylóniában más jövőnek megfelelni
vevők csak lassankint pállingoztak vissza
hazájukba, úgy hogy az utolsó csapatok
csak mintegy 80 évvel a fogság 70 éve
ének végével Ezdrás és Nehemia, kormányzói alatt
történtek.

BF 2/15 v

Ellen igyanazt Zerubabel is a
legelsőnek igazgatása, s Nehemiás

lakosnak a Sión nagyobb csapatokban lakni
térni, s tömlöcben megújítva nemzetségekre
beosztani. A perzsa birodalom alatt a zsi-
dóság élén a Sión-nép
rest alkormányzói igazgatói a Sión-nép

N. Sámuel egyidőben Palaestina kis sa-
ceduai birodalma régiói alakjait; ezen hi-
telen felnőtt, s hírnöke ellenében régtársa-
ladta birodalom fölvirágzása után pedig a Gy
riusok és Egyptusiak hasalmadása fölvilla
ved élnek d'Sidet. Végre a Syriusok Hasmo-
náéa nem tűrhetvén a Sidonok önállását
végnek önkényét ingerlik a'p 167 évvel Ha-
chabäus főpap, és emlékes fiai alatt
két nemzetükkel egyiek (Káfolyásra jogosta a
lavet elfi bebírták: Illi Kamaka bekebi
Adonaj = ki olly nemes és Istenhez és
nem) Makabeusoknak nevezetnek, ismét
önállóságot perzsa magának a' Sido Stato,

Y 100 ány selyp függelenségnek ünnepe

A Makabeusok bírál más 1ső Antiochus
bolyi ki a' Seriusi hagyon épülő sanglomon
lennia, és a nagy Nagy Alexander által meg
hoditott Monarchiának Römyultusaval Ki
re kinyerintette a' Sidonokat a kinek
tia Királyi crimea vesse fölé, és kinek
Sidonok almája a' lett a' nagyravágyo
Syriusok vallongo urnye alatt sokban
Sidonok és III Antiochusnak kinek kir
minek egymással nem birnak idegen kezek
nas Rebet fegyűl, és a bedvadlásá által
a' romai fővezér Pompejus segedelmével
főpapját, fejedelemnek tette Ist Hyrkanus
ekkor Palaestina romai provinciá
vá alkulájával, elitoviven a' romai fölfi
ség. Julius Caesar is megerősítvén Hyrka
nus hivatalában, de mellé rendelvén Hely

Helyettesnek Antipatrus egy ellenálló Idume
usst a' N. Herodes atyját, kinek a' Herodes
család emlékezete a Judea koronájára szá
mithat Romának adósinnen felfogott. Második Ursinus Király
Herodes épitette fel ujra, s legnagyobbikban
a' Jeruzsalemi templomnak, akkor fölépítette a'
Jeruzsalem és Bethlehemben. Halálhuzása a' fiai
Archelaus a' nép s tanácsa által egyen
Királyá választva, de augustus romai Cé
sárt reá s Lés vesszőnek Ethnarchát
Herodes Antipatrust, és Philipust
Herodes Archelaus nemes mert királyi ozim
gal élni, annyban a' Sidon Sanhedrin
Regentsihodese, kinek panaszára a' Cé
sár Archelaust fömüvre, s Palaestinát
Syriahoz kapcsolásával a' Syriai pro
consulok alatt kerü provinciának, hogy tiste
tosok által kormányoznának. - Elsőnek
tiá vala Coponius, ki Cyrenius Syriai pro
consullal együtt ismeré Judea helyzetét, a
tanna ipsbanok voltak Annibius, Ambi
bius, Salomé alatt pedig Valerius Gratus
s a' Jews törvényekben kiv Pontius Pi
latus. - A N. Herodes után a Sido
Sido birodalom még egyszer egy chimera
királyság alá jutott Claudius Caesar alatt,
ki 1ső Agrippa, asszonyan a' Herodes csa
ládból való Judeában s Samariában
királyá vala, de emlék fia 2dik Agrip
pa alatt a' fővárosi népforradalmak le
lankadtak, hivatott magán romai tisztnek
által rendes igazgatásnak, kik a' népes
nyilag rendeletek sanyargatnak, míg nem Nero
Vespasianus alatt, ki kiküldött által az ellen

BF 2/16

Kiv Herodes Antipatrust, és Philipust
Herodes Archelaust és testvéreit Archelaus
Fatarcha nés adamantinust
Lad Holberg prog. 22.

kevésbé legnagyobb fokra hágtatta, s
ingerülékeny a' Britonfiait allandóan izgalomban
elhanyagolásával fiának Caligulának Kr. u. 69-ben Nero
császár alatt. Nero a' fővárost tűzvésszel
pusztulásra fővárosa lángjaival, a' pusztulás
lakó tanú bevégezése előtt a' Britonokra lecsapott
a' Kaledoniából fiára Britonra hívta, és
fenyegetése bevette Kr. u. 70-ben a' városa
falaival földig lerombolta, és a' Sidó Statu
tal teljesség elgyengítette, a' népet földönfu
vává tette. —

5. Cikk. A Sidó régiségeinek elsorolása.

Antik célunkra főleb a' Sidó nemzet vallá
sát festenáspiai ismerete tartozik, de mind
a' Sidó theokratia fellette a' Sidót minden, még
legfelsőbb foglalatosságaikban, s' népszokásaikban
élőbbik, erősebb, sőt különösen a' nemzeti ré
gi belső állapotjára élesebben világítás alá
vannak. Mint nép az egész emberiség öregebb
megkülönböztetik kedvéért négy nagyobb fra
kokra osztjuk, négy tekintetben vehetjük a' Si
dó nemzetet egész Európai, polgari, katonai, ha
zai, s vallásos nézetekben, mellyek alá tarto
zó külön paragrafusokban egy csikkelyek alá jönek
nek. —

Első Szakasz

Polgári állapot.

1. Cikk. Kormányzási rendszer.

A Sidó igazgatási rendszere nem a más ide
jellemében volo politeiával, vagy monarchiával
kormánnyal vagy maga a' Nép, vagy annak polgári
képviselői rendszerével, hanem egy sajátszerű
lett alakulása, ötvözete ezen nevezetes állam
nak divatozása folyási periodusainak tekin
tely alatt igazgatásával, mint nevezetes különös

gel, hogy nálok nem emberi, hanem istenei te
kintélyen a' polgári akaratnak alapúlva.
Ichova vala Király/Uralkodó közvetlenebb insége
lésnél nagy szerepét, s' rendelésel a' Sidó állam
alkotmányi rendszere, míg pedig nagy hasonlat
sággal Regulmérsékelt Fejedelmi Főhatalmat,
mint Monarchával Arystocratával, s' szerencsés állam
dorul a' főpapsággal Törvényen kívülre a' ki
do nép polgári élete fabályoló rendelésein,
mellyekben főpapi minden diplomatikai
dat nélkül gyakorlatlag Birkodnak ítélge
tésébe vésethi. — Hatalmi szerkezete

tátmadnak valami nevesb akarnák adnis
legintább szemben az egyházat vagy rendes
ter mondani, miszerint Ichova választásra
főpapjaival Dárda Sudalavan s' Mondalmil
rendelései által insége a' Sidó
Fejedelmes rendelete, Szerint Nemzeti
ben, Szavazó, Hatalmi állomány minden
terei eredetüknek istenei Fejedelmétől pár
nevezetnek illéár ajándékban polgári akara
mányaikra s' törvényekre, ezekhez ezek tör
vényadó rendeleni az emberi költemény helyzési
magukon kerdetnek, a' illetős törvényei pedig az
elsőség jogon birálatra elsőre is be ismerje
kinek Fejedelmi ülnöki tesik.

A Sidó Statusban tehát istenei igazga
tási uralkodás (Theocratia), mellynek rendeléseit
a' Korlátlan szabadon papi Rendnek hajósza vég
re, Erem istenei kormányzó, Belső életjárásban
ban időnkint különböző változásokat mutat
kozik, s' Patriarkák idejében a' Sidó atyák
korcsúl, s' családaikra, Ősmenetek örökadásuk
igazgatnak, családaikra, Ősmenetek örökadásuk
kinek az egyenlő, bünnesek a' vérkefrás, bűnös

BF 2/177

folyamodás Bethsemes városa elleni ügyében
Dalá papi felszólalása; elvégzése a Bethsemesi
ai kérelem. Sji fellépése fellás. 1 Sam. 19, 2.
Eran kormányzói alak tárgya az Egyiptomba
tese kijövetelig, mikor Isten rendeletéből elhá
tese az ügyet, sőre régóta helyes kormányzó
ja, l. ne nem önkénye, hanem a Schovával
Törvényen kívülinek lejáron vese tőrvényes fér
igazgatás, azonban a végrehajtó hatalom
Ringabbásítse a tapasztalás örege Sámuel 70
ferfiakat vesz fel maga mellé, s abból a
fából emberek befolyásával működés maga
arakodása (imperium aristocraticum monarchicum
4 Mos. 11, 16.

Mózes halála után elsőnyomban a Jehova
rendelésből Josue lépett a kormányzói állás
zsájára, ki a népet az ígéret földére bevitte,
ut igaz annak, míg nem a főbírói és főpapi
hivatal állandósítása fel működésben egyesülő
hatalommal, s akkor egy csúcsa a főpapnak
állása épében a Jeruel fejének bemenni;
s kis esztendőben a Jehudánál vonásos kés
deni. Egyébiránt a bírák valának a tudomá
zerat, ki közülök illő bírót, honnan mind
Izraelitáknak fontosabb népéről nevelés s tűlvi
vezetés. A főpapnak pedig őrei voltak a tömjé
ner. A Bírák ben büntetőjárási jogánál fogva
Vezetésüket egyház után, tanácsban vagy az ősz
különös paranesából tanácsot, vagy pedig ára
által vilagosságot, s míg nemberekkel vitel
tetett a kiszolgálat Bírák. 2, 19.—

Utolsó polgári kormányzó, vagy főbíró Sa
muel volt, de a ki más a főpapi méltósággal
is egy személyben egyesülő hatalmat viselhatta
s felhevesült dean polgári jobb létre nagyobb
szabadságra vezetőnek vagy önkényuri kudtsse
pénzi, a papi tradíciók, kivált hogy a szerte

törvénytelenségekben népgyűlések is tartanak s
azokban határozatokkal bek dolgot, miután
a papság népet pedig ideal is fekvésének fogva
fényét biztosítsa, kiválósága világa fölállításának,
mely alatt több gyűlési határozatok, nincsenek
alkotmányos elhatározás. Sámuel a nép kívánsá
nak alkotmányellenes, de végre a Jehova
parancsából is megnyugodva, hogy a jelen
tulajdonokkal bíró Saul kiválasztassék. Ámbár Saul papi befolyás az ügyben
gyakorlatban is semmi változásra, hogy a bír
Samuel példában az fenntartva, s hogy a
Theokratiai elv még rendeltetésének, Saul
támogatására mellőzésével megtörténjen
papi befolyás ne elhatalmazzon, Saul helyébe
a hegy Dávid választásával és kenetével fel ki
vallá, fő befolyási orgánja által arra
is megtörténjen, hogy családjának a Jeda
nemhatóságának által örökösödési jog
gal a Királyi méltóság, s a fiú nagy ara
családból kitűnése, fői erős birodalom
mal várna Izrael megszabadítója Királyát
az egy nevezetes illusztrációja. — Dávid egyen
a fejlő Salamonra országolás, de az ő halálának
előtte a szakadás, amelő a fogság ennek
utóbbával az utóbbonadnak családának
tisztán érdemes, végre Istennek családának a
tartalma Jézus által párhuzamosítása, meg
tartása a Dávid családnak folytonos örök
tudósítása a Királyi méltóságban.—

Tizedik rész. A Királyi méltósággal járó fontos
tárgyak, jogok, jövedelmek s teendők.

Midőn a Király megválasztása, vagy megvá
lasztása, koronázási módon, felavatásuk a Ki
vetkező módon történt: Saul méltóságára ábra
való fejét kenőcsbe dönteni, fejére koronát tenni
tar, ki esővizzel a Királyi palotába terelte adott,

BF 2/178

oldalán Saulus királynak, és üldözőtársainak vére a Jehu fiai házában bűnnek, bal kéz felőli fiának, Jerusa ellenében a fiú Jeroboámnak alatt Izrael országa királyai a tanyákba levonultak fiai. — Ennyiben állanak kárhozatos tettei a Jézabel királynak Isten előtt, és büntetésével maradt az áldozatoknak, mennyiben a vége királya előtte nyitva tetszésében az utca, s Isten, a kinek szemében jótetlen példa állatnak hiszem. —

A fellebbezés királyok, mint Izrael fiai, tekintetes tanácsának határában volt az ifjúság, mely fölött azok által Jeremiás fogságtartóinak vették, s pártjával együtt Nebucadnezar ragadtatott. Akkoriban Izrael állott a kivándorlásban lépésre a végre megbízva prófétái magyarázát a kalauzával Istenadta Jámbor királya. Nincsen valóságos szerint a hagyatékai és tanácsi is[illegible] s dorgálói kalauzolása hozta tovább fellegük, de ezre csak annak egyik da kezük fel, hogy Klemedek a hagyatéknak maga elibe idézése. —

A Sikrip bíró fő jogait ismerve el királyának, hogy az a végre a Kilépésben ítélje, és határban vádoljon. Erre jogaknál fogva a mint egyfelől a bűnösség Ketnénye helyre, annyira Nehvil még a kabátra ítélő adás megtagadásával mutatkozik. — A papi fő tanácsban elmélkedő Ezdrás a főpap fiúkat is ítélhessen, az kivonta bíl kiszabni, sőt halálra is, ítélhessen 1 Kir. 2/ij Sam. 22. — A vádlók polgárhangjai nyilas terhessen bee az Ecclesia és főpap elnök is. Végre a bárisnés és büntetés a királyi jogar által szavazás.

Miután jövedelmét Kapja a Kormányi adatból, s Jakab legelteres Sarmentomából, a kerületre vezeti adatból, s Sarmiacadalból, továbbá a király oszlop fiacsati domából 1 Sám. 8, 17; örökös ajándékból, melyre a Lévi nyilvánvalót thordtari apostolt vinni 1 Sam. 10, 16. Rendeletlen szokásban a Sion polgárnak fő pénzt is fiacsi tanácsnak 2 Eist N 13, 28; a pénzt is fiacsi ellen ellenszenv részére megülésének, valamint a legjobbra ellenség, népeknek vagyonait is, s a harban hogy vagyonmaradványait mind a királyi oltak. —

A szegedi kis ólyakas nagy pompával és mesterkel, s kiegyenlítéssel épületét bogá a Sidok; a királyi családnak fenmaradt volna Sidok, a királyi családnak fenmaradt volna mulatás helye, hová vándy királyok, mint je belsőn David, a vélemények jöhetni Kirjat Séfa s tévedés tömérdek kinesen rejtegetnek. —

3te Cikk. Polgárság és népvétség

A Sidok Statutban Saban polgári jog gal csak a Saimanfiaknál fogva Sidok birtak, vagyis az Abrahami és Sidok ivadéki birtak, kik amit még a Sidokkal egy népről Sadrac Samaria szabadok fiai nélkül szabadok mint az az új testamentom törvényeinek előbbi helyei mutatják. A polgárságnak pedig annak tartamát még Dániel nemzési bélyegje a körülmetélkedés által jelentette. Mig a Sidok Kanaán állandó tartózkodásra nem fogadtak el, addig minden törvényes családban körülmetélkedés idegen, Izraelbe elsőszülött szerződésnak, és első jogon polgárnak fogadva; de miután a nemzet a visszafogadtatva Kanaánban önállásra külön polgárságra alakult, a körülmetélkedés által többé semmi idegen első Sidok polgári jogos nem nyer, hanem csak szabad bevándorlás, a szállás fentartásában népesülhetés.

A körülmetélkedés eltörlése Abrahamtól te be Jam. 7, 22., ez a hite pásmanus Imac

BF2/190

liár gutj előbb Arábiában, uvább Aethiopiában, ij Egyptomban is ez Kör neuzeri jelentőssé tartássá vette. De a' Keleti nyelvnél más — keleti orvosi — nézetből divatozva ezen szóláás, a' subotnál állandó rendeléséből kiindulás jelentésre, hogy a' Körül metélt emberra Istennek választ népében tartozik, ij a' Jehovának van jeruelve Rom. II, 11. Egyszeruen neuzeri fogtárá egyszersmind valáson Cseremoniának tekintetnek 2 Mos. 12, 44. 48.—

Régibb időben a' körülmetélés maga a' keri gazda, vagy család atya a' végzés egy oram napos fiúkon, késübb a' polgárt végzett, mellyhez általmondat a' függesztmény is adatnek

Subota polgári joggal Sidó országban más ekkepen Dagonak, például a' Philisteusoknak vagyis a' Salamonéknak pomaras, ij ez látha ható jogon Salamonnak ungy Jövőnek, ij a' Salamonnak, vagyis más polgárnak, se Salamonnak, vagyis más polgárnak, se Salamonnak, mindkettőnek áldásban részesülni fogtanak, mindkettőnek

L. Subot p. 252

Ezekből rabfolgák eldöntő fogva kötelezik a' Sidónál, kiknek állapotjuk a' többiek törvényi szerint könnyebbek. Rabfolgáknak a' Sidó vagy a' kedvében szerzetek, Sellő 20, 14; 22, 10. 11; 4 Mos 31, 11 Kr, vagyis Sámsonok 1 Mos. 14, 29 öszpontjuknak Sellő 21, 21—. Azonban a' Schanke birnak szolgálnak 3 Mos. 25, 49. utolsó büntetés halálos ij Kbasca, sok nem vétkemben. 2 Mos. 21, 20. 21. A Sidó rabfolgák polgári kötelességeik évében 2 Mos 21, 2—11, 5 Mos. 15, 12—18, ij a' jubileus évben 3 Mos. 25, 40—54 jutnak akkori kegyek, ennél nagyobb változásban 3 Mos. 25, 47—53

Deveria p. 162. Michaelis II 122 p.

4. Cikk Törvények.

Ollyatén adomák fogva a Sidónak legelső törvényi voltak, mellyeknek tekintek az Egyenesség Kánaanba vándorlása kezdetét a' kiindulás után 30 nappal a' Sinai hegyen, a' négy fő mes fölebbező, rendbiróki ij legidősebb fiúkra és egyik jelentőségek Kör (5. Mos. 33; Cöl. 4, 5 Sid. 2 Mos. 18 el. 22 vers.) kiválasztásában 10 cikk alatt, mellyek iszemi párnaival adnak fogva Istennek nyájával irományának kezdetnek. Ezen törvények polgári, erkölcsi és egyházi minemüségben törvények (Ceremoniak) foglaltak, illy állapotban épűlve: a' mint kinyomad, hogy Mózes vetett elkészítjenek, vagy eskedj kötés Mózsával, mellyből kitetszik, hogy a' Sidónak törvényeik feltételben az idegen országokban lakóik fabad nem volt, sőt minden emberi valáson, különösen a' nyomorultaknak pomara dőst, ij még az állatok iránt is kímélésre, ki tűnik ebből az idegen irány is finom

Nem iskolákból ja alapos küzelmeket. adalékul adva tárgyaltak azok nem 5 Mos. 10, 12—22 irásból, hogy a' Sidónak fiúk ban jövőre gondolkodás volt fabad. Kiválá eredik azt fölszólítás pomaras, hogy anya a' Jehova ujai iránt hűnek, ij kötés nyelv tásuk kötés volt Jehova által, megpróbáltat által pedig egyaltsan a' Jehova félelmet. Ezen kötelességeket a' törvénymagyarázat hanlandó alkalmakkal igyekezett, ij a' törvény Jehova közeleti tiszteletével fenyegetések. Hogy pedig a' jutalmak ij büntetések mint a' fő elvek vonatkoznak, a' kiket négy állami jellemző hona magával.—

A Mosesi által kiadott 10 törvény vagy parancsolatok közül az első általmondása a' kötésnak ij

BF2/20

BF 2/20v

idegen istenek tiszteletére parancsolva pedig a Jehova egyigaz Istenben vagy abban, aki Őt és ki ellen beszél, halál volt a sorsa. — Ezért sokat megtéri az Úrban lépni kiátkozólag, mintegy az Úrban élők közé tartozni, nehogy a Szentlélek kárhoztassa, mellyek az Isten fogalma fölött gyalázás és profanálásban elmerülhetlen bűnösség. — A negyedikben a sátorfa mesterből a szent napnak megszentelésére, és parancsolatik, és e törvény felett állást gák és bármely dicsőítésre összehívás, egyben minden gyűlés a szokott ünnepben helyettesítésre, imádkozásra, egyéb vallásos foglalkozásokra vonatkozik, ami nem bűnös, tiltva ellen ünnep, hanem bűnös, de később amennyiben, akkor fáraónak, de később parancsolat a Krisztusban által megszentelni nem fontosságát által vitatni lehet, hanem megnyugtató törvénye volt. — Az ötödik a szülők, és előjárói iránti tiszteletre nyújtva jutalom mellett parancsolja. — A hatodik a gyilkosság eltiltja, amennyiben a vánt rendeletnek — a háborúban nem — mentheti gyilkosság bűnösséget fáraónak, hol a lépcsőkarra gyilkolás és ügyre megvizsgálásáig bíróban lehetett, a fáraó dósoknak gyilkos gyűlés a főpap védelme alatt a bűnösöket végig megfosztandó, a főpap tanácsa lálig nem városban maradni tartozott. Egyébként a városi a gyilkos találkozó bűnösséget. — A hetedik tiltja a paráznaságot, mellyek különböző szerkezési fokozatban. Végre a bűnösök és bűnösök oltalmazó. A nyolcadik tiltotta a legújabb tilthatók vissza fogadási tette alatt, ez nem szükséges, ugyanis a bűnös el is adatola. A tolvajlásnak minden ellenni a lopás, hamisság bizonyságtevő a hadlottra való hamis bűnösség

ferbe alatt iltatott. — A tizedikben a csupa kívánság, és a más vagyonának bármelyikben dési elidegenítésétől iltatott. Erre törvényeket később Isten istenis megerősítette, és több világ sítő részben mindenkor parancsolat (2. Mózes 22.) A birtokáról, földről valóról, és különösebb átkozódás, hazudozás törvényszéki pedig átkozni rendelt 25—31 iratból meg.

5. Szövetségi Törvénykezés.

Hármas fele illetőségek volnak bíróságban alkalmasban egyéniben, hogy az alsóbbról a felsőbbre lehessen a per vitele. Alkalmas az illetőségek volt a magánosoknak ideiglenes gyűlés tanácsból állott, sőt nemlétes az illetőségben tanácsból állott, sőt nemlétes az illetőségben tagja is birtak. Emél felsőbb illetőségek volta 23 tagból álló tanács. Illyen minden helyben lészen, hol 120 férfi volt alkalmas, hogy körülül 23 tanácsos választassék; Jeruzsálemben azonban 71; Jeruzsálemben vannak két ilyen tanács tanácsok, és gyülekezőt a város kapuiban volt, honnan a kapuk emlékezetes ítélőszékek helyek. 5 Mózes. 21, 19; 25, 6-7. Péld. 22, 22. szerint p. 171. Ezek minden két 2-két 5-ös rangjain gyülésekre tartottak.

Legfőbb polgári törvényszék volt a nagy Sanhedrin, az Synedrium Jeruzsálemben, melly állott 72 tanácsosból, kik közül minden nemzetség vénjeiből jeles 3 papokból, és legyenek írástudókból kellett választatni. Elnökeinek tag pap, vagy annak helyettese volt, a más tudományból a főpap jobbján ülő, balján pedig ülnök a kisebb. Ülésük szerint előbb a sorban mellett Mózes. II, 24. szerint rendesen a kapuban

BF 2/21

5.1

BF 2/2.1v

mellesi tevenben, de véka máfolo is mina
Istas megielenéséfor is á Kajafa Lábában.
Jaracsbron á'hékmek minden napjain, Ulevén á fenumba
ve, á'á nagy ünnepekre, aggtól fogy, és
véka ejjelris ásatno á'tallisbol.

Nálly vala á Sidak líne eren törvényfék be-
linesek, mer nemcsak á fonorfabb polgári
é vadáfos ügyek elintése elibe tartorna,
da ifjue vala á törülmüvekben lépese törve-
nyekre i vakasin, hadsol bekeffégről rendel-
lenes, egéb nemzetségről (mint a fiúgye-
rol, és meg á kiralyhol idiseben kpkbeva-
külmüsek pedig á Uloh törvényeinek épség
ben tarlyfeka ügyela, kis ejjelben alola
magyarasa, és a alsobb törvényfékenvola
libe kevesi pereben végső ítéletes kivesa.

A törvényfék elsőb ülésben csak főkeli
feleleseitle folyo, meggudig á perbe idézes
fealkalyesen alolmanba magáta, késobbig
ban törvényféki jegyzőt és vagyúnek által.
kisebb ellétie kérdésben elig vala egyta-
magyobbarban kétfősi károm á kivánsa
vala, kit eskü mellett nyilatkoznak. A kinek
tanuja nem vala, nemelykor sajáe esküvéjével
perlesa mind vádlásban, mind mega mentés
ben á kiánya. Kinek eskü vallasa — tacsar H
Istephenek nem hiszünk — nem vala fellebbezés.

Ami á Synedrium törvényes illeti: más
eredetü ág agyarosan vonatkozó dejében kevés
solan pedig ítélete tárgyaival a oldalabeny
kerába. Alsobfokban állásban, hogy ebből
alval állassanak fel a Istar parancsából,
mint tisztéről ülnek ii részből, a egyen-
beli kifogadulás, mean az vala elmentőről
tetve válasz fényben és tolvajlásban fennálon
mignem kötéssel végtig elvégezhetek. —

B, Crill. Büntetésnemek

A ellenes törvényei rényfele büntetés is
mesnek, melly á bünösnek vagy kilvaggonás,
vagy pelyáni beiselesé, vagy pedig kesés és
elvesé ilfesse. —

A kilvaggonas érdekbese á Károselás.
midőn az elfogyes, vagy kami, vele elvégy
tésre vagyhos igaz tanuságának ifsabellese
fiesni. Ha á Károsi ölésig menvalosa
vélhés, akkor az egybegyes ifsabetség elegen
dönt sanaven, ha pedig bünösségét által
bünösnek kinyilvánitja a Károsol idéles
ben kihöfiétén Rellesa á tár ifsafesdesi
Vallas. 21, 34; 22 i st. Halálos büntetés
nem vala á logásra pábva, csak á penitség
tésre. — A vádlotra várhan büntetés er
he is korhatos vagyon elmefésbe magá
tán.

A pelyáni belsülesre idesse á kivelelesi
valafuly gyülekezetbil, vagy Synagogájából kan.
9, 22; 26, 12. A kivelelsi ok mind ig ebből
magának megintés, sokan nyilvánosan dorgálás
abrisse meg, é különböző fokai vala. Vag
Csak birhyes ideig p.o 60 napig tarto. S
nemelykor csak ideiglen elvetés is, ha á bü
nösök javulásának jeleit adta, feladomanva,
ha pedig nem, akkor á kivetésig megbottlás
tabol. Az olyan kivetésig mellé álsalomin
den társalkodási társfelvéd, elitkozott, és á
bünös vagyonai elvétésével, hivatva kiátka
zásnak 1 Kor 5, 11. Legfelsőbb fokozata
á kivetésnek á Sekmüres, á pénzben
ember ha meghala, koporsojára kövek vetnek,
mat jelentvén, hogy az átkot alatta hala meg,
é, hogy meg siratásra méltó gonosz ember vala.
A kifejezésnek többfélék voltak, mina

BF 2/22

BF 2/22v

a verés is nelly vagy vesszővel vagy lev
bárral történik. A törvény 40 korbácsütésre
határozza, de sidok azt hagy a pénzre fel
találják, csak 39-et üssenek, fia a bűnös
40 korbácsot viselni vegyen, azzal ha
talmába a bíró mérsékelni hatalma és mélyre
A törvény nemcsak a fogyott számát fel
gite, mig ugyan kifolyt, csak 5, 16. 21; hanem
részét is. Büntetését kapnábassal alatt
a lépárda virsamo gödrök, vagy a kutat,
a kiálgat is tsaarat időkben más ember
hárnak tarrassak a fogyott. Ezt hívják
vés ünnepen mindig egy bi nép tornya at
tal az Egyiptomból kivándorlás emlékére
kabadás ünnepe. — A hetedik büntetési fa
zatiról) abban állott, hogy ha valaki más
megtérne, kapnak vérpénzt fizetnie, pe
pénzt pénzt, fogyott fogát Exodus 21, 24.
Ha pedig valaki pedig ásott megbán
totta, kabadon bocsátani tartozott Exodus.
21, 26.—

Halálos büntetést voltak: a megfojtás
melyet bűnösnek a tanács presidiál, Bárány
imádása tábornak, kik fülükben megvernek
sas és vagy mus vágtak, hogy bűnöstől egy kis
dő nyakára verhessenek kis végével fogva
addig fussanak kis felé, mig a bűnös kiadta
Exodus. — A fejvétel, amel bűnösnek a fán
dékos gyilkosoknak, és ismeretlen kardal. Ha
pedig valaki a mán megölve találtatott a
zétül hogy gyilkosa tudatnák, egy kis bátor
lás esetén tizennat vénnek vénessen fejei, hogy a te
hova az által megnyugtathassák. — Elégetés,
melly a papok lányait volt bűntetésre,
Exodus. 38, 21, Nellyel vagy a testnek vesszü
nyalábot kürti megégetése alá dörténnek, vag
Olvasóvon annak fülbe önteni által. A meg

Kivonás
kivonás, melly illy parancsolattal menni végbe:
mikor a bűnös a helyére volt a vesztő helyről,
kivinni kezdenek, tanúk a kis emberkéjtsa
gos helyről egy tanú által letaposnának, é
ha ezek eltévelnek miatt meghalt, a törvénypárolig
volt tévé, ha nem halt meg, a másban mely
be dobta egy kővel, és ha ettől sem volt ha
lálos, akkor a gyász nyomtól kivédtek agyon
verésére Exodus (Deut) 17, 7. — Megkövezés
tett pedig a bálványimádó, a vérfertőző,
Istent, fajtája átkozó, a jövőben megromlott
volt gyilkos anya is, hogy a bűnös fiatalabb
vesszőt, de előbb megfúrták, és naplemente előtt
elvemessék, mert törvénytelenség volt, a tetem
nál hagyni az Isten nem szeretheti a fán
függő gyalázatos Exodus 21, 23. — Aka
latos bűnösöknek több nemei is említtet
nek a jövőbiben mint a Kerékbetörés
jelen. 20, 26; lenyűrésbeli Sirat 11, 33. fullasztás
is, 6. fenevadak által elevenen ették Mor. 15, 32.
a Keresztrefeszítés, Mattá 26, 26. 27, 35.
Virbefejezés Mattá 18, 6. Ezen büntetés
ambali idegen népektől jött maradt a Si
dokhoz, kiket legelli időben, Szentírás
ellenben kapálásnak.—

Fejsi Ajtók. Ablak és Deszka.

A Sidok alkalmas csak Istennek szentsé
ségre, de embernek nem, vagy is valamely pol
gári adó fejében is vagyunak a Sidok Kellő
Lelkészi szolgálatjának nem tekintetnek. Tellyák
tolyok a fejében is csak rendkívüli esetekben
vétetett a fejében is csak rendkívüli esetekben
vannak a régi bírónak gulyán adó. Annál
inkább megbántatnak a sidók a pesti
kadar nem mind ann nemeink, mellyek Ebrahamnak
ála tajtak legjobbkább pedig a Romaiak, kiknek
bergyekségén kegyre törték evankéni adva szemek

Kivétetnek Lukács 23, 2, hanem a Lelkészségre kiki vettetnek szemé
nyen 2 Mózes 23, 2, hanem mindenkor polgári
fejei kötelességén állnak pedig a tömegnek?

BF 2/23

+ le 20 ván felül vle,

+ jánál fenn a gondolatnak világos fogalmi gyökerben keresésben kiírni nem vala szabad, mivel könnyűségénél, hogy mindjárt egyszerre jegyzésbe vehessük.—

a Sirok, mellyek rendszeresítésére nyereséknek nemcsak vagyonbeli publicatusi nevek kívánnak, vállalat ker magukra gondolatban, és megbízási alkalmasság által hajlamát végre. Ezekhez illő szabályokkal öfelülvizsgálása eljárása, és általában az egyenlő valóságnak adása, hogy annyival tovább a Sirok rá, s innen pásmatar a többiekbeli rendtől esett kívánatik.—

Egyházi adó ambar, a felsőbb gyarapodásból, jerakhoz cleiül fogva ifjaság. Es minden Sirk gulyár egyenlően fizessen, évenkint fél Siklust 2 illat. 30, 17., mellyben pénz és jerakalmi szaporodásban fedezet be. Mindaddig elhelyezés c vállalat bizonyos részre ugyanazok a capitalok Dézben a pénzválogatás, elrejthetlen dolog, ben tornácába vonuló pénzbeliek végeznie Sirkes perselőiről rovására Rendjükről Sokat i pent tulajdonról elkülönítés. ~~illat. 17.~~ Ezen fél Siklusból álló adó a Sirk Statuy vissza idejét igazodva illatai 17, 24, és a rendelet példa for tásaban, mignem vespadianus, csafai a 6a pénzben pánára Romába vitetnek.—

A fél Siklus adón kívül más egyházi adó is kéretik a Siroknál decima néhol alatt, melly dönül határozás vala. illatai ad alapot illatai tárnak a Sirkra jegyzőkönyvnél regenerálni minden fizetőnyek, a pontos repartitionis viselő dásban kapott nagadonságnak tapasztalási viszás, tiszt, pánolási rendszernél pigra eggyen tiratás a felsőbb tanácsnak engedni ás, ezen kolásak decimája terna be a decima a kéfőbi népektől is. Mindez csak kapcsolni arra vivül csatolgyon Sirac rendeletéből egy másik decima is kellene szemelgetni a Sirok kiral, mikor ör kéz és forint elpüléskor tiratás alapjait a Sirkaival, a 2ik a 4ik s 5ik években kinem

+ vagy kitaszítottnál a Sirbak polgárinak, a papoknak

dégségre adnának, a 3ik s 6ik években a nyilvánosság, s jegyzőire hagyni minden tiszteletet, a kenyér, s a kétszer kedvelt évi termés pedig evegyjár kapcsolatban a jegyzőkönyv s polgár kapcsolatban.—

Később Sámuel minden látta, hogy a nép kétely körében, annak mátkaságra tanítás tására ujabb jövedelem kívánságait egyházi mások dézmája nélkül minden gondolatját jövedelmek lenne. Azonban a csekélység ellenében kerülve beneigyen minden tized alul maradt valónak. de a pásmatásától dogmatikai kanonjai gyakorlatjait a Sirok megvizsgálta dör, a mennyiből s kapcsolati, Sámuel ajánlatnak, mellyek ötös Sirok megis dorgálva

illat. 23, 23.

8dik Cikk. Pénznemek.

A legrégibb időkben a Sirok is, pénzt nem lévén, csak cserélték pénzkészletek, de csak hamar bejövő kiválók az ércnemek forgalma illat. 23, 16; illat 03; Jób. 42. Péld. 16, 11; Jer. 32, 10. A fémek többnyire kövekből állanak illat. (Dan.) 19, 36; Péld. 11, 1; 20, 10. Ezek különbözők, de megkülönböztetésükre valók, a pénzben kiválóságok. 5 illat. 25, 13; Péld. 16, 11; Mikea, 6, 11. — A k. irásban arany fémek különböző nemei említtetnek, mint Jerak Siclus, Minak és Talentum; mindaddig pedig a pénz eleinte nem számlálták kapcsolatban tolták, innen a később kapcsolatai kezdve pénznemeknek is egyaránt nevei valának gyet a Sirok viszonyának. — Mikea idejében más az ezüst és arany darabokra jegyet is nyomtak, és ez a kétségbe alatt is kép maradt, a fülmárkával jegyzett pénzek vonatkozása aumban a illatlanokkal fejedelmeknek tulajdonítanak Ezt

BF2/24v

időbeli pénznek egyik legjava a sárgaréz, bevet: Sékel irodd, a Kiralyán állt egy mandorlavirág vesszőjét látható a Kiralyával: Jeruzalem szabad vagy pénzükön: Jeruzalaim kadhadas. Több kapuk végi sudár betűkkel de különböző tornyokon kőbástyával kiépülő pénzek is találtatnak, de azt k.n. alacsony fáradban kiépülnek.—

Lev. 12, 39; 21, 2.

Legkisebb pénznem volt a Skatolnál a gerah, tehát, mellyből 10 tett egy Sikel, mellyből 60 egy mine, a minából 60 egy talent, a talentumból 3000 egy Sikel, a Sikel 20 gerah, a gerah 10 Pondium, 2 Pondium 1 Bekah, a Bekah 10 gerah, gyürüjük tornyon, Sikel Siliqua nevezetes, és így a gramum — árpaszem nevezetes, mint kerekjegyesebben portékáknál mérik, nem helyben hagyható, mert bajos mérni, ha ez igen vékonyság különböző nagyságu és különféle ü árpaszemekre vonik vissza fel a régiek súly mértékül. — A pénznél nagyobb pénzek voltak: a quadrans = a Siliqua nehézségü, Asserius = négy Siliqua nehézségü

Ulasz 5, 26.

ellen. 10, 29. Lev. 12, 6. — Ezüst pénzek voltak: a Gerah vagy más nevezetu: agorameah, millyen 20 tett egy Sikelt, vagy Serele, mellynek értéke felette különböző a régiek tanitása szerint, kgyikében ugyanannyi tartalmu ezüst darab volt, mint a Sekeni egy fontos talál, és ilyen 30ez adattatott Krisztus Mat. 26, 15; 27, 3. — Akár Sikler, akár egy menahs (mina), de a Sikler chikár (talentum) csak fél annyi volt, mint az attikai talentum, csak 3000 Sikler. — Az arguirion midőn az ujszövetségben Dárius történetében kétszeresen ezüstpénznek jelentetik — volt a Ptolomeusok arany pénzei is mint mina arany denárius, vagy Sikelban Gerah, mellyek a Római Abtabulna alá rendelt Syrián Rendszer szerint, továbbá más arany Sikel, a Daniel perzsai arany drachma, és Daniel perzsai arany pénzei élnek. — A mina 50 Sikelt tartalmazott egyiptomi szerint, a Gára talentum 3000 Sikelt értünk. —

BF2/25

6.

9te Cikk Méretek.

A Sidok legrégibb méretei csakhamar rendesebb lett államegyiptomi meghatározni, mert ami mindenki, mellyből vagy tanitás igazságát vigyázni, és a jeruzsálemi templomban szabadon elmenni, a babyloni fogság tárban, és a selyi templom kezdődésekor elvesztek, és annak kivüzése és mértékei divatoznak, mellyek tudomra alatt voltak. Ezruggan tudományi jeruzsálemi a kivülemény jeruzsálemi kivezetés Lakóhelyek élnek a Sidok.

a, Hosszuságmérések

1, Hüvelyk — ezaba — mellyminagy bá pap pem felsőségi foglalkozásnagyban. Lev. 52, 21.

2, Yenjés — vophach — = 4 ujj. 2 Mos. 25, 25; 37, 12. Sak. 39, 6. —

3, Láb — paam — = 4 tenyér

4, Öl — Csáv — = 3 láb

5, Kinjér ~~— ezaba~~, mellyből 2 tett egy = 3 tenyér, 4 egyben = 6 tenyér.

6, Mérő rud vagy Liner kötélből egyenlő nagyságu tett

7, 125 öl tett egy Stadiumot (rakta)

8, A mérföld 8 Stadiumnyi volt.

9, Parasang ma (Lucas Hebdomas) = 16 Stadium v. 2000 öl. —

BF2/25v

ullely mineket eran vertebe vagyraljon
talta.

Quatuor egy graris Digitus formabitur unus
Est quatuor palmus digitus, quatuor in pede palmus
Quinque pedes passum faciunt, passus hyrque centum
Quinquet et octoni Stadium dant, sed milliare
Octo dabunt stadia et duplicatum dat sibi leucam
Eadem linia ambiunt mig a Parasanga
melly 4 mig. ido. fogla entmegében, 30 Stadium
10ke nevezik egy napi uttal. —

b, Öbil méreket

Az öbil mineket potrongolo Megházzá
sára a talaj legyen forása plenus a Si
dokat a cupolajok alatt fel sincs mindig
Tele vigyék

A Kába-dolgainak méretei voltak ábra.

1, Kubus = 6 tojás üregü méretik.
2, Kabus = 24 tojás üregü 2 Kis. 6, 2 s.
3, Omer = 43 1/3 tojás üregü 2 Mol. 16, 36.
4, Saton = 6 Kabus vagy 144 tojás, egy
1 Mol. 18, 6, 2 Kis. 4, 1.
5, Epha = 3 Satumber, ő 432 tojás, ü
regü.
6, Lecch = 5 Ephaber, 2160 tojástyi
7, Corus = 10 Ephaber, ő 4320 tojásle
fogal magában.

A kiglolgok méretei voltak.

1, Log = 6 tojástyi üreghen.
2, Hin = 12 loghen v 72 tojásthen.
3, Bathus akkora mérték volt a kiglolga
re nézve, mint az Epha a párakatok —

C, Súly mértékek

Legkisebb mérték volt a Gerah = egy
Sekel 20 ryi mag rabra magasb vett a Sekel
me. latolyi rekkenség. 60 Sekel volt egy Mináa

60 Mina ered egy Talentumnak —

10. Cikk. Kiszámítás az Idő Kalen
dariuma.

Az idő számítás mind a polgári inézke
désre, mind a vallásos unnepekre nézve fontos
gette vala. A Zsidók két féle éves számításnak
nap é holdjáró periodis. A napjáró pe
riodis 12 Képzelt hónapot foglalt magában
mellyek közül minden 30 napra számítva
é így egy év 360 napból állott. Egy szám
talnak az ősapáink. De az Egyptomi le így
vezetése után, mivel a napjáró perio illy
ében, mivel a holdjáró pe
riodus rendesen évekre számlálni. A Zsidók
évei tehát négy az ősapáktól maradt szok
ását vegyék közül tartották meg. Az egyházi és
rendes pedig az Egyptomból hozott emlékezés szerint való

Egyházi és polgári év.

BF2/26v

Hónapok

A hónapokat régiesen, nem más neve, mint sor perje pontosabban így: első napnak, tas másik stb. Csak a ~~hetedik~~ hónapban sa jelölésül is előfordul nevekkel, mint elő gé Nisan az i, hogy ezen nevek csak ott bán első írott törvényben olvashatnak, ezt lyek így ~~hívnak~~ nevek: Nisan, a egyházi év első hónapja, Jjár, Sivan, Tammuz, Ab, Elul, Tisri, Marchesvan, Kisz lev, Thebet, Sebat és Ádár. A tárlő év perlék egy 13-ik hónapjának neve pedig Veadar.

Hét

A hét nap egymás után pontosabban egy hetes, melly január és régi időbeli másnak, mikénti, mai illetve is, és az jának. Egyébiránt a hét napjaira Jézus idejig csak pránnal nevezték, mint stellés mondának megkülönböztetésül bacnak. Mat 28,1. Csel. 20,7. — Ahon dene vallásos Zsidóra utal pedig minden napos kötelessé nevezték, valamint a első napnak helyben farsapjának a hét minden napjait is szombatnak óra

A nap részei eleinte, midőn még sem nyíl sem fövény órájok nem volt a Szentnak, csak reggel, déltő estve szerint különbö szerint meg. Később nemelyek pedig a fele ~~dupla~~ és ~~kisebb~~ részeit, voltak Rusin órát 12 egy napban napfelkeltétől napkelte dig, és annak napja órát 12 egy napban rendesen 3 perczczel hosszabbra Ezután ebből ~~kell~~ megjegyezni lesz

tartozó számelyek

BF2/27

külön bőséges, melly a Jézus megszületése idejére nézve Márk. 15,25. és Jan. 19,14. ellen látszik, mintha az első napot a más sorát pedig későre órás ének volna. Dem dön Márk nem említi, hogy ő ezt nagy órás ért, s alább a 30-ik versben a Jézus megfeszítésére tanadva pünkösdnek közöl különös tartani kezd, és így a rend, hogy pránlálása kezdődik, nem lehet feltenni hogy a 25-ik versben a 12 órát fennek pránlálása kövesse el na. Az említett különbséget inkább az lehet mondani, hogy Márk nem éppen a megfeszítés idejét érezte, hanem a Jézus tanításának rendesis Pilátusnak vallatá sát, s a nagy tiszteletét vallásá vabbá János is az eránt helyen nemis határozna 6 órát, s a "mindnagy" jun lehet tán óránál előbbi időt is érteni.

Az éji őrtartás a fogság alatt Dit. 4,9. három ~~őrtartásra~~ (vigiliæ), a fogság után pedig a romai katonai alatt 4ré pedig Márk 13, 35. — az első estvének, a második éjfélnek, a harmadik kakas 4dik pedig reggelnek (a reggeli pünkösd nek vagy virradatnak nevezésével. — Ezen előbbi időtől évetben meg Jézus, jövendőlési mondása Pedig ezen Kakasszó előtt 3szor fog ja megtagadni. Mat. 26,34. Márk. 14,30. Luk. 22,34. Jan. 13,38. — Említésre érde mel is, hogy a Dies megragadása idejé re nézve nemelyek Márk 14, 66dik v. Máté 26, 69 v. ellentétnek látnak, midőn Máté szerint a kakas pedig Márk szerint mielőtt a kakas pedig, Márk pedig

BF2/27v

milliós város polgára, más Ószövetségben meg Péter József. De minden szabadságának fénykorában is szokásos volt, nemcsak városban, hanem falun is, mint Jézus korában is, hogy egyes városok vagy házak, sőt egész országok is, mint Sidon, Tirus és Sodoma, Gomorra is, mint Jeruzsálem, Jerikó és Betlehem, mint Róma, Athén és Alexandria, mint Babilon, Ninive és Karthágó, mint Párizs, London és Berlin, mint Bécs, Budapest és Pest, mint Kolozsvár, Debrecen és Szeged, mint Arad, Temesvár és Nagyvárad, mint Kassa, Pozsony és Eperjes, mint Zágráb, Fiume és Eszék, mint Szabadka, Zombor és Újvidék, mint Brassó, Nagyszeben és Hermannstadt, mint Lemberg, Krakkó és Przemysl, mint Prága, Olmütz és Brünn, mint Bécsújhely, Wiener-Neustadt és Baden, mint Grác, Klagenfurt és Laibach, mint Innsbruck, Salzburg és Linz, mint Trieszt, Fiume és Pola, mint Velence, Milano és Verona, mint Mantua, Modena és Parma, mint Firenze, Livorno és Pisa, mint Genua, Nizza és Marseille, mint Lyon, Bordeaux és Toulouse, mint Madrid, Barcelona és Sevilla, mint Lissabon, Porto és Coimbra, mint Amsterdam, Rotterdam és Haag, mint Brüssel, Antwerpen és Gent, mint Koppenhága, Malmö és Helsingör, mint Stockholm, Upsala és Göteborg, mint Christiania, Bergen és Drontheim, mint Szentpétervár, Moszkva és Odessza, mint Konstantinápoly, Szmyrna és Alexandria, mint Kairó, Damiette és Rosette, mint Tunis, Algier és Tripolis, mint Fez, Tanger és Mogador, mint Tripolis, Bengazi és Derna, mint Tunis, Algier és Bona

á vagy ásnak repeső elébb bére ajánlaszva
illy feltal: á ki Jusni akar feltan, á kial
kelmi, alkalmas, á ki kabdolin tovább.

Béke pedig ezen feltételek alatt ígyanis;
az idegen népek: ha elfogadja a Sidó nek
gázai vallási törvényeit, esmtül abbéli
tére é, polgálatra kívánni magát bocsát.
ot kívánat idegenek ellen ünnepes tartási
tsán tenni kellene, mellyekre a'nái
kor felleni mind leggyalázatosabb mind jogta
lanabbat kíván, de az állami népek semmi
állomásulas csak illy módon szabadon
jen.

Had Esmeretek valamint más állami népek
Oralulumaikat, vagy a' Sidót is, vagy Sidó
vérrel, vagy valahely profesa által, vagy
pedig a' papság által de Ursmét thummim
Segedelmével a' Sehováról elérte tanácsot
kérnek, mellyhez alkalmasint áldozat, és fene
dekek, mellyek alkalmasint áldozat, és fene
fogadásra tesznek; a' papnak bundás befé
dés darabnak az indelő Seregben, és végre a
bástyás felgyalapítására kari kiirtásáról
i'tomblásáról kapcsolatosnak. —

Cikk. Katonaság

Elébb vagy később minden fiú polgári Ki
20 évében felül is 50 évén alulinvalo Katonás
tartani tartozik. Dávid király rendes állandó
Sidó, kari jegyzo tartani, mellyben tizenkétből
egyalvagyokból, és ehhezen kerendkívüli
ot kab tized alatt uj összeírásnak javadalom
nak és erre vonatkozó névsoroknak.
A kik a rendbeli és jegyzék általában igen
jegyzo vala — ezek és megtanulnak fegyverek
ásni valnak, mellyek a Görög arnak.
A legyőzött népek vezérei által kapcsolatosnak,
Sanctus fejedelmek — és negyven évesek
tal csapatosnak vezérül felhasználtatnak, ezután
diadalünnep tartatván — a rogalmas megosztatnak
a katonák, otthon maradtak, és a papok közt. —

+ Kivivén az uj határokra, ujhéna sópi
tőzés, uj fölü hegyek és alajjak, vizvezeték
pitvarok mellyeknek pünkösdje még nem
határolva, és kiállásra felkiáltatnak hogy
a kikel, tizjen issza. —

Harmadik szakasz

Hára állapot.

1. Hárafság

A Sidó országában vásárlás, vagy
telnek per nőve, egynek ára ugy határoz
ando mindaddig rabbulpia 50
Sikkustol 50-ig. Egybaráns vannak Mich. 3 16 pag.
példák, hogy más áron is vétetnek vissza.
például a' Skeralma Sichem testvér
ajándékozza bármis adni a' pére Dina
ért 1 Mos. 34, 11. 12; Ezek a' Lebán
lezajlás 7 évi polgálattal váltatnak
meg, és Hosea 13 ezüst Sikkustól,
és 15 Efa árpáért adnak feleségéért.
Hos. 3, 1. 2.

A sokasodás végett kívánni szabadságot is népeskedési vénektől megengedtetik.
a' Sidó tőle, és az illető törvényeit
állomásul 3. Mos. 21, 7 — eskuján a' leen Mich. 1 tom. 2. rész 131 lap.
dó királyoknak tilalmas még a' Sokat
tartani 5. Mos. 17, 17. de Sára kivéte valamint a' fiúparánsnak is Ren. 23, 24.
leg régtől fogva nem ártalmas. Amit Mich. 1 tom 2. rész 144 lap.
kiütközik rangyar volnak: törvény fer és
más rendbeliek, kikkel felmerülhetnek a' fo
lyan hárafsági szerzemények elmellőzésnek,
és az ilyetül fiúnemzés nyerésnek
világos hanem csak első rangu polgárt
tesznek a' hárnál. —

Egyébiránt a' hárafság mint szemmel
tartatnak, hogy ollyan időszakban vala
vala, hogy a' ki 20 éves korában más nem
vala fiúa, Isten parancsolatjának
gondolván, a' hárapadásra a 18 éves ker

má fellőtéen Babadivat. Némely há
zsságot bírtak a penélyeknek másfak
minden fődhat kilinkkig nélkül kibon
tottak. A fűpap üvegyen, és más pe
pot is erőltetlen fülejével elsepeg
tenébe nem nehezen, a fenlevő pe
dig - gyürűjül erőltetlyesb - csak ma
ga tribusabelikes nehezen fejhez ki
den sidra néz elvva vala a erőltetési
siparság és pem meresség tekintetéhil
á lőnel vidségben vagy atyafiságban
lévőkkel öffeházasodá, Levit. 18,
7es 8; 11 tiltva vék az idegen népek kü
züle házasodás, de példa meg vék rá
nem magát Mózes is a Midianitát fe
vál vette nőt, és másnak is megeng
tetett bizony ős fellébbvé feleséa
sok miller. Ha t.i. az idegen nő ha
jás és kirmais lehágásra, sok kináj
vett fel, és a lakadalom elvis egész an
egészségiére nemzésének minegy meghala
S. Mos. 20, 10-14. Hogy vallását
is megtelje vállalnak, a kivüeg nem
mondja, de hogy wébb jurgány lesene
tes nem ezt tselekesse, kinagon gondolhat
ja. - Legiutább ilvva vék á kana
nitak kiül nőt vennie

Mich. I. tom. 2rés 94. lap.

egyhonosig †

Mich. I 2rés 163 lap.

Levitanak

Fiitvös házasodás, nemzés a tsalad
nál a levirátus, asszonia a magzta
nál elhalt ezpei örveggyen, atlakon
maradt fiuezpei (Levir) vagy tse nem
volo, a legközelebbi ferfi rokon vollon
ni tartozik, és az így fiúnemen fiját emeg

† a Mosis törvényi által
Orszag avagy önkéntes idegen tributban i
gyi által.

†† jelesen az anyával, mostoha anyával
és a nivérekkel.

bala avérül nevezni, és annak javai
ban örökösnieni, és ha azon ősnek nem
teljesitsenek vagy teljesiteni nem akarna,
törvényszék előtt megyalázásával meg.
kötözni, sarcu az ünnep által tsalatnak és
az nike pofába spittzen † illetnek fiát Mosis 25.
maradva az ősi törvény fenálá, melly azon
ban Mosest élőtt más jóval kiraczban
volt, és a törvénynek arra válaszolni nem
tudunk — megtalálnunk egészben egyező
got nem tudnak. Némelyek azonban az
ő saladi nép talhasadásának ájának
Rivaságában keresik, napot az Pohy
dolia eredetének tulajdonitják. Mich I. 2rés 132 lap. és a köv.
A nősülésben az ősi tsitsmus nem
a világnak volt legtöbb elterjedve, egy
kor az ősapa az öszvelelés előtt nejét nem
ismerték. I Mos. 21, 21. Segít 24 rész.
2. Mos 28, 9. 10. 11. Birak. 14, 2. 11. és
az első Sámson is csak az egyik angyal
nak vetette az oppyát. Ki tudnám. A hű
ség mint tagon keletkezett, és az alsó
ság fiatal fenéig mások nemzésén.
Eleinén semmi tekintetig tiltás nem
létezett, de a belsőnek fogtás alatt ki
ütésnek, és lépésnek. A leá
ság törvények is lépésnek. A leá
tatum a mátkásodástól kitünik időben
végben menő, elvére minden vallásos cze
remonia nélkül, csupán a külső élvsza
kijetnedéssel, később fából pestarsépes
kövel, mellyek kettül a tatarokni vehdig Fleming 299 lap.
szég jutott nem maradt bel festi szi
ge dravot bizonyságúnis jelen volnak —
Az uj házasok ezenkivül a szerencsekivánó Más kötés tekintetek mutatnak voltak. 6. Mos. 25, 5.

BF 2/30v

Elválás

Az elválás a Mester törvényei szerint S. Mat. 24, 1—14. a jeruzsálemi pusztulásról szóló jövendölésével, mint legyen az nyíltan valamikor is valóság, egyáltalában kárát vallja, hogy a hívek egymástól elválnak, de az még nem végleges elválás, hanem csak ideiglenes távozás, mely alatt a hívek egymásért imádkoznak, egymásért munkálkodnak, egymásért szenvednek, sőt egymásért meg is halnak. Ez az elválás tehát nem végleges, hanem csak ideiglenes távozás, mely alatt a hívek egymásért imádkoznak, egymásért munkálkodnak, egymásért szenvednek, sőt egymásért meg is halnak.

szinvaczából megegyezik, mert hogy a
leresnyáner Rób is vannak lemezsipvü
ért, fenti jem bagendja. Hibánál a Riam
engedménységgel a Rabbanvalóságból a
ten Rivi'l is hagnálja: Rivánja, de az ine
lüfül, mellyan más elsőbbre is Ether
ppri, nem véletik, mert nem ava Zélja
I nem is lehet, hogy minden erkölcsi rend
hasa Rilfü einfakkal megtápláljan. Pél
dául, ha kára társat egymás teljes
bg nem penvedhetik, engedtelhetlenül
Bldséggel ujelentsük egymás iránt, és an
itéletüket a ilyetnek an elválása, I más
Sokkali házasságra lépése megtagadi, hibá
terhaket ~~Hyyan~~ avagy fellet, de an
itélőbirák csak an esetről, mis Moses
Ifjan rendeléséből van, I teljesítenis és
bálá nem jöhetnek. —

7., Gyermekek.

A magzatok fülentése mindig külünös
jezentőnek I ildásnak tudatása a Sátor
ról ellenben a megtelenség gyalázatos
I bünnekre nálánat. Ellett 30,2?. —
A magzatok kün és ~~a~~ fiu gyermek fülentése
való Redvesebb. Mikor fiu fülenek, negy ömön
vele a hánál I a anya de 8 nap mulva kü
ügyelmenlés ábal a Sidr polgárnak tagjává
igazsan I. Mos. 30. I sappolnak zenes adom
hali, a Leány fülenek pedig ar anya minden
külünös fogadás nélkül egy Honap mulva
a Synagogába vitte I ~~Ida~~ neven adom
nek. Ellen elfi fülenek fiunek, an 30 nap
mulva Jerusalemba imenem a Ehovanak
bemutatnan I ára váltság ~~ért~~ fejnél I Sikla
Rellen a különös fiedelmiek alapjának.

A gyermeket Kislonságat alatt ~~a~~ gaitka + vagy a fiu mig külön gondozásra
talom alatt volnak, I annak minden ehetben nem lepnek, a Leány pedig I ezekben mind
engedelmesseli tennak. A Kislonságpe ig.
di fiuban nem 13 évig I egy napig, a Lea
nyokban nem 12 évig I egy napig tennan, mely BF2/32
ük külön minden Leány életre lépnek.

Nevelés.

A Sido gyermek nevelése a test gyakorlá
sában I an elme mivelésében állhat. A ti
sában I an elme nivelésében állhat. A ti
sztri első egyszerü játékok, futás, birmelés,
hajitás, parittyázás, Nyilazás, mobb pedig a
földmivelés által minden mesterség, rendes
nélkül fejlesztik ki. A Kellemi nevelés fő leg
a Tora könyvek olvasása, jelesen pedig a kü
vény rendelés, I a felesi almiknek által ek
tartása. Rendszerint a fiuk 5 évesek korig olvasásra, az
gyermekeket 3 évesek korig olvasásra, az Klem. 517. Lemoi 217 ; 230.
Lületi fabályokra, I pusis remesjü énekekre,
versekbe fedett példabeszédekre, erkölcsi maxi
kat pedig rendszerint a negyedik regtöl
Unokáikat. — Az ös ábol, kom gyermeket,
vagy véresbet is iskolába küldenek, mivel
Samual illy nevelő intézetek I fellátásai
Rendes, I ekkor ez korfaka ~~kezdjük~~ meg
a Sido gyermek oktatásának, I ábolá
ban a ~~negy~~ nevelésnek. Ezen iskolákban
Rendszerint olvasás, iras, negyobbaknak külsőpe,
I Tenépes tanitnanak; mely intézetek fokozat
ker arra, hogy ubbb a tanuló ~~a~~ mivelő fé
zau I pressza-iskolának is nevezzenek I fia
mat a Rivalok számolása ábal ~~Palestina~~
I szépirni I szépinili
~~Lutheran~~ I fokra nevelkedjen. Végre külsőpe
tárra vábnak a Synagogák mellett helyek,

BF2/32v

ellegyben a' Sidó tudósok többféle tudomá-
nyos dolgokat értenének és írtakottak. —

Tudmányok és Tudósok

Az izsidók Égészségesebb gyarapodásából
következnek, hogy a tudományos ismeretek és tu-
dósok és papirosokat, bár mind a mellett is a
Sidók ábrahámban a tudományokra nézve gyer
mekek maradtak. Hová történés vagy, vagy
a Sidók és professás irásaikban fogalhatnak
be, hogy chronologia, levés természetesen
és orvosi tudomány, ezekből vallás és erkölcs
no lapocskában állnak tör'ténnyek vagy vallás
a' fébb tudományokat, mellyekkel ~~a Sidók tudósok~~
~~sok~~ foglalkoznak, és ezeknek hogy és ha
hozá ismeretek is csak kevés kivál esetnek
kivételi szükségi szükségre volt, kit arra a
népes okának tanácsolását és igazgatását
Sőt illyek papoknak nevezetnek és ezek
tem polgári tételen kivül egyházmind a'nép
előtt oltalmát a' törvénye, s magyarán a' ti,
a bevegyes orvosoknak, a' nép történeteit és sza
kádi kaisermokat feljegyezték, a' jó rendet,
méréseket, ünnepet, az év elrendelésére,
és a' nép egyesemi oltalmára felügyeltek.

A vadászat és más felsőbb tudományok
nak tanításában és a' papok felett elsőség
get birtak az egy nevezetes prefektus vagy vé
mestor, kit a' jövedelmekből valo részes lé
tésétől fogva látatnak és hivatnak
Sőlly ecsetes ember személyt magoknak, hogy
nem csak a' népes, hanem a' fölbanvetek
Sőt a' király okat is, kibáikán megdorgálnak
megtérésre intenek, és nem félés alatt bün
tetővel birnának. A professásig rendszerint

firól fiúra száll, azonban személyek szem
lélésig, képzelme által is hivatnak alkalmi
tokra, mint Amos prophéta is. — Jelest de
jében a' nagy tudományu Sidó férfi Rab
binak nevezetnek, mellynek már tellyes értelmű
férfias jelenti, tisztességes pedig tanítót ezt
tik, mestert. A Rabbinak joga volt 30 éves
korától rendes oskolái helyeit és tanítani
akiket nyilvánosan, Magyarázni a' tanítja,
de mivel rendes fizetése nem volt, kényele
tiszteret más, mesterséget is jelesen az or
vosi gyakorolni. Így arról a tanítást
egyszersmind orvosok is voltak, és innen
magyarázhatni is, hogy Jesus és tanítvá
nyai is nemsak tanítványok, hanem be
tegeknek gyógyítottak. Márk. 6, 13. —

A fijak és jelesen az elsőszülöttek
jogai

Mosses törvényeinél fogva rendszerint csak
a' fiuk örökölnek apjuk vagyonán, a' lányok
csak akkor örökölnek fiúk birtokában, ni
fiu testvérök nem volt, és nem egyebekben, mi
nemzetségekben nőtől nem nyernek. Más
a Sabaun leányai is jutnának, hogy nekik
a' apjuk házában részök nincs 1. Mosses 31,
14. 15; és a' Selophád leányai kérelmé
ben is Mosestől-tőle feltétetik, hogy a'
lányok örökösödni nem fognak.

A fiuk közt elsőszülöttek, és az örökö
södésben kétszeres részesedéssel külön
böznek meg az elsőszülött 1. Mosses 25.
5. Mosses 21, 17. 1. Krón. 5, 2; mert az az
örökségből két részes kapnak, mint a' többi
ek apa halála után a' egész családi fejének

BF2/33

Mich I. 2rés 65.

BF 2/33v

+ fürtségtől z félelemből

Kelle lesznie, illőnek tanatsa, hogy az
örökség ben is nagyobb méretű részesedjék.

2, Lakhelyek

Atyái voltak az ősiekben a Sidók közt
is valamit a görög ász szóra vagy nevezem
tnyolcadik ra egy barlanglakók, kik az
Ukrajnában, barlangszerű barmokban éltek.
Akalugyan a pásztor élet, s az ennek egyen
járó vándorlás a patriarchák idejében közön
ségbe hozta a sátorvetésnélkül. A sá
torok rendszerint marha bőrökkel fedtek,
s oldalaik is ankával keresztben, és
3 oszlopokból állottak. Az elsőben a bú
tor tárgyak, s fekü Alá tartozó pok
lókat raktelyeik fulgálá; a középső a
férfiak lakhelye volt, hol a vendéget is
fogadni szokták; a hátsó osztály az
asszonyok állatok fiaikat tartották, ha
vi időjárás kitiltotta, hogy a férfi hozzá
homlan a gondnak engedelmével menjen
keresztülen kikerni jobbat nem volta.
A gazdagabbaknak egyéb több sátor
rok is voltak, s ezek kényelmesebben
éltek.

Egyszerűbb ingatlanokra a Sidók mai
Kanaánban állandó házakat raktak,
s magok is azután olly módon készítik
ezeket. Egyszerű puszta legyőbben fából és
téglából gyakorlattal és mészkő fogtalan
össze azokat. Később faragott kövekből
és cédrus gerendákból készültek a gaz
dagabbak palotái. Ablakokra nem üveg táb
lákat, hanem csak fa rostélyokat használ

BF 2/34

tak, s ezekben pusztaságokban alkalmas
tatnak. Jobb házakban a szobákban kövek
közül raktak divánokból, vagy a legszebbek
ül padokból, melyekből a padlókba
állítnak. A házak fedele lapos volt, mel
lyen [illegible] mulatni és igazán szokni is
szoktak a Sidók. Ugyanis [illegible] kültér
jobbak a Sidók. Ugyanis [illegible] kültér
fejezetbelejeni nem volt szabad. — Szem
szélyekben később görög ízlést szerint
szobákat is készítettek. —

II, Ételek, italok (Táplálkozás)

A Sidók élelmedja a legrégibb időkben
valamivel más nemzetekéi is igen egysze
rű volt. Egyszerűbb vándorlásukkor. Ők az
nem vittek szerszámokat is csupán tej, hust főzni
nevelő tűzhely szükségtelen volt a vándorlásukkor
hib. A barmok tejéből készítették
sa is korán kenyérüket. A bárány vagy kecs
gényebbek az árpás előbb őrlik, később ha
más által forgatott malmon megőrlik
kovászolva is sokan gyúrják össze
vetik a Sidók is [illegible] más kelő szert,
s oly tömegre tészik, hogy minden nemű
ételek általanosan kenyérnek nevezetnek.

A hustra nézve illetőleg különbséget
tett a tápos és tiszta között, vagy az emlí
nem emlí volt állatok közül Bellev. II. Mo
zaikus állatok közül megkülönböztet abba
hogy a hasadékos körmüekre, s egyszersmind
kérődzőkre, a tyúk közül a patkós és
tépős fajokra, a madarak közül csak növény
ek nevén tápos ételeknek, a férgek éretlen

BF2/34v

3. Mos. 11, 5 Mos. 14.

olvasd j Hennig. pag. 333.

használási áradatban megiszod kivé vén a Sidókat, hogy te ezt a menü ter nika elmulasztjad, legalább vérni vét ben az ehséges, mellyet akarsz, putellját i li. A tisztaság állatokbeli tiltásá dnak célja volt, hogy a Sido viges az ő vegetabili táplálásával örüne, d a által a bálványimádásból is ovjá mg tsatban legyenek, s ebbeli tanát, Péter bejutább megállá a Rakéti negyedre nem dnakában egészségesen élni kívánnak. A bírálás és vélemény 3. Mos. 17, 1, 2, 26. 27. Egyébiránt az állatok megölése, s belső részei ujságálása körüli szertar solnak, mellyek a mái Sidók közt kis nek, az ő időbeliek semmis jeu sen tak.

Ezekből a Sidók a vizen kivül fogas ételekre is használnak, mint borsó és Sé ler (Silera). A sóles hús alatt, némelyeknél Den file részegítő italt értenek, másfelé bort, mag máfelé Rejtsen bort, példának pa, palmabor. A Mosis törvényei a Sido kat az italban mértékletességre tanítot A vendégszeretetről is korán gondolta a Sidónak, azokban megmutatkozik, s pi illatu olajjal megkenni fejjel, lábat mosni benni Ms. 23. Luk. 7. Jan. 12; ajtaik mellé alkalmas szavakra szerezvén, Rézvessző dítsék a vendéget, s a jövés Kiválóképpen jem mondat ki. A illyen tudomásra szom pium esse tanácsadi. —

2., Rukáról.

A Sidók ruhája általában lenből vagy pamutból és gyapjúból készült, a gaba gabbak gyűrű Selyem, bársony Selmekes és ripsből. Mind a férfiaké mind a nők kezeiket első ujjaikon és felső ujjaikon és a vesén egészen elbujó kön készített kor dozatt, s mindenike övével megkur poninnyát. Kedvesebbek a fejér színe ter nevek, a feketéből inkább gyász ruhák készülnek. Fejeiken fesőnek és nők dörös Salma alakú fövegen kendőt, rendül a nők fátyolt borítanak arcaik ra, és egész is fejét megnem mennek ta, tenne, még akkor jem ha készüne vagy i más ruhával. Szemöldök nem vak, a helyen Ha vagy Vepraj bőr valyakra használnak hij Akal feltűn ürmöt, s anyakon nikor kenye lombor, vagy fűemberek elbe menni, fel gát által kedvetlenítik, mi a legtöbb bala fulgai tüneményes varanus. —

A Sidók jem tudtak pipere cik kek nélkül élleni, és alig fény ürtsse is felett a arany s gyönyörű nyaraik és kar gyűrűk. Körökre, orrom s fülben függőkre, drága ille ruhákra pelmerülnek. Nevezetest valnak á tom Mich. III 2 bis lap. kebe, s kendőnek tüzetni fulsem örök phylacteria, mellyek a tör parancsolat karait, vagy más szavakból helyekről rej vetnek. A fesületnek fölöl elsőségét a kalábban állam mellyek gondolatai nyilatkoz Ez valamint a hajnak és kezének elevenségét a törvény 5. Mos. 19, 21. 2. Sam. 10. Etsi. 4, 20.

BF2/35

BF 2/35ᵛ

Mich. I 1-rét 190.

6., Sidók keletkezési foglalkozásaik

a, földmivelés.

Hogy a Sidók nemes ősatyai is vadászó pásztori életen folyvaszt, s illy életmód divatossá Abrahamtól Jakobig, az szent könyveink több helyeiből elég bizonyos. Ezen sugalláshoz illetőleg tekintve elhiszi, hogy az egész Sidó népes a pásztorkodó szerződött életmódtól elvonván, a földmivelésre felvezetett életben fokozta, s a szoros állandóságra a földmivelésre alapítva; ennek fogva tűz vízzel próbálta, hogy minden Sidó Izrael be a Sajós határ földben lappion, és ott sa be elsőt idegenkedhessék, keresztvízig a nadrágnál is tovább megmaradjon. Így tön a Sidó nemes földmivelő néppé, s idővel ezen el valhatatlan ~~talpfa~~ földjében, mely által termékenységével is termékeny volt vagyon, de a lélek halmok is legyőr ezer forgalommal termékenységet mutatnak meg, s meg is termékenyítenek annyira, hogy ~~napról~~ puszta minden nálunk ismeretes vetemények megtermettek ~~tett~~ Ugyan búzás gabona, s tejjel mézzel folyó földnek valóban nevezhetnek. —

Vetnek a Sidók őszszel Marcheshvan (Oct. be) és Cislev (Nov.) hónapban felszántott földbe, és bebornálják; a megér gabonát Nisan hónap közepe tájon (Apr. elején sarlóval learatják, kévékbe kötözik, szénán átvitték kingyomtatják, és lapáttal felforgatva a pelyvától megtisztítják és gabonás épületekbe vetnélbe később gabonaföldben tartanak. A tartozás törvény szerint és fegyelmet hagyatnak. —

A minden alegyedésről és elegyedésről idegenkedő s általános fogalom szerint a földmivelési foglalkozásokra is kiterjed. Így például nem volt szabad Exodus 19, 19. Mich. III. 241 lap.
le magát vetni egyiknek Exodus 19, 19.
Ruth és Boaznak Jakob végett összefogás és házasság Exodus 22, 30. —

6., Szőlőmivelés és Olajtermelés.

A Sidó vérében rejlik szőlőmivelésnek és olajtermelésnek foglalkozásnak a Sidók ~~kitűnő~~ kitűnő szeretete az ábrahámokra nagy mennyiségben ~~fehérbor~~ pedig bor, az olaj pedig felhasználásra az főpapnak, és Kenyérnek felkenésére, és a halálnak és a vendégek fejeinek megkenésére, s tisztán bevitt a Sidónak testének olajjal megkenése mint más keleti népeknél is mindennapi foglalkozás volt. A szőlő a Kebron részén ~~vidék~~ 10 és 12 font gerendákban, és veres bort adott. A szüret Tisri (September) hónap végén kezdődött. Törvény szerint az újban ültetett termést, csak a 4-ik évben kezdték használni, akkor is ebből bőséges áldozatot hoztak; továbbá a szőlőt keresztárnyékban nőtt fában volt helyben szőlőcsonkkal vinni nem — az olaj alkotó keresztben terjesztett, s szőlő által minden alegyedésnek tekintetett mint a szőlőnek bőségesen és legjobb nyerjenek meg volt adva. —

+ Sidó ember szőlőcsonkot is mondanak,

BF 2/36

BF2/36v

7, Halvevő Kiválási szertartások.—

A Sidó kivándorlásait kalauzoló írásokban, ahol bebalzsamozva Évaként és varangyokat, például a Sodoma kalauzon pénze 200 cirkuszi mondja szemléltetve. De mikor a bebalzsamozás nem mindig jól sikerül, a „fabatkagyökér kevert kőkúttól szétfolyik, agyalágyultan kapaszkodik, ahol ennek elvárása vérmi, hogy a kalauzolást elvárásának kiszolgálja, és ahol nekik egyáltalában autóra, és útvonalon az [illegible] Hagyjuk kint kalauzolásban nyolcat, és kalauzolásban benne vannak. Egy kalauzok arról a Sidó homokból, és kísérő mindig a kalauzolásban egyáltalán kalauzolásra.

Az elhunyt szájgyógyászok a fedőnadrágot egy napig, másik egy kétig napig + és egy ebédidőig Ker. bőrzsákot egy homályig + időpontban kijelentésére mindaz kiválasztásáról, vese elszívás mellőzésével, sírás fiúi szemgyógyászok járnak, jól lehet lenyúzott kályha pomat + homokkal kimosták be magukra, könnyűsúlyos megfoganták, hajaikra + fejfájásra elnyerték.

Sírkelyük [illegible] a körzetükön vidámparkokat, mások kültéri raverekekbe vonulnak, mellyikre vagy kerítésben vagy lőfilla akadályban lépésmagasságban. Szentalomban a körzetükön sír a városon kívül volnak, akárcsak a dávid nemességének engedtessék meg a városon belül temetkezniük. Az temetők és sírkelyek

A Sidó vallásos fő ünnepeiről alapjai fejére mosolyogtak, hogy a lépésátalakítás és vasfélyéről avatkozó sírok avatkozó mosolyogtak elfordulásukat. A temetkezőhelyeken, hogy a kapcsolatos, mint különös gyalogosok szavai temetkezésének nevei az irk. Korem. 20, 19.—

Lásd Hatvan pag. 223.

A sírok kivülemlegesítése a kalapszer a földgyomrában a lyuk neveken Szalban tengelyesnek, míg az ügyvéd kellett annak hogy kalapon, mellyen égnek, parasztnak kalapban Rabbinak, sírásig tömött nevezett, mikorlan kalapszíj ömlött élvezik igazságtalanul jutalmazni magát tiszta fennállást kalapon (pergamen mint) lyuk gyűrűnek világában vagy Ge kemában kiszakadt Rómával gyűjtő kalapban sírok a tömött. valami olyan sírok is kint a tömött tempolyokhoz is tanúvese ár a kitört.—

Negyedik Szakasz.

Vallási illetői dolgok.

2§. Ciklus. A kalap vallás fölötti tömött

A kalap nép vallásos [illegible] képzetei és az erőt feletti dolgot jóval abb és mert erre alapul, a régi világban elfojtásra vivott ki magának. A szépségtelenség [illegible] vett a babonás és sokistenű nemzetek vallás rendjeiről kívülről hirdetett [illegible] kalapban egyedülállóan az istenség sajátja, sikkasztás, teremtményeiben jóság és szeretet alapul szemlélkedik valamit ábrázolva, jelképen a Sokaság kívülről, hogy azután korunk legnagyobb tőkéjét fenntartják erőt és fontosság, sajátosságban és kalapban. Hatalmas fő szegénységet mindent

+ és arra való kiválasztásra kalapban ismeretes megőrizve ebben Istent [illegible] világ, mikor az nálunk nemzetek közé fokozottan szépségesen.

BF2/37

(A szabad kép valahol kívülről)
A szépségtelenség mindig atyjai kalapban elmenésére 1. Mat. 15, 13. alatt sírkövi viseletét mutatóra a sírkövi 28. Mat. 25, 8. 14. A oly időben [illegible] kép, hogy a kalapban [illegible] mást nélkülözve, a [illegible] szabadban, gyökeret Hadestben, világ ostoba kalapban egyen szegénységben kalapban egyen szabad kalapban kívülről ahol kalapban

fel avvban a fő kérdést világ és
emberi czáinti vitatni ainolyan
értelmetlen dolog vallási szabályokkal
bepelni telyesbejes vagy nemtelyesi
teje jutalmaz vagy bünteté bue
dasa erán. Hallják Istent. áini
Urunk istenünk egy Isten, ti teremté
Jt gondviseli á nagy mind egyes, per
dő á jót és megbutalmazója, gyülö
li á nepas és megbünteti – meglátte
garja az alyátnak elvallásaban á fi
tában Dáv. Ha ezt igy lesz, igazolja
gos elettet annak kit ótet tiszte
lik és parancsait megtartják erezik
ten Lörök igasságu fölé hiszik
jai valóság a kétkedő hallásaak.

Ezek jenne á kétkedő hitet egy
örök mindenható Istenben. Jehova – Ele
hime; ki á mennyei földet teremté, és
mind egyes embernek mind egész nem
zetnek sorsait bölcsen intézi, ki
büntün gyülöli az ösztön félig
altrafiát teljesitő pogányban el
lenben gyületi á bálvány imádót is
dvit. Abból következtetés magukat Istem
től kiküszöbölni elválasztva és tudatla
nul kiküszöbölni, mis nem jövendő ere
nyéjnek tekintik, mis nem jövendő ere
nyéjnek tulajdonitanak, mellyek á je
lenre és atyáikkal történni fogó fá
radtokkal kis nagyobb áfiaira és földi
vagyonukra vonatkozólag. Istennek vala
Vagyis gyülöli Kiterjedés. Istennek vala
Hanaanitak is, mint ők atyáikkal igás
földön rendkivüli vagyonnal, és sa

Megyei Szarvas.
Vallási állapot.

BF2/37v

idegen bálványimádó népek iránti ez
gyülöletében kijülölésüket. –

Továbbá tudtak, miként a Jehova ki
vül istene támadott ismeretben olly jelen
ségek vagy prophetiai, vétkek részint
ébredésben vagy álmokban közvetle
nül tudtára jenek akaratjának, és ambár
ti jeneivel láttak a Jehova jeneiből
felmérés részint ségét, mellyek jelzik bün
ember jeneit el nem homályosultak. –
Ezenkivül a kétkedő nem vett jenes kérdést
ben vallási fogalmai magukban, mellyek
Istem illetik, és a jeneszét által adva
tudtára a kétkedő nem vennek. –

Végre tudtak a kétkedők hogy az Isten
nem a egyes külső dolgokban,
ben, hanem főként a jó és belső
ségában gyönyörködik. Innen által
kép jeneszéhez és a nemesebb lelki
el tévén felsőbb jelentőséggel, nagyobb
fontossággal és érdekkel birnak,
ban egy boldogabb jövendőre vonat
kozó példáinak tekintik, jelesen
az eljövendő Messiásra, kinek mint
hatalmas királynak eljövetelétől várták
üdvözülésüket a boldogabb időt, mely
eljövetelét, vagy is az Isten országának elkö
zeltetését, mellyben a bűnnek következtei,
a szenvedésnek halálnak is erőtlenségeiről meggyő
zett fajok boldogitatni. –

Ezenkivül hittek a feltámadásban és
Mózes a kétkedők halhatatlanságának
nézetén hallgatva is. –

Emgeno

BF 2/38v

26. Cikk. Hiteles vallásosok

A Mosest és zsinagóját általkijelen
tése vallásos tekintetek megparancsolták
nem valóban a hébaer mind végig és általlanyan
a hebrewnek. Az időszámításban sok
Sallnál által építni, építeni pedig a ba
bona nemszerelli megbotránkoztatás, és sa
gyarmatra, lévitekkel időnként bál
vány imádás, csapszer be a hébaer kiré bil
jelesen az első templom építésére és dísz és fáj. 2 darab 494 lap.
utánni korban. A második templom + a Pompeius idejében alatt
építésére kerül és annak pusztulása más a Tenda
vetés tanításaival és megismer
lettek, és a Törvénnyel együttes érinte
lenésbe jöttek, a minek következő sok
több vallásos párt és pártolat keletkezett
a hébaer körül, melyek közül a neve
sebbek felemlítését valtak:

1. A Rabbinizmus: traditionarius
és Karaizmus: scripturarius. Mindkét
fő tudósok vagy Rabbik uggyanis a ta
lmudnak, a hova törvénnyel minden
ő törvény előtt nagy fontossal egyforma
tekintésre tartozott, hol ajánlás, és tanítás
nagy forgalmánál tanulták – honnan
ezen hagyományok ősrégi Talmudnak
az a tudományok nevezték, az ezen idő
ellenben voltak hebraica pura Talmudisták
talmat vagy Rabbinizmusnak. A Tal
mud két részből áll, Mishnah v. törvény
tudományból hivatik az első, mely a faj
ról fajra hagyva szóbeli előadás rendé
letben foglalja magában – a második rész

Gemarahnak neveztetik, mely a Mi
többi Rabbikat a Mishnáról adott pon
tokból, és azon vele magyarázatokból
állapítva.

Mint ellenzéke a Talmud szentségé
nyének mellett megvetése, és elutasí
a canonicus pentateuchus mind egyetlen
ősi irodalmi vagyonkodásban, hanem az il
lyen Karaizmus hivatnak. Ezek Mós törvényeiből jövő mennyei világ forrásra
A., Sadducaeusok, kik nevüket nem tud
pontos alapjáról, mások pedig azokról
= igaz fiától kapták. Ezek megvetése
tek a hagyomány utasítása, sőt Josephus Flavius Josephus Archaeologia Judaica Mózes könyve 2, 146.
vélemény a pentateuchusban Jan. 2, 3/3.
kívül minden canonicus könyvekre is.
Jogaitól a lélek halhatatlanságát, a
túlvilágot fizetendőségét, a
mennyei és pokolt, vagy a jutalmazó
egy büntető jövő életet, hanem azon
belüli a földi élettel végképp bevégző
nek, a jutalmazó és büntető itten kétségbe
kívül véleit. Kétségbe kívánt a gond
viselést is, midőn azt a szabadakarattal megnem egyeztethetik. Mindin
ben a törvény és tagadás pontról megtor
tájára sürgetett. Ezek lényeges életmó
dos különbsége, tudály és Somer volta fiúvá
ben persze nem talatsom – a Ezek
ellenkező, a pihenő napot és alkalmakkor
olvasó ünnepeket ünnepélyben. –

B., A Pharisaeusok. Nevüket venni
ezen sírt igéből: pharas = Separavit,
mintmagyarra próféta felett szentekről, és

BF 2/139v

Physiceria lobi Hofman 441. er
Goodwinus 1096. Jan. 2, 513 kp.

hogy arulas á Sc. irásoknál, elébb be
csatolni Britius 440.

Scabr 302.

Britius 438.

*) Maggessegére

kötni fiával Kiválasztotta azokat kivánsága
gyakorlásában, kérdéseit, kivánságait ál
tali mesterével megbeszélni. Ehh
czikkeit a Sadducaeusokkal megvitatni
kezdte. A hagyomány alapján nagyon
tekintélyes és kapcsolatos azok, és a pentateuchus
parancsai és általában nemcsak betűszerint,
hanem példázatai értelemben is vet
tér. Elsősorban az Isten törvényei
gyakorlási a világ folyásába, azoknak
a jóbefolyásáról szóló tagadhatatlan
tekintélyes hatalmasságát, és példáinak
száma, és egy példamondás bizonyít
jósági óhajtásra példamondás kitűnik a jó és gy
nyek ellentétes ellentétes is. Egyébként
tána a külső jelentőségben, és vallási
sok jelentőségben tartozik
tárd az Isten előtti tartozás, hogy élessze
miából lelkiismeretére és állhatósági
vetésnek, sőt még az esküben való más
ragaszkodás de: reservatio mentalis is meg
engedhetőnek tekintett. És a pharisaeusok
mindenek mellett is a sírok rég elhu
nyottak nagyobb becsben és tekintetben állottak,
mint azoknak életben maradt magyarázói,
hogy a változatos régi törvényeket
fáradságosan elsajátítsák, oly emberek által, kik
jeles élesen gondolkodtak, mindennek tudásá
hozzájuk, mélyebbnél vagy mélyebbek, és
a mellett a sírhalmokat is tisztában tud
ták, mellett mélyebbnél nagyobb tudományal bír
Ezektől, és a vallás gyakorlásában leginkább
hozzájuk számítottak. Jézus ellenök
sokszor robbant ki mint a Sadducaeusok ellen. —

II., Efesusban. Nevét bizonyosan
eredetű valamely feltűnő pálmafa
ról is. Elég arról meggyőződni
a N. ebéti pálmafában rendkívüli nevek
ül is mutatkozik lenni. Az új pünkösdi
ünnepben nélkülözhetlen hallgatóság esem
feltűnésről, hogyan nem láthatták helyes
bélemagyarázatot, hogy a test, ezektől mesz
tette volna tudományát, de azért jem,
mivel nem igen láthatók azon időkben,
hol Jézus élt és tanított, és különben
és ők tanításaikat megfontolták és
lemi a tudomány által
Az a pünkösdi ünnepeken általában va
gyakorlatban, a mindenkori ünnepségnek
egyedül Efesusban találtatnak, az
emberi fajtából abszolút nem folyó
tanak. Ehhez, mikor a lélek a test
tagoknak, ugyanazon megfontolásból az
fogságából egyben megszabadulván az
alapjából tökéletesen önkívületben
fog. Egyéb tudományuk a Pythagoráé
sekre közel hasonlítva. A Sengam
életben gyakorlatait magukat, az emb
ért tökéletesség által távol a gyakorlás
tatásban inább, bizonyítva ezzel,
kolgálat, és jelenség nemigen tartva
tal, és az élőmunka mennyiségben
tésre, vagyunk kívül vele mellett jöhet
nivelő által pereszt be. Semmiben
nemjárat, de ő ünnepes különösen ünnepi
a jelenlegi templomnak állandóan
ben áldozat, a helyett tiszta jövendő
lás, jeruzsálemi keresztyének és tekintetek.

BF 2/140

Elvitatlak akkor tennivalóját, midőn a tábor sajátjába beállottak, másként szólván tiltva volt. — A szentnek kötött kötés hogy dolmányát remegő ölében folyvást tartsa, nevezetes therapeutikai orvosságról, mit nem annyira a test mint a lélek betegségei ellen szükségesnek.

5., Samaria annyira felbőszítette Isten bűnbánó népét elsőrendű vele, mellyben Jehoaház királyt segítségül hívta Samaria ellen, hogy a Jehu házán levő átkot elvegye. Ezért Hazael Syriába a bűnös fővárosra jött, és Jehoaházt is megfosztotta hadseregétől, úgy hogy csak 50 lovas, 10 szekér és 10,000 gyalogja maradt. Ezért is Jehoaház Istenhez könyörgött, hogy a pusztító ellenségtől szabadítsa meg. Isten meghallgatta imádságát, és Syria királyát Benhadadot, Hazael fiát, Izrael kezébe adta, a ki Jehoaház és Jehoás alatt Syriát Izrael ellen vezette, és Jehoás alatt Jeruzsálemet is ostrom alá fogta. Ezért is Jehoás Benhadadot háromszor megverte, és a városokat, a melyeket Hazael Izraeltől elvett, visszafoglalta. Ezért is Jehoás Jeroboám alatt Samariában uralkodott, a ki Jehoás halála után 41 évig uralkodott, és Jehoás bűnös példáját követte. Ezért is Jehoás halála után Jeroboám is Jehoás helyére lépett, és 41 évig uralkodott, és Jehoás bűnös példáját követte. Ezért is Jehoás halála után Jeroboám is Jehoás helyére lépett, és 41 évig uralkodott, és Jehoás bűnös példáját követte.

A Sion sátorát a lehetőség miatt 40 évig Gedeon, 340. Szentmás Nemzetség 311.
BF 2/141

bujdosás után Kanaán földére be Dánra, Gilgálba állították fel, hol 14 évig maradt, midőn az egész földet elfoglalták, és Silóba, hol addig több 300 évig maradt. Ezután Silóból a Sion Silóba, hol addig több 300 évig maradt. Ezután Silóból a Sion Silóba, hol addig több 300 évig maradt.

A templom. Jehovának Dávid királynak, hogy a Sion hegyére templomot építsen, Dávid annak helyét, Dávid annak helyét, Dávid annak helyét

Szabnár Nemethi 316.

+ 2emeletü

+ és az egész épülea lirül - á keleti oldalon lirül - földszina i, az emeletes mellé 3 Szorral capcsolt amarát valónat vagy ha va pámpere 38, á folyosóba levő folyosó 5 levegő kapcsolatára + födele akomban nem vala lapos, mi a' szenlá mestralkapcsára csunitsák - á födél élére 2 lesse pere vas lemez vala alkalmazva.

Ő ugyan á felső emeleten tavaness a pesti sátor, ę á kelen edényel, mellyet á vallásos portaráyokra megkis dunatnak.

dvaságbat, ę pámosabbat valónat. Mégis állapoti megfelele á Sátorészak, á mayben mindazáltal kapuja kelette nyila, hogy akis ac ólásmellett á Kapuval fombe álthatnak, nyugottal állatnak ellenbe meglübörösse Lil á porgangotol, Ez imádkozva vagy álthatnak va mindig kelet felé fordulni a nagy imádi ájtatosbol.

Maga a + belajdenkápi templom 60 Singnyi hosszu, 30 Singnyi magas, ę 20 Singnyi széles volt, + a szentkely előtte állassa egy 120 Singnyi magas csarnok (: vestibulum :) tornyalatt nyilt, mellyből a templombanak csak pompaji ára de kapuzára is folgálja, ę csupán csak nagy ünnepeken nyitogatnak. Ez egy darab épülea a régi templomból álhatott. Szentélyéből, Szentkelyből ę csarnok talt.

A Szentélyben éppen az ájtatosságra pedig szentebbre, mellyhez kilenc lépcsőn lehet, ę ugyan ollyan épülea Chembinet, mellyben a régi Chembinet kelyen ugyan ę gyengébbekben lépnek. Ollyan ólt dúlt, fehér, mellyből a kerek sátor világitó nyilasa a templomra vilá. Ez világitás, mejo á templom nem világ lee. Ez világitás ez, hogy a régi Chembinet kelyen ugyan ę gyengébbekben csak amgi valónak látása végett, hogy a régi Chembinet kelyen ugyan ę gyengébbekben lépnek.

A Szentkelyen az ólaron történe hogy a fiatsáló arany ólár mellé - mellyből kapcsolatban nagyobb ę drágább vala mint a kis sátorban jobbra ę balra 5-5 mélységet, ę vagyan amgi apostolok állitottak fel, de hogy mindenikben állottak ę lengenek, vagy ollyan gyikben - meghatározni nem lehet.

A Csarnokra vele ellebbről irjak alkalmasint, vagy hogy a templom oldalára csapva ę Kápolnával begyulo külsőbb, ę vagyan amgivel délre is, ę a keinyelu répetthivatok Részek hárunak, mivel azokban tartanak tar a pénz kelyet, mellyet az áldozatkor ben porsak kapnálatnak. Magában a csarnokban a szentkelyhez nyilo ajtó mellett ę apostolok állassa, egyik marványból, melyre tételnek a bevienk lengerek, a másik a rosszból, mely a kikorand lengerek letétele végett polgálta. A csarnok felső répébe is ablakok valnak, de a mellyek kapnák latás meghatározni nem lehet.

A templom ajtaival ugyan ollyan épitve, mint a szentkelyé, hanem ę ajtók, mellyek inkább csinosabbak nevek terhesnek. Ezelső vagy a templomban legkirülebbi volt a papnak crimalma, mellyben is ennek volt ę Szab járni, ę pénz dolgok val foglalkozott per Kapicián Rettent csinosabb, t. i. á perspektivé ę nem bevehető. Harmadik az udvaron ę ajtaja a lanak csinosabb, mellyből végül a Szentkelyhez idejében épitsenek.

ę Nem csinosabban helyheztetnek mostani edény ę fingnyi lenildtü volt, ę kivülről kivül kivben ölessü alakban nyugatra, ę nagyságára étkezni lengernek nehezebbnek. Kiv. 24, 25. Mellyek felül még 10 lépcsőből állottak az áldozatot hoda megtudják végen 1. Kir. 7, 23. Az udvarban ę ablakban ę kivülről kivülről ę sátorral pennyek nagyságára nézve, hogy az egész templomból nagyobb csinos.

Második volt az Israelitás Részek kivülről t. i. á perspektivé ę asszonyok, mellyből egymásból egy 15 fogas gradicsból állott ę ajtonyok kerekes nélkülözte

Szabnár Nemethi 335.

† á templom-pánára adva

lerévé van gerely, mellybe á pogány
övegy asszony fellépjés bevezetődik.
Ez. 9. ebark. 12 11. Az egész emissera
kötődnek vette körül mellyen minden
dalnok kapuk nyilnak belőlé. Ezek közül
legnevezetesebb nelo á kelleti kapu, mell
kellen adatnak be á kinesttérbe á feldol
ben egyházi adó, s egyéb † szabad adom
pernöki ajándékok. Ha pedig á dézsmás
befizetni nincs á honá legtöbb rész szeny
ben.

Egyenjáró pedenem templom kibonto
zi nyilatkozat szerint 420 könyv állotta fen,
ennek á Babylonia-beli Nabopolassar te
rályát alatt földig lerombatatott, vagy tűz
által felemésztetett, arany és ezüst edé
lenni elrabolt ratnak. Végiratából á Jeho
bahoni fogság Cyrustól engedelmes Is
dag ajándékai nyomán á kiberek újonnan
ben épitésre, mikor hozzá kezdtek a
Cyrus uralkodásának 2-ik évében, s
kiknek utódai 42 évi szünet után
ezek 46 év multva Darius Hystas
pis alatt végezésnek be. És az neves
tett második v. Zerubabel templo
mának. Az elsőnek alapjára volo
vagyon épitve, de á hosszon sorra
fektetett kőberek, ennek nem is jóngyad
ki nem birták, mellyek á Salamonéd
ekeresen. Ezen az öregebbek könnyes pe
nesttel nézték annak épitését, látván
hogy az jelen épületének nagyságára és
szépségére, jelen edényei drágaságának
— azt mint arany helyett cserépből akart lenni — ide
lamonéval nem nézhetnek, s ezüstjeit

hogy mind többé á fényesztrény, a tü
zesfelhő, az örök tűz, semmi ezüst
és thummim — pénzzel hiányzanak á le
hova jelenlétének látható jelei.

Később Koistes fejedelme elvis nehá
ánnal Nagy Ahemdy, nevén á lépő világ e
lett örökösödő e 2-ik templomnak Szép
tartozó külsőjét építésével lépésnek pedi
lepsenek, lépésnek egy épületnek kezdő
velne, armira hogy ponyégjaira nézve á
d Salamonéi ő felülmulna, s nola the
nedes templomának nevezzenek. Ezen
templomból vett érmeni, midőn Jám. 2,20 Szechar Nemedi 354.
á Sidol Jesaiast jemeshányolag mond
ját: a ebben 46 elnek rendesepitésén Godrim 162.
e templom, s még jemnégyszeres lesz
gétem, s te 3 ev alatt egyas dolgot
épitsem? Mert ámbár á Ahemdy temp
lomát 8 ev alatt épitnezek újra, de mi
kor á Sidol Jesus az idézen pedálnez
tamadnál, éppen 46 évig állott volofen,
s nem idő alatt is pusztulni fejezni
s helleszpisznek, s ez értelemben mondá
hatták 46 év alatt épülnek.

Ezen templom is kéz emelésre ma
gasitatott, s valódi próbával látszatnak
kiadni crintesmeit kámmra papirissa a
tar, mellyek közül á legkülső legkülső
sebben terjedem ki, 4 ölvalai közül
mindenik 500 singnyi kerületére
nyulván. E crintesen magas kőfalakkal
volo körülvéve, s abba á pogányoknak
s próbalatnak s kebelébe bejár
ni, hanem idegenek kémszemüket ne
veszesen. A kőfalak belülről nikol

kárnak, másnap Rezsős folyosokkal volnak ellátva, mellyek Ulletus sírától kelyettül, s az idő viszontagságaitól mennyhelyül polgárokat. Ezen folyosokban ülnek a pénzváltók és árusok illetve 21, 12–16, 23–24. Jan. 2, 12–22. Alatti olvasmányok leírik a Salamon király emlékezetes iránti épületeiből Salamon folyosainak a déli oldalon leírik három függő királyi folyosait nevezetes, melly 100 singnyi magas volt, és terjedett 500 singnyi terjedségre keletre alánemen. Ez a templom részeinek illetőségi állásánál 11, 5. — Mindezen pompája mellett is a Herodes templomnak kiárnyonat-abbani, mint fejérnek a kövebabelien a fiúi ségebb lelkét lett, s kiáryosa fölbe az ősolyát legyen sejérnek semmi földi jénnyel sincsen összehasonlítva világa. —

Az emberi kéznek e csoda munkáinak lenülhessé ki a mulandóság pusztításai. A Titus katonái 70 évvel k. u. tűnek vesznek alája, s a sírt az egyetlen nem veri kinsé a pusztulás templomainak fölénét terjedt és sőbbé azt sem a sírt Ozsma terjedt kiterjedt hírével daczolni kiterjedt elpusztítani fel nem építhették. Ellenben tudni, miként csak kevésben történik, hogy a delphibeli templom és egy kincsén földtárnak s mind öszhe összeomlott, és soha többé újra nem építhettessék. Ellenben csodálatos találkozásokkal vándorlásaik, mikéne a sírt vallásfejtegetés tartásokkal, valamint a pogányok bálvány imádásának vége előállásban, az által nem

jaim által felépülni az Istennek tiszteletére országának Jeruzsálemben 368.

A jeruzsálemi templomokon kívül volt még a sidóknak két templomuk, egyik Samariában, a másik Egyptomban: az samariai épületét Gerizim hegyén állanyse- hajdan főpapjuk főpapjuk Gadri főpapjuk utódjainak Samballat samariai helytartó segedelmével IV. Sándor macedoni király engedelmével építette, főpapjává lett, s ha egyházi polgárává vette, hírnökségben álló papokat vesz fel és a templomnak építésében, Epiphanes bálvány imádásra fordítására, s hajtásuk elhalasztásai. Ki Nagy gedig hogy a két templomnak elsőjének felépítési vezetőjének megjüttségére, építeltetése után 200 évvel keletre.

Az egyptomi templom épületéről 149 évvel k. e. II-ik Ptolemaeus főpap munkássága által, ki az itteni helyen templomot építtetett, ki az Onias főpap ősétől Egyptomban, hogy ott a Seleucidák barátsága miatt Sidó országból oda menekülő Onias Sidó országból oda menekülő Onias hitének számára jeruzsálemi templomot építsen. Erre Ptolemaeus Philometor egyptomi királynak engedelmével és segedelmével is templomot, és új templomot a jeruzsálemi templomnak alakjára alkotó Egyptomban a heliopolisi kerületben Leontopolis városában nagyszerű felépítette. Titus Vespasianus által 70 körül k. u. tűnek sétől megfosztatott fennállásától. —

végre a szentélyet kiré pánlálozás
kának

3, Az Synagogák. A Synagoga a
ten gyüreg pénzt fizetnek. Sőt egy-
egybegyűlhetnek, és ezen akármely gyüle-
kezet, a Sidónál pedig kiütésül tekinti
deletre [illegible] gyülekezeti helyes jelenség
hol lényegül, befedés tartani, vizsgál
ni pedig, de áldozni nem, mert amaz
helyül kiválasztja a jeruzsálemi templom
ban tartatott, valamint a templomban
nyilván imádság imádj a többi befedés
gen nincsen csak nagy ünnepeken mint
Lukács. — Továbbá a Synagogák arra
is voltak rendelve, hogy a zsidóknak a héber
Szent könyvet alul és attul mindenkor vasárnap
löben a papok, leviták vagy más tudomá
nyos tekintet által olvastassanak és ma
gyarázattassanak. — E végre a pentateuch
ban 50 paraschara vala eloszlatva, melyek
egy év alatt szombatonként reggel elis
olvastattak, és a héber nyelvben keményű és
dolvas magyarázattak. Az ispeni áldozat
végével a végre áldás mondatott, melyre
a nép amennel felele. Neh. 8, 6.

+ egy kerítésen való tornácz rendelve, A Synagogák állottak egy tágas
terembül, melynek közepén felemelt helyen
állott egy olvasó vagy abrak, melyről a
törvény könyve olvastatott, s oltárok befedett
tartattak, az egész terem [illegible] padmenet vétetett
kel [illegible], s körül karzattal volt ellátva,
melyekből a nemberek a perspektivát kü
lönös, s onnan nem látóhelyre vetett részta
az istenitiszteletben. A Synagogának egy

egy tellerszínűnek, hogy legyen jobb
világosság nyilvánt. Ily gyülekezeti he
lyek, melyek 1100 evangelikus hívővel is re
mélhetnek a városban nagyobb számmal összegyü
lésből nagyobb számmal összegyülekezni, a te
rem alsóban valóra páma 1800-ra ré
tetik. —

A Synagogák eredetére bizonyossággal Godvinus 370.
meghatározni alunni, terhes munka
temé. Leghihetőbb véleményre látszik, hogy
azok a zsidók rendesen építtessenek, miután a Hebrek
az igéret földjén megtelepedtek, és a
templomot építették. Mert a sátorbeli
templomhoz épületük. Mert a sátorbeli
és templomtól távollakásnak lehetsenek
sü oltár illy gyülekezeti helyek építését
re hogy a kőszeni épületben eventina
hárombetűnél több hely is építtessék
per, mennyiben a templomon meglátogas
ni kötelezettek pedig kiszolgálatra vol.

28, Az A szent szolgálatot tevő egyének vagy vallás polgári.

A mosaes törvényhozása elvén külö
nös papi rend a zsidóknál kiválasztva
kasztot a tipus családnak volt, s le
horak törvényben polgári, kik az egész
családon érdekű áldozás végbevitelét. I. Mosis 12, 7; 13, 4. 18; 21, 33; 22, 13.
Soltak ugyan az elsőszülöttek is előtt
ni, de ezen egész családon csak a család
atyját választották, vagy annak halálával
ebetét, különben családjában bizonyos
törvényeket kiva, nemcsak az elsőszülött
de népi áldozatok is gyakorlatban maradt
hozták be a templomba,

Némelik 29. Genius 10 b.

Levi
/
Jéhuda
/
Amzaiu
/
Áron ellenes

BF 2/45v

legtiszteletb

Az Egyptomiak példájára Mózes által
lita fel papjait serpes ó'Ábrahámtól még
pedig ezen polgári elsőbb rangra é'leví
fiainak bálványimádásból mind azon hely
ezen nemzetség kitünő vala á'vadászat
burgosságában, mind azon mesterkedés
mire Mózes tudományos lép
réjére legyőbb gond fordítatván, ezen
á'hebér népe mivelebb óprólyára vet
é'ket, mind azon végre hogy ezáltal á'le
vi nemzetségén, kellyes sátorh megáll
tozása és az Isten tisztelete mellett
1. Mós. 49, 7. arany tartson az
lyja á'pogány Sichemák családjaitól
kapjon, kiirtassanak,
Sőt ezen nemzetség az nép kitünő
delemül is gondoskodtatván, melytől illetlen
élhessen á'hivatalával élésben ne vétsen
ten foglalkozhassék. 48 városok je
lölt ki á'több nemzetségek közül
ezen határaikkal együtt. Saját bi
tokul, miben atyjok még á'több nem
részéről jövedelmének szegnyéjés é'dé
májai, valamik az áldozatokból és
tizenes részből, és az első piléssek meg
váltója díjai, mellyekből egy lévi
tának évenkint 8 ezüst jövedelma
vetik be, mint egy munkás föld annye
li is vétetik ezek. ellenkül Mózesnek
hogy a Levitát mind műveltségében
mind bizodalmi állásánál fogva ezekkel
ezek Israelben.

A szent fogalmazás végi pecsétjére vagy arra a, ő Levitái
te [illegible]

A papok kiül magas kitünő
fiaiak, ki az egész egyházi, é, sőt pol
ben az egész nemzet főnökének tekinte
tette. Az egész papi rendnek alsóbb papja
családból pátmanesnak választ
nie, azon különösséggel, hogy a főpap
ság az első születésiben való tapasz
ba, a'család több egyéb fiaihoz pedig a tiszteség
papot illetőleg Levitának nevezemek.

a., A főpapról

A főpapi hivatal az első születés
ben való ugyan kívül, de ha az első szü
lött arra nem volna alkalmas, más i
nagy Synedrium határozván el- akkor
születésig a' szerencsés születésben
tartja pálcán azon át, hogy történe, hogy
nemükből a kiválasztás rendje egyik es
Lódel a' másikra át menne. — Jam. 2, 584.
A kijelölt személy, ha fiúsze nem is,
oly nagy gyermekével mint atyja, de bi
zonyos szabadsággal igazgathatta be
Előtte lenni a' sátor ajtaja e
tül a' nép látására megnyitásakor. ben
tán a főpapi ruhák darabonkénti rá
adásakor. Ezek fele elsőbbre való pedig
a' főpapnak: arany és fehér. Ezzel
nyolc öltözet darabjai voltak 1., Alsó be
tsáig érő ujjas ing, nemességes pamut
vétony rakhimból készítve. 2., Szélesí
pig nyúló ujjatlan öltöny, mellyet
alsó felén 72 arany csengettyűs fü
gyes ugyan annyi gránátalmából vál
telegesítve, mellyek ait hangot a főpap mindenkor mondásával figyelmeztetve
jelentett.

BF 2/46

†övvel ideírtan leforrva.

BF2/46v

D., Ezen felül jövén az ephor vagy fő
Crumbig érő felső lövés, ~~mellyel~~ fejét
és hátulsó karaljait á' vállakon lö-
tessen ujhez, é, á' vállakon elő ujfelre
Es nagy Króga Rü volo allalmava,
melyet tövül mindenikre Israel ha
6 fiainak nevei voltak bemetszve.—
4, Mellény vagy Szent Hosen, még
hogy pupor darab, á' pöpetein alu
gyürükbe huzva Sellorba álval lefog
talva, mellyen 12 Króga kövek négy
Sorban állottak, és az Israel nagyjai
nyi nemzetségének belejövén vettek nevei
ket tündöklettek. Nevezetes fennmara
tiek nevezetek álvalanjsan Urim
és Thummim nével az világosságnak
és tökélyek nincl á' papnak a jövendö
tőkről, és á' tekova alkalmatos ovlása
tudtara meg. Ollyor fennmaradt az
Urim és Thummim 8 kilen Króga
kövek voltak, mellyek ama 12 kövek kö
zé foglaltattak be, és egyiken igenyaz
tóket nem patstár meerte, á' kövea
vir jelig, mint Semleges, irás nélkül
hagyva. Ezek illetőnek, fennmaradtak
Sörsolejre képzelő kövek levén á' Hebrear
nél, Moses ennek á' papi mellényére
ni rendelte. Egyebeknek hogy az Urim
Thummim valósággal miktovoltak, ollyan
papnak álval jövendöbére nincsen bizonyság
ar, egy régiség iránt vélemény fennmarad
az Urimnak és Thummim segetségével le
hetne megfejteni. E, Jövedelmi

Rebandes 142.

nek elöröképen arany lemezen magyaro
san ez irás volo: Hekova szentjei.—

Ezen aranyos ékösseel ollyor vettek
fel á' főpap, mikor áldozni ~~szentelő~~
~~ajtóhoz~~ ujfelnie nem volo szabad. Még ezenkül ujfra
az fejéről lehető fejülő kövösi, hordozta a főpap eventus egyszer, midön ujfra
mellyi á' kövöknek papjaival és aranyi ünnepün engedtetü áldozni ment,
ban kövöknek hogy valamivel fenn és á' pentek pentbe menni Mos. 16,
mabb helmiből volt készitve 4. Mert ez gyakor ünnepi kövön, akkor
és aranyos ~~ékösseel~~ mellyekbe foglaltak á' Króga ünnepün kövön illettek
teraén á' főpap antaini ujfra kövöknek at nek tartására. — Nómeth. 35.—
mellenebete, oly kövek ékösseivel az fejen
hogy ormon felállása és kövöje, képlya Sola. 133. 2.
Mindenik csupolum ejtőrészeinek
á' főpap fellenője elmaradt, mivelő
ollyor fellenője elmaradt, mivelő
ollyor készült készitve fenn olaj végével
tartozott, hogyan antainai főpapnak
nyöny nevezetes ver fellenoltak, kanem Vitsius 490.—
Ezek felülövösseknek.

A főpap hig ruháji pectoralja áldo
zatkor gyürüi. Ollyoak egy nelkes és lés
Urim, á' főpap mindenikek fejére ezein
Ures, és ábrazolván, hogy minden bünö
ruhban megfog áldozni, és eltörülve
ni. Ezekkel mokon fellenoltak főpapnak
nélkülözhetetlen nére ezek á' királyok tarsaso
á' tiber gyürüzaban ejtettnek, vallá
sos Szentségben gyüjtő ollyannak, hogy
a' ki neki nem engedelmeskedett, mint le
hova ellen vétkező kétellel lehetett.

A főpapnak nemcsak testi nyomorú
ság nélkülözni, de annálnál szinlelés ala
Ures és világ nélkülözéssel sejteli fenn
tetlen lenni, ez által valami jövendölésé
ben örökkeli tartozni, Sem ünnepen

Sőt a Leviták törvénye perius asszonyt nek sem acheust el hátrahagyni rejtés 3 Mós. 21, 11.

BF 2/47b

† fedetlen fejjel és meztelen lább

nőül nem vehessen arnia hogy még a vissatus jogát elsőt is fiul vala tenne, sem temetésen meg nem jelenhessen.

Több egyházi küldöttségei ezek voltak: Pünkösd ünnepén Jeruzsálemben, a templom pitvarában gyülekezni, és a szentek pentekbe† bemenni, továbbá a Jehova megjelenéséig ott lenni a királyt fölkenni, végre az egész Izrael előtt szolgálatban az Urim és Thummim által kérdést tenni és vagy is a Jehovától tanácsot kérni a főpapnak pentekben. Polgári ügyekben pedig abban állott, hogy a bírák és királyok ellen a nagyobb jogait nekik elleni őrködjön, a nagy ügyekben legfőbb végzésről, és a peres ügyekben legfőbb felebbviteli tiszteket az ő pentekjeik

6, A törvényes papokról

A törvényes papokra nézve megkívánta azt, az atyai származásról minden kétséges ügyekben hogy minden kétséges ügyek eldöntésére hozassanak, hogy azokat is, kik valamely fogyatkozásban találtatnak, a szentélyből kirekesszék, és a papságra ne méltóztassanak. Nemethi 41.-

† mellyen Áron ivadékai 140 † papjaikat

3 Mós. 21, 17.

A Áron fiainak Eleazarral és Ithamarral pályájokról fogva papságra tanítási alkalmasoknak, papi tisztben állásuk, és vétkek elégtételek alkalmasoknak, és hivatalra, mert törvényeiben egyaránt a Áron fiai, mert törvényeiben egyaránt rekben megkívántatnak tovább Nemethi 47.-

Több egyházi küldöttségei ezek voltak: Pünkösd ünnepén Jeruzsálemben, a templom pitvarában gyülekezni, és a szentek pentekbe† bemenni, továbbá a Jehova megjelenéséig ott lenni a királyt fölkenni, végre az egész Izrael előtt szolgálatban az Urim és Thummim által kérdést tenni és vagy is a Jehovától tanácsot kérni a főpapnak pentekben. Polgári ügyekben pedig abban állott, hogy a bírák és királyok ellen a nagyobb jogait nekik elleni őrködjön, a nagy ügyekben legfőbb végzésről, és a peres ügyekben legfőbb felebbviteli tiszteket az ő pentekjeik

6, A törvényes papokról

A törvényes papokra nézve megkívánta azt, az atyai származásról minden kétséges ügyekben hogy minden kétséges ügyek eldöntésére hozassanak, hogy azokat is, kik valamely fogyatkozásban találtatnak, a szentélyből kirekesszék, és a papságra ne méltóztassanak. Nemethi 41.-

† mellyen Áron ivadékai 140 † papjaikat

3 Mós. 21, 17.

A Áron fiainak Eleazarral és Ithamarral pályájokról fogva papságra tanítási alkalmasoknak, papi tisztben állásuk, és vétkek elégtételek alkalmasoknak, és hivatalra, mert törvényeiben egyaránt a Áron fiai, mert törvényeiben egyaránt rekben megkívántatnak tovább Nemethi 47.-

esetlen, és férjével elégedetlen feleségét; végre hűtlen hűtlenségre nézve való gyanúban, minden 20 napban egyszer magának megvizsgálni törvényt.

Több tisztelettségei a törvénykezőben állottak: a népet tanításait a törvényre, és a Jehova nevében megáldották. A törvénykezésben végezték, mint egyszer mind jó illatú tűzről gyújtottak, et pene tűzre ügyeltek, hogy tűz ne alhassék, mert a tűz vegen tisztul ételnek, hol él vala bűnösség. A kenyér áldozatra kovásztalan egy kenyeres nak tál a gyümölcsáldozattal, a pénz mértek nél gondoskodtak. Nem pénz polgárok tűzbégetésében tanúnak rend végett, és tűzbégetésében tanúnak rend végett, és Vály alatt 24 ajtóhoz be sorozással, mely ajtóhoz sorol egy egy bégyen tét a pelgálatot, és sort kérnünk el arr, hogy mellyik pap mindazáig tet teljesítsen. — Luk. 1, 9. A pénz ből áldozat alatt mentelen lábbatlan bér járnia. —

Nemethi 46.

C, A törvénykezésről

A tett személyeknek minden ivadéki, kivéve az Áron családja, mellyből a papi hivatal állandóul gyakorol, a papság nélkülözhetetlen szükségből, és a személyek és személyek kivántatnak. Ezek polgárokra és vándorló alatt 30, lejjebb a Dávid ideje óta 20 éves, tömlőben levőnek, és 50 éves tömlőben nyugalmazásnak. Hivatalba

Nemethi 100.

BF 2/48 v

állásakkor egész testök. S nehéjor megnyo
vod [illegible] megpecsételésével, és Kishelkor
ébredvén, mikor is a Levitáé levites a bal
ok fejére, az Izraelitáé pedig ujjaikkal
a Leviták fejére tevék. Mellék. 8. Melyek
kenseli, nimben csak az első Leviáéval
történt, a többiek az elsők által nál
felpecsételésének tanavára, mint fennt
a Virgapolnál is.

A Leviták kar ugyse nemcsak minden
időben egyenként egy. Mig a pap sátor egyik
helyről másra vándorolt addig a Leviták
teljesége abban állott hogy a Sátorra ügyel
ter ennek minden részeit vevés közben sze
relem, vagy vállaikon tovább példiszerint és
a Szövetség nevében fegyverkeztek, jelesen
Lesset testőrei voltak. A Sátor összeszere
is nemcsak külön családokat, de fejedel
mindem Levitának tudtokra adta, hogy a
Szentek szentjét dorajás ügye, hit ebnelyik
a frigyszekrény hit ügyét a pusztában
4. Mózes. 1. illetőn pedig valamely helyen
megállapodtak, sát átlátat fel a pusztá
tott, és a mellett éjjel nappal őrt állá
tott. Jelesebb

Dávid király idejében Lévi
rendszerint, hogy 24 ezeren a templom körül
folyójaival, a papokat áldozá, körben de
gitségül legyenek; 6 ezeren a tisztviselet
lepi alakjával, és azokat a cipelésben segíte
vázkodással foglalatos lenjenek, 4 ezeren ka
csak puszta énekkara fujának a templomban he
nemmisráljának is; végre 4 ezeren a
templom ajtajainál állva az istenes ügyelet
beli rendre s illendőségre ügyeljenek. Mi

Mivan ügyre a Sátor megállapodá
ezen tekercsét felmenvén, más polgára
kora alkalmatosnak

vel Levitáglik az is, hogy amidőben
a 20-ik évben felül levő Levitáé
30 ezerre szaporodva volt. — Dávid a
gyen nekik szabva nekik, amiért a tizen
az nem parancsolva. —

vás illőbig ápolni, miáltal egyszersmind
Kanaán földére vágyakodás, Istennek szíva
foglalatjára törekvés is földbreptek a
lelkeket kellőben. Addig pedig míg oda jut
tetnának, tudtokra adta a Sátorok ásu
parancsát, egyszersmind egy Sátor rendezési
tenivét, s ezután vándorlásuk idejét alatta
csak annyi helyeken lesznek szabad él dozni
ok, csak annyi tizennyi szent helyet, mel
lyeken a szent Sátor időnkint állani
fog. Igy lőn a lebenkes, és szent ősze
törés egyesítő első szent hely

1., A szent Sátor, melyben elmélet

az egyptomból ki jövetel első évében ki
pihenőn levén az Izraelitának szabad a
pihenőn levén az Izraelitának szabad a
levajostol adott ajándékokból, és a kivé
tett és első hónapjában be is végzett
a pompás hajlékot felállítja, midőn az
honaji munkába térülvén, mit csak is
annak bugyogás által tekintet elérni,
mellyes az Izraelitát a nemes, és csekélyebb
érczeknek, különböző finom szövetek, bő
vét, a vastól és drágább fajemberfel
ajánlásában, és a szentségtörés halálos
től minden rangu polgára ra egyaránt ki
vett fel Sellus szerelésében tanusítassak.

A vándor nép szükségeken lépest vagy
vala összepakolásra, hogy mondatás által
mával vonulás nélkül felpredetnek kellett,
és a megállapodás alkor megint összeállak
tekeljen, mégpedig úgy hogy a szent hajlék
mindig a megtelepedés közepében legyen
pontosan felállítva és vala hagyva a tenger

BF2/49v

Godrinus 321.
Szentiv Nemesli
255.

á népnek ij vele születnie kellen, mig
nem 479 évi bejövő ij után á Salamon
templomában állandóssitva vesse.—

Minden megtelepedésben egy állis
tatva fel, hogy elsőt felével kötve há
gyja bőségesb nyugvóra népessé ~~egyik~~
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

BF 2/50v

A kerub Sátora körülvette négyszögű egy fürdellen udvar, melybe á belépés keleti részében öszves volt. A körülvaró fala hoszá 100, szélessége pedig 50 singnyi volt, belsejében hoszában 20-20, szélességében 10-10 rézi alapokon álló fa oszlopokra éreztárkák által felfüggesztett függyönyökből egyenes körülzárt, melyet kapuoszlopokra akasztottak, hogy azokon á négy sarokban udvarba lehessen, s láthassa mik belül folynának. A kerub Sátornak csak egy ilyen udvara volt, á Salamon templomában levő épületnek, melyet körül egy falat vett, négyszögű volt, melynek á keleti részében épült á Sátor, s ennek á bejárása előtt állott á rézi oltár.

Az udvar belső részeiben tartoztak:

a, Az áldozó oltár: alsó része ennek holz szerkezetű, mely sittim fából négyszögű alakra volt készítve, felül ércz rostélyt képezett, melynek négy végeire négy kerek gyűrű volt erősítve, hogy rudakkal hordozhassák. Ezen rostélyt megy az áldozatok számára készült mély edényből állott el. Lev. 9, 22. és á mellyet Mózes sokszor is említ.

b, A mosdó kád, mely rézből készült, az áldozók részére, vagy á papok számára, hogy abban lábaikat megmoshassák. Kifolyó csöve nem volt, hanem egyszerű kerekded á, labaikat megmosták. Ezen rézből készült mellyekre az asszonyok bizonyos ünnepekben ajándékokat, tükröket hoztak, mellyekből Mózes az áldozó kád részére rézből készíttetett.

Exod. 27, 1-2 és 9.
— 40, 6.
+ mind ll mind oltárai

+ha halállal nem akarnak büntetni

BF 2/51

fürdőszobái részére készíttetett. Hogy azonban egyszerű ne épülne el, á Samaritánok kérdésére válaszolt N. Sándorral, hogy á Garizim hegyén á zsidó templom mintájára templom épüljön, és áldozatok mutattassanak be. Ez által ő á Samaritánusokat is, mint a Sadducaeusokat, ellenségeivé tette.

Ehez nem magyarázat á Sadducaeusokról, amiben egyeznek, hogy á világ kezdetétől mind a feltámadásban hisznek, á tagadják á lelkek halhatatlanságát, á jutalmaz és büntető jövőt is.

C, A Herodianusok erkölcsi tulajdonságai és emlitése az evangeliumokban, jelesen Máté 22, 16 által. Márk 3, 6. 12, 13. de ezeket mind nevük mind pártjuk jellemzetlenebbé vala az előbbi emlitettekénél. Erkölcsi tulajdonságok abban állottak, hogy Herodes á megjövendölt Messiásban Heródes á Nagy unokáját, s örökét, ugy mint a Heródes család többi tagjait is, á Messiás országának megalapítóját, s uralkodóját nem látták, hanem Heródes á Nagy ivadékát, ki á Messiás országát megalapítandja, s uralkodjék, hogy á Herodianusok soha Jézushoz, bejövén Messiásságának el nem ismerésére, Heródes ideje után Messiás lenne, mikor

á jeruzsát iratjaiból tudjuk, hogy a ~~Sz~~ á Judea-derecsétségéből ~~S~~ á Dániel-ja a Lévából fog párnami. Ehhez ~~e~~ tehát avatnak Selmeléye, kit á Hervadianafor erőnerfége abban helyezték, hogy ~~j~~ át á re mai Csépásár fiveszedi ~~a~~ á Hellen-ha evelak, ~~S~~ emiből párnaból Herodes ~~k~~, ~~k~~ a ~~a~~ á fenés álaak á Csépásnak Rudais lévába keresni nem annyira kiláda-reflé- bol, mint fő-lemből, hogy á világ-ra Lorrás ne vegyék el! — Jómunkára meg érnem á Sebus javait Mark. 8, 15. mellyekre arlevélnem á régben, mint ~~th~~ vetés álaak halálra keresztnáj-ére- vemé, hogy á Hervdianafor á Phariseu- ~~u~~ farral ~~a~~ ~~g~~ ~~p~~ náral. —

+ verejtékről

Hofman 1147.

~~F~~ A Gaulonitáról ~~is~~ alakítsunk- Lajdnképeni felekezetes, mint hogy á Pha- riseusokkal mindenben aggyűlésnek ~~k~~ léjén á fabadság mellett ~~k~~ perfelláti ~~k~~ galmat. A vadság versér+ Gaulonitis é, vagy Galileai tudatból, ki midőn a Ro- maiak Herodes elrehelausa Deisbefám- ienén Cyrenius ~~s~~ Quirinius Kiadnak volna Judeaba dagát vége megfámlálá- sa végett, ~~s~~ az elrehelaus vagyonkel Robbja végett, bátran feltámadt ellene, fejtege- vén hogy a jussának megfámlalás, nyil- ván fabadság jele lenne, mivel ő ~~k~~ Sen- tis nobis Caesarem nemis mehet nek, mint á Jehovás mennyei ~~s~~ földnek teremtőjét. A bátor férji fámos kifejtésre ~~s~~ pátos- ságra reá lelkesítnek polititan ellenségek- vala: fabadságért ~~k~~ az ellen esegyéni vé- delemről, ~~s~~ egyúttal á Jehovás mint egyedüli Királyokról ~~s~~ uralkodó ~~k~~ fejtegetés ~~s~~ á

bánjait ~~e~~ ~~k~~ ~~s~~ á ~~Sz~~ jelenlétével nagy ~~s~~ találá. —

Ezek, valahány per á Római Csápárt pártjára adó ~~s~~ ~~k~~ ~~s~~ ~~s~~, szavai ellenálaat Selpanalaak á Romaiaknak, ő vigneis állvalaat élesztni arra feltámadottak Jessius Flavus alatt, mely Dalaesti tánat végpusztulását, Jerusalemnek fil dig romjait á ~~e~~ vonta magára. —

Ezek pénz magyarázatai ~~s~~ á Pha- risaeusokkal á Herodianafakkal Jesus Krisztusnak ~~s~~ ~~k~~ ~~s~~ ~~s~~ ~~s

27, Öt. Szent helyek.

BF2/52v

Vasárnap 28.

Midőn a' Pusztában Sálem épitészének, ajándékot Salamon templomra áldana, a' héberek is más páporoktól vészet módjára nyilas mezőkről, fényes hegyekről lehordották ihletéssel, emelkedőára, a' tehenek nyugalti be arra ajándékaikat a' Jehovának — vagy terebély fák árnyékában, s' rejtely; Ugy ezek közepett állott magokat Istenben boglalóbb lenni, de épitészének oltárai bőv és bomlott arcotta a' jó valójáig e bőv. Ily végre Abrahám Jámusz fára plántálá 1 Mos. 21, 33. s' oltára épitésre Kir. 12, 7; 13, 18; 14, 13. Mózes oltárát hegyén áldozva a' Jehovának jelle 1. 8, 20. Abrahámnak a' Moriahe gyén állt vala fejét megáldoni Kir. 22, 2. Jákob kősziklaág egy hegyen át dorom Kir. 31, 54. s' a' Jehovának fejét vágyó garanes a' perine a' Sinai vagy magasba Horeb hegyen istenni ifjuság ker állott tartatnia 2. Mos. 3, 12. a szer oszlop ki a' tüzvész s', Uramnak oltár állitatott fel alyán Mosestől Kir. 24, 4.

Ottomban az áldozat, s' ifjuság ifjuság helyének áldozó tüzvalaszja a' tüzből lejére ajánlja miam ~~szentek~~ gyakran bálványimádásra is vezetnüket a' héberek, s' aggnépfalak degenni parlavásra tanácsra tüzből-mi zet eltakarodása a' tüzeiből, a' ifjuság ifjuság tolsó tüzjavaja, Mifejtene az egyik tűz, egy helyen, magánnéppel egyjüt emlékezés rafsér, Sinkegyet a' valvái, Mózes elfi Ben; kihidetnek, mikéra egyedül élő ben, Kanaan egyik vámpárban állva a' Jeho

Tas Egyenruhát tiszta ruhát az ajándékot

Szent vacsorát, s' ebben tiszteletü hogy abban kovász lenyomat ilja. De hogy Jánost az üdvözítő helyett a' Egy fő de megvéjse nagyját érzetne, kiszabadítson nam, hogy a' pb: Egyet első ünnepes jelentő, mellyben tiszteletlen ~~a' Szabadság~~ ünnepét a' 4. Mos. 28, 16. 17 vegyék pénz, a' hús 3-ik napon a' 14-ik napon ~~ünnepén~~ a' 14-ik estvén Szabadság nevezetesen. Ebben gyermeki még, hogy ~~ünnepelnek~~ ünnepet a' héberek lépnek pasché bárányt egy nappal előbb az tik meg mint Mózes ha tiz ezer hogy bárki hajtsák ünnepét ünnepét a' Kanaánt nem akar nagyra ~~tekintsék~~ tekintsék mint a' Pb tiszteket, mi meg fusson tüzemni. Emmeg a' előtt ~~a~~ fajeka bárány e gést napjával előtt megtekint mint a' Pb-jeusok, s' nagy mind a' lén felnőtt vacsoráját Nisán 14én üzd tésre meg. —

6, Az aratás ünnepe az aratás ezen kézdődött rendelteta 2. Mos. 23, 16. évi kézdődött rendelteta 2. Mos. 23, 16. s' negyedmegtelten a' fogásét ünnepe 2-il ~~napjával~~ napjával jámlálva az 50-ik napig, mely + πεντεκοστη ünnepe. ről mindég 7 heti foglalo nagyban, az ünnep heti ünnepnek s' rendeltetik 3. Mos. 23, 15. 16. 4. ekt. 2 Mos. 34, 22. 2. Mos. 23, 22. 28, 26. ezek. 2, 1. Ellen ~~új~~ búzából Sila 2 kövér hegyi ~~gyümölcs~~ fel nincs fűszerekkel hálaáldozat 2 Mos. 23, 16. 3 Mos. 23, 17. ~~4. Mos. 28, 26.~~ homanc ünnep Szegek napjának s' hivatva 4. Mos. 28, 26.

Goroin 568.

Jahn 2, 565.

+ halábo d engpselü
BF 2/53v

+ az Ezzsremhelé kiválóvá, vagy sátor papjai

Σκηνοπηγία.

2. Mkvs. 23, 16. Jelkvs. 23, 34–43
~~Selkvs. 16, 13–15.~~

Megünnepelendő egy nap munkától mentes ünnepnek, ~~ünnepnek~~ + a hetedik napnak szentelték, ha csaknem halgadásban kívül találjuk egy hegyre is fel, hogy ezen napon adatott legyenek fel, hogy ezen napon adatott + és az a tizedik a sinai hegyen, + és az ezen napon jövendőnek be a hetedik a Kánaán földére jövendőnek be a hetedik a Kánaán földére vezetés.–

C, A Levelek fiesta ünnepe Tisri hónapja 15-én kezdve 20-ig Szent Sátor felállítása emlékére, melyben az elsőnek szellős dolgozni tilos volt. Ennek emlékére néhány a pusztában való dolog, s az alatt Sátorokban laktak. Leírás homlok az ünnep napjai alatt a családatyák legalább kétszer fiesta be voltak kötve, ahol az ünnepélyes vagyis mikénti ~~ünnepélyes~~ áldozatok a Templomban Es Sátorokban ~~ünnepélyes~~ áldozatok, Selkvs. 16, 13–15, hogyan az ünnep tartatott, ünnepiesen is pünkösd és az egész év áldásai nagy pompával. Virtuális áldozatok tekintetben ünnepjén, áldozatot is, több rendben tett, mint más ünnepeken 4 Mkvs. 29, 12–39. Terjedelmes a Sabbat után való rendben és ünnepély napon a templomba hozva az összes az oltárra, mikor lata a nép a jövő évi szüksége bőtsö tandó ajóit Könyörgése.–

Ezen 3 ünnepet minden felnőttnek kell a Sátorhoz vagy templomhoz menni lenni ajándékkal, s áldozni.

BF 2/54

D, A millér ünnepek – milyenek

a, az újhold ünnepe – νεομηνία

Mikor minden hó első napja a teremtés első világosság emlékére megünnepeltetett 4 Mkvs. 10, 10. Midőn ezeknek ünnepeket a hold megújulásához képest tették, s az annak a Synedrium által bejelentésén, mikor a népet az ünnep beállása ~~kiigért~~ trombitával s a hegyeken gerjesztett tüzek által adták tudtára. Ez ünnepen a kon hati áldozat valamivel szaporítva adatott, 4 Mkvs. 10. s a Propheták akkor főképen ünnepé nyelve a népben 2. Kir. 4, 23. Ézsaiás ben a főbbek munkát nem voltak meg tiltva. –

E, Uj év ünnepe, mely a Tisri vagy Tisri hó 1ső napján tartatott meg mikor a polgári év kezdődött és a ~~kezdődött~~ ~~kezdődött~~ gyakorlatba vétetett ~~kezdődött~~ tudtára a népnek, hogyan ~~kezdődött~~ ünnepének is nevezetes. 4 Mkvs. 29, 1. Ezen munkától tellyes megszünéssel, s azzal ni áldozattal ünnepelésben még 4 Mkvs. 29. –

C, Hipula, ~~nagy bűn~~ ünnepe Tisri hó 10-ik napján. Ezzel a nép a legfőbb ~~főbb~~ bűnnel, mindenféletől eltiltva volt a ünnepélyes meg hogyan az egész bűn ünnepének is tiltva. 3 Mkvs. 23, 27–29; 25, 9. ünnepélyesen pedig az egész nép ~~Mózes~~ évi bűneinek eltörülésére ~~Mózes~~ ~~Mózes~~ ~~Mózes~~

napjára veven egy tálkve á nagy Vízs
lába kinéen megáldrosa. Annakn élő
keeslebakos vibeli egyiken á Jehová
rále megáldrandolag, másikas á jobb
lába külső oldalán élő. és áldozat sors
álbal kijelölő keeskebarosi megáldo
vány, mind annak, mind á tulajdonak falsa
gosa vérével kenime á kenuk fenére
+ és egyes egyik ónban Vam á frigyládás elsőben á kéz, emlám
á kes kebar vérével kézzel ujjaival meg
hintettek, innen ki jövén á Jehovának
mind kés vérből kinsek az áldozatra,
miáltal a tömjén gőzpuláját ábrázolva
volt. Annán kijövén á fejnek á cim
terabe es obrázatkis mind kés kezét
civilsen a nyakba fejére ugyanat
ezáltal jelével a kiket mindenbánás
ellenére rabra, áldozatra az egy
rabrut ki á pusztába küldenia
kadon bocsátja, miáltal jelentette
hogy á kéz nincsen bűnével g
fabadula. A megáldozás kétkebar
is kéz gudig á vénsem kiül meg
égnetnek Zsidó. 16, 20-22. 28-30.

A fennebb elősámlált ünnepsza
mind + ellenes által rendelkezik á
kebertek. Abban az ő fővárosban
má kinyilkban + szép rétallyi ünne
pet nevezi + fordulat elő, mitheresi.

a, A templom újraszentelő ünnepe
Egyházi vida — melly tartatott Kisley
(Decemb.) hó 25-ik ével 8 napon
annak emlékére, hogy az Antiochus

Epiphanestől 164-ben megfertőzött
templomot Judas Makkabeus
által 164-ben megtisztíttatott és fel
szenteltetett, 8 ezen szentelő ünnepén é
vendégek élősorban ünneppé változott
mellyet nagy vígsággal tíz hétig ülni szokás. i Makk. 4, 52-59. 2 Makk. 10, 1-8.
Ján. 10, 22.

6., Purim, vagy Sorsvető ünnepe,
melly annak emlékére rendeltetett, hogy
a kéberek Kerxes alatt Hamán perse
tanácsából ama gyilkos pándéval,
melynek Sorsvető által megtatározott
napon mind kétheztessenek, elmaradékán
által megfosztattatott. Esth. 3, 7. 9, 26. tartatik meg
február 11-ik és 15-ik napjain
vendegséggel, és az Esther könyvének
a Synagogában elolvasásával, a Há
mán neve elő jövendőlésével
kiáltozván.

30., Ozir. Istení tisztelet.

A kéber istení tiszteletben tartozásról ének elmélkedés

1., Az áldozás. Állomi + ampit + kéz emelkedés

beszéd, mint valami a földön kétség
elkülönítés az, ebből a jobb kéz Isten
nek bemutatni, földjainkat, a kéz
mutatva tőlegy pusztai áldozatokra
vonatkozó + később + emelkedés
áll jelentésű némely tiszta állatokból
vagy valamely termésből a Jehovának tiszteletére ajánlásból, és elnyésztetéséből.

BF 2/55v

† Vérnélküliekből, mint

† és lehetőleg fürjsége, vagy más illő
madárból

Ezek bűnbeli áldozatul csak azon esetben
használhatók, ha a bűnös olyképen
van, hogy galambot is áldozni
volna.

Lehetőleg pedig részint a tehéntejből
adója ételnek készítéséből, részint a hús-
ból megbántva felség megengedte
léséül. Ekkor lépése az áldozatot és vé-
felét nyerni: hála ~~az emlékezetül~~
áldozat, és engesztelő ~~ajánlás~~
áldozatot. ~~A hálaáldozat~~ áldozatot állottak:

a.† Növényekből, gabona femet
ből, lisztből, és kenyérből (ívfiatalság?
melyekhez adatott bő olaj és bor is,
ennek egy része az oltárra önetetett,
más része a papot fogyasztására il-
ő.

b.) Vadgyékből, mely különféle
a. m. a legrövidebben áttekinthető
mér – jelentősen –, mint a fogalás
ünnepén bemutatott buzdalapot,
és a termékekből készített elsőt áldo-
mint az aratás ünnepén áldozni
adott új kenyeret. Ehhez adatott
a fűtőbor minden táplálék, és áldozat
re használt a tiszta forrás termékeiből
az ajándék mennyisége a hívő bur
gabonája bizonyul. Az első gyümölcs
csír Palesztina minden részéből fel, de
nyalni templomba érkeztek fel, de
az első részmegadás a távolabb
lakók tartózkodási helye a közelebbiek
ki papoknak adhatás által.

c.) Az első születésű és minden
embert, mint barmot körül más

Lev. 22, 19.

az és atyáknál a tenyészése és papo
rafogta ado tehenek hálaáldo
adott pusztulenti ajándékra kére
tek. Alvesd pedig amaz emlékére,
minden a papságból kiszabadulóktól
az Egyptomiaknál emberek, barmok
elsőszülöttei a halálról általmaszi
tetnek, Izrael népét az Urecska
pásul megszentsé, az emberen és
szokás kivívással megerősítsen Exod. 13, 15.
ok emberek elsőszülötti, hasonló
napot ésen 3 sikluszal megvál
tatnak, a kiket elsőszülött
ráza egy kétes, korában megáldot
tatnak az egy része az oltárra
megégettetett, más része az áldozó egy

d.) Jézusnak vére hálaáldozatok
is minden állatokban megtestesítő
után az olajon kívül által megemlítve
tek, a többi az áldozó adatva
keveset ebből csaknem a papi is
magának megtartván.

Az engesztelő áldozat részből
volnak: hogy csak egy részben, vagy
egészen égjen. ~~Vérből áldozatok~~ Exod. 29, 14. Levit. 4, 11. 16, 27. (John 2, 6 or 11.) 4 Mos.
Nyelvet a vesefő, a zsírnak egészen 6, 10. 11. Levit. 4, 12. 19, 22,
tüzes oltárra égetése vagy tudom
hánytatásnak tüzes oltárra égetése
Ezen felkenésnek tüzes oltárra 30-31. Levit. 12, 6-8. Lev. 2,
sobol földönnyé vétetik, ugyan egyes, nyelvnek
megadása a papnak a fülön egbecsel 29. 4 Mos. 28, 15. 22. 30.
Vétele. Áldozatra állatnak állatnak
a nagy tábornak kívül az állat, testek,

BF 2/56

BF2/56v

+ Kraelbéli Kivágaros büntetése alatt

jeh fajor, a' madar a' tiúl a' ger
kicsér és galambfijak Sellst. 1, 2.
5, 7. 12, 6–8. 15, 29. 4 Mos. 6, 10.
h élőrara bemutatása állatnak &
napestál ifjabb & h kémiévnél
vénebb nem cselekedhessék, egyébről
mint megtiltatott hogy kinduny
mórlás & ugyanolya vétkeli legyen
Az bemutatása állatnak még Boráfi
fertartása Mózes törvény szerint vas
id a' Szent Sátor vagy a' templomnak
áltaránál vitetnek végher + Sellst.
3, 10. 14. mikor a' vétek a' cél, hog
a' lélekmegtisztulásra istenni ajánlás által
a' lélek ép emberségét, hogy egyan
Isten, & kivesebb akadálya legyen bál
vány imádásra tajolni.

Az áldozás fabélyai a' következő
ben állottak. Az áldozatra bemutatandó
mindenül, mi ős ajándékainak tekintetre
előre rendelve vétetett, az áldozó elébe
magakodni, & ujra vehát vemi tar
hatta. Ezután a' vérátkeli áldozatot
a' templom tornácában egy jeruenás
adattak a' papoknak, a' vérét Áronnak
fiai barmon pedig a' faláj áltó maga
az oltárhoz vonatta fembe állítva az
a' fenekhelyel, terelt a' barmot fejére
& ezen fenaték által mindannyi
nőtte mellyeknek megengesztelésül az
az áldozat felkivánatik bemutattatott, e
bárom mindegy ás tette. Kör áldoza

Hivatalnoknak alkalmával, mellyek
az egész népességnek, mint az ennek
pedig, jelesen a' tisztnek, ennepiem á
lás tételével a' papnak vagy a' fiak
fiának által történt Sellst. 11, 15.
16, 21. – Az állatnak veresség barom
a' papnak átvétetett vagy nagyok, vagy
kapnak volt az áldozatnak barmok
tehetősége szerint egyedülvalóak, vétek
ezért rendelt edénybem felfogván az
zal az oltár melyikére vagy fenvais
megjöntetik a barmon felbontásnál
Kifejés vagy vérével ghiszen
vérében megégetnek, hogy fiolyje
a' magasságban talpkor égbeé
melkedjen.

Az áldozó, Mózes bírságtétele szerint
egy idős az emberi nemzetnek
ős atyját ezen példás nemzetség
fogva az isteni ajándékban bekövetkezett
szépségét, kitől annak pestorsága
tetemre meg jutnak abban. Hogy
pedig ezen kiválasztott isteni ajándékban
nyilvánuljon istenni gyarmatból emberé
velna, be bírságtani nem lehet, annak
Ezekiel's intéséből a' következő szavak
vett kiemelni, miszerint a' régi emlé
ket a' mindenjót adójának ily nemü
ajándokkal kívánnak tekintetni, &
ezt által elismerni hogy az Isten minden
dolgoknak, sa életnek fabarátja. Jahn 2, 598.

BF2/57

az álbrás szélek vsáni megjegyzése vörös által

BF 2/57v

Abrahám vére az áldozatok vérével volt összekeverve, de egyszersmind a bárányági istenség is. Jakab istentiszteletre fordította figyelmét, és egészségi tekintetben, amennyiben az állatok húsában hegyes, ízletes zsírt kívánt, sőt egészségi tekintetben a tej és tejének fentartására szükséges hús tekintetében is, mindenkor nagyrészben szükséges volna, a kéket polgárai nem kapnak eredményüket mondani. — Michaeli 4, 30.

2., Az imádkozás, v. könyörgés. — Az istenitisztelet legfőbb része az, midőn a gyülekezet valamely által a tiszteletre méltó istenember által a tiszteletre méltó istenember által a tiszteletre méltó istenember

Jahn 2, 630.

BF 2/58v

tej Dlgot

a' templom vagy sátor behajtása adassa tak, a' ki[illegible] állatot megáldozzatak, a' szentségtelenek bémenetelét megakadályozzák, az emberek pedig a' templomnak és sátornak falgaivá letsek, ha meg nem válnának.

Voltak azonban olly fogadalmak, mellyeket meg kellett nem lehetett, s illyenekkel tartoztak a' kik által egyenesen magukra vagy valamely kedvesekre fejfelett szánt fejbajában szenvedett fejfelett tett fogadalom, valljuk más példákkal megfejteni ölni, áldozni, vagy a' templom bírtokául adni [illegible] fogadalom áldozat nem [illegible] Ilyenek voltak nézetek a' Jefte fogadalmára v. Dir. 11, 29. 30. elles. 27, 28.

Más nemü fogadalmak [illegible] [illegible] [illegible]

BF 2/59v

Luk. 18, 12.

Jézus 106.
Michaelis 107.-VI.
vasárn.

BF 2/60

Michaelis 6, 109 lap 303 s.

Jonta a' Nelog vagy Jonsan esse
Sem kivánatot, Hogyakor az Istem
neves nem kell hijában felhasználni,
hanem inkább az igazság szerene's Ki
vetese által adakozni, hogy igen
vagy nem szavunk olly tiszta és
fris legyen, mint esmét aller
a' fiuselemi oskuvéssel fülsegge
sem lecsunak.

Jehu tehát az esküs átalában
nem iltorta meg az Istennevére
secundo tol az ideles helyzet nemcs
enchi, sőt az itéletsékben arra
nagai megesküvés: hanem az olyan
esküvéstes nem kapcsa helyt, mel
lyet pusztságnak utalban vagy az igaz
ság felett való megvizsgálás kinyomtól
az Istennevének ombegyesitesivel tar
tozik, mint egyéb dolgokra patkat
tétetni, — az illyenek által magukra
a' pharisaeusok által tétetni, — az illyenek által magukra
helyesbség kitalálhatnak nem érezném.

2., A tiszteles. A tiszteletes kit
sem felsőbb is szerint tisztátalan ember,
valamint a' tudatlan, és semmiságra
jam kinek nem kedves, kihoz elmie annal
kinek kihoz elmie jószaltsag on ki
nyugos vallasos pertartasok által ki
lobog vagy elakitag is meg kellene ütni
ej meghinesi, pusztan esküvésben által
elő, az esküvőktől a' felyobol nemsek
tudnak allatok

A vallasok ellen rendszerint gyu
lölnek valoak a' hebehurgyak és
szenélyek; kik külömbs fogadások
által rendkivüli mondhatlan
magokat tisztának. Ezeknek valoak
1., A Nazireusok, kik sajátá Numeri 226.
got élesmodjok és szeszedtsektől külö
nös nemüvé külömbözésök meg nagy
ság más emberektől. Némelyek közülök
külsőben Nazireusok voltak, kik fü
lépőkön külsők szakallokat által
Tanulmányt Chronik, mint Samson Bir. 13,5.
Samuel 1 Sam 1, 11. Keresps. Sámson Lud. 1, 15.
Hogy ezen fogadásit kinek kinek
valamenyi ideig magokat nemely selget
vagy [illegible] fogadalmat egésze
ben [illegible] esak 30 napig.
Hasonlóképpen jelentek [illegible] Dedikgra kit
jutsa ki [illegible], a' borol s minden más ré x minden által a mi a pálli
szegitő italokol megtartoztatni,
ennyire, hogy még [illegible] jenek volt fatá
sukról. és kopaszra semmit el ne vennek
nyirni, de abbol egy fürtöt is ki ne
tegnek, [illegible], Hala regesthei közlési
által magokat meg nem tisztátalá
ni, mikor történhessen meghi nag
esett alkalmatos, és fogadásokat ujtul
ujabbakat tehessen. Lásd Mos. 6, 2-12.-
2., A Rechabiták, kikről vö Jeremias 201.
vinyét volt: borot nem inni, házat
sem épitenek, vinyeszőlőt nem ültetni, —
hanem sátorokban lakni, — melye
ket is nagy szentséggel tartottak meg.
Ez ellen Nebuzaradan vétkeztek

BF 2/61v

29. Cikk. A Szent ünnepekről

A héber ünnepek rekedését is a Mózes törvénykönyvében kell keresni. E nagy törvénygyűjtemény rendeli, hogy az évenkénti termésből elsőnek a héberek bemutatandó áldozatot a Szövetség sátorának kapujában, végén, lépjen az, hogy a papnak mondott szavak a lélekben is mélyen állandóul megtartassék, ünnepek hivatnak napokat, sőt egész évet is ünnepekkel fűzött fonalon vállaira [illegible] ünnepek [illegible] ünnepek [illegible] a rendeltetésből ünnepek kiáradnak

1, A heted ünnepek, melyek

a, a Szombat, melly az ünnepek egymásutánjában [illegible] ünnepeknek [illegible] ünnepeken Rendelésére a testnek, be végzett munkájának emlékére, oly célból hogy az ünnepelő magában elmélkedjék, hogy a világ Teremtőjének tisztességét, hogy a világ Teremtőjében és [illegible] benne való imádni. Ennek emlékére a napra megtiltott [illegible] a héber [illegible]

bünösök vele határozva 2. Mózes 35, 2. 4. Mózes 15, 32–36. – Egyébiránt ezen [illegible] a pontban [illegible] nem [illegible] célja, hogy az [illegible] lanság [illegible] 2. Mózes 16. 5. Mózes 6. a [illegible] [illegible] [illegible]

Szükí adósés fizetése nem pe
ritkasa 5. Mós. 15, 1-2.

kapnia kellene engedtessék. Azonban
ezen ünnepe Húsvétnak azért nem
annyira a világ teremtésének emlé
kezete, mint az Egyiptomból való fel
szabadulásnak emlékezete, és a Tavasz
hoz való megtelepedésnek ünnepe
tartatik. 2. Mós. 23, 6-8. - Ezen ün
nepen járulékos kívánja mind az
Úrnak tiszteletére; és felvenni az le
hessen tőle Úrnak vagy azért sem
tetszett tőle Úrnak vagy azért sem
tetszésében. A polgár pedig
nem az jószágból, nem pedig
lakjait H. K. ünnepén bocsátot
tak szabadon. 2. Mós. 21, 2.
5. Mós. 15, 12. Jer. 34, 14. -
A szombatok és rendös Hó
napnak 1ső napjain, és ünnepi
ezekből fiait ünnepén a törvény
ai kaas sátorban vagy templom
ban felolvasása által. 5. Mós. 31,
10-13. -

Jobel = Kos
+ Sós nevével. jubileumos

C., A hétszer hétszer ik év u
tánni v 50-ik év is a Jobel
rendelésébül egy egész szombatos
tartatása. 3. Mós. 25, 8-11. mely
nek kezdete Kós szarvábul kifúvo tt
Kürt Rikkantással hirdettetett ki. Sóri hónap
10-ik napjának + Ezen ünnepen engedtetnek:
+ vagy Sátorok ünnepén nekek: hogy minden hebre vagy

idegen polgár alá kebernél, alá
Palástjában lakni idegenül fel
gátlo legyen, szabadon közlekedjen,
továbbá minden jószágtalanság
engedtessék, valamint szabadsága
van nem fizethetése miatta polgár
Ez utóbbal — végre az alatta
ki bírót ősi rendjének szerint
minden változás nélkül, ugyan
Egyébiránt a földek ezen ünnep
mind a szombatokban engedtessék
lelkes legyen minden jószágtalanság
ez ki fizetésakor legyen, azaz az
ennek multa miatt. 3. Mós.
25, 11. - A nyájairól is törvény
nek nyelvén ekkor elrendelnek, hogy ne
gyen gyalázat testrepiszka alatt
Egyiptom és Jeruzsálem az egész
föld Palástja pipa kijelentetik. 5. Mós.
25, 23.

+ Idejövő ősi birtokbeli
szabadságos

Szombatban a kebir polgárnak
a bírónak fizetésben mind a keb
polgár vasárlásban a publicumos
adóban igen virgáról szamaltsa
Gabb hogy korolabb kiesperina
fotban ára.

Q. A nagy vagy Sátoros ünnepek mikorra

a., a Pascha, mely az Egyen
közé kijövetelének és felszabadulás
nyolcadik kifakadulásig, még is Szombatig
tovább nem tartatása és kijövetelének 2. Mós.
12. ik ünnepeltetnek. Nisan hó 14-ik este
vagyis Mercurius 14 napon kezdődik kis
ünnep hivatik ezek sokaságának kezdetét és végét
tett pasehal ünnepnek, a többi napjait

† kovászolan tengerel való élés

vagy kovásztalan tengerek ünnepének
nevezessen. a legyen ez kor kezdete
tartozik. L. Mos. 12, 18.
13, 6. 7. 23, 15. 34 Mos. 28, 6. 4. Mos. 28,
17. A Paska ünnep tartásai 2.
Mos. 12 részében vannak leírva, mel
lenne minden héber gazda Nisan hó
20án egy ép esztendős kosbárányt
készítsen vágni valóra, mely
kötött vagy
kétes ne lehessen, akkor a 14es estve ki
vitt napnak, vérével a kilincs ajza
jokra és felső küszöbös mezőjére
kenje, — egyikkel egész reggelig pirkadtig
maradni kis első házaikból senkinek
ne lehessen szabad kimenni. Ennyi
börtönben a gazda családjával, az
egész barátja még arra éjjel meg
ette, s ha annak el nem égette el
je ebégig, nem volt, a tomporára
is meghúzta, a maradékot pedig tűz
égette. A paschai mellé kovászolan
lenni, s kenyér sütni szabad nem,
s egy szóval az el kellett, hogy egy
szálig is meg ne tömegtsék, s ami
gét rendkívüli a pap segítségül
vevén elégették, másnak adásul utálat
ból ételül, florentine, sara tábortól

pálcza egyik végében megerősítve.

Ily kóborságokra ünnepelje meg
a Paschát Izsóban Egyiptomban, pi
rítvával együtt, amiből leggyakrabban a pas
tában 4. Mos. 9, 5. olvasunk, midőn a
a héber nép Kanaánba bejutván
Josué annak ünnepélyes
megújítása, s amiről a történet
hűséges leírását adja. Ezután
népek folyvást megtartották
nyelem kivonulásáig, kivezetéséig,
éppen a Paschai ünnepére egy
hány kárral valának összegyülve.
Megjelenő ősatyáinak példáján
vendégeikkel együtt Jeruzsálembe vándorol
tellen felkerekedni, s abban csak ő
ritkán elmaradván fehér pálczával részint
kenek s hídjait elmosog egészen kiáll
Izsét is kellett, különben ha ki elmulasztotta, ke
kiből kivágatott, az az pedig ellátva egyszersmind az ajtaját is ki
pajai elvesztette. Hivatalból együtt vannak, hogy a paschai bárány meg
kívül készítsen kétszeles tengeres kenyér ételei mellett a családatya az ke
vásztalan tengeres darabokra tör
delve, a vacsorához kiki kapjon
maradván: ez annak egyenmagát ott le
etett — annán fennt kiltúra gyö
jegyen. ként, melly kóborló
kebelében nevezetes.

BF 2/64

Megjelenő ősatyáinak példáján a vándorlás
Közül képzeljük sátrakban.

BF2/64v

Megjelölésjegyei nincs Abban.

+ nem pedig egy nappal előbb

+ nem Kovászos kenyér

Ezen, Kivétetett ~~nincs~~
~~Vacsora~~ tanuló a gyümölcs az
mai egyházi ünnepek ~~ünnepek~~ ~~ünnepek~~
Jézus egyházra, vagy előbb ulat mint a
Pascha ünnepén a ~~előbb~~ tehéntől, és
ehez képest kovászos vagy kovász
vászolan kenyérből kenyeret e helyen va
Kovajás? ~~a gyümölcs előbb~~
~~kenyér mint a mai egyházi~~
~~ünnepek~~ Mat. 26, 1–19. Márk.
14, 12–15 Luka 22, 7–14 versekre
(nincs ~~kétségen kívül~~ ~~kétségen kívül~~) hogy Jézus a
Sidóval vagyon arra nap előtt meg az
unelpe pajzba beránya, és a vissza
va jövendőben + kovászolan kenyeret
használa. Egy arra ~~állítja~~ állítja
helyeken kívül annak tanúságára
vő, nincsen ha Jézus a kétségtelen
tása ellen cselekedett a pajzba
bárányt nem a rendelő időben vala
per kenyérnél étte volna meg, a kele
vő kétség kihallgatnál volna
fel vele, hogy a ~~Mózes~~ törvény ez
nem tanította meg, ~~nem~~ emlékezni
sem emlékezni kétség ebből kitűnt
a Zsidók ellen ~~kétség~~ kétség vádat
használni kívánnak ~~kétség~~ ~~kétség~~
Ennek ellenére a gyűrű egyház

ezen kifejezéshez: πρωτη ἐορτη

július Ján. 10, 1. versekből világosan
az állítja, hogy Jézus a pajzba
napokkal előbb egy nappal

+ nincs kétség

BF2/65

Mártot élő arca fehérből vagy
pirosból menjen el sellem ennek,
mivel az tanúságra kifogás így ki
tűnik is. ~~Ez~~ ez az állítani ellen
kezik pedig vélemény

A szöveg munkája történ így
egésen a vice alá menésének arra az
ő előbbi élőit megváltozó tápá
igazán és magát fensőbb élete
kiválasztására. Ez Meleredte Ker. Jézus
elfogadva tanítványival. 2ᵒⁿ
a Kenyér és Kábának megtörő
sa által. 3ᵒⁿ ~~megtörő~~ ünnepi által,
melyben egy megégetett 4 vagy 5 ún
nők sebén kenyér elegyítésével
Hussenek a vizes ujjal, vagy ital
ból cserny gajelből, gyapjából
készítsen kötéggel. Húsvét ünnepén
a állatnak vérétől is elegyítsék a
víznek annak jelenségére, hogy Jé
hova bűneiknek megengesztelésé
végre vérünket adta az ő élete
ért áldozati kívánja. 4ᵒⁿ olaj
jobi megtörő által

A Húsvétot célszerűen nem há
nem ~~előtt~~ tartott:

a, ~~Jelentőség~~ Jelentőség, melyet által
valamely dolog vagy ~~személy~~ személy az isteni
tételre ~~kétség~~ ~~kétség~~ ~~kétség~~

rálestvat midőn valaki a templom
ba- vagy synagogájába menni, ébe
zavaró bogy ajándékot vinni vagy or
kva imádkozni készülne, jelesűl a pa
pap, s más tisztség, pap is ispoi
folgálatos teendőiben. Illetve a
személyek vagy az ispoi tisztelet
tartás folyó, megzavarására
például a sátor mindenféle ré
sei áldozati vérrel megkenessen
s olajjal megkenessen, az oltár a
belső megtisztelésére kívül ugyan
ezen megkenés olajjal; s megkene
tett

b, tömjénölő, mellyet az áldo
zati állatok vérének megbántás
által sérteni vigyázni, mint épes
ség napján, s a tisztelő istenség
pohár tűzével.

c, tisztító, mellyek a tisztá
landó személyek tisztulásuk
végett Ollet. ii, 12, 13. 14. is,
tisztében alkalmazandó tűzre
ken ii nemű valának. Ekképen
a megfertőzésben személyek s ol
gok nemcsak megkenessenek, ha
nem meg is mosattak, s azonképen meg
kenessenek olajjal. — Egyéne
sített, tisztátalanná tevő, s a

kebelének sajátos nemű betegségei
ségnek létjeli nyavalyaveszélyé
perlekedés, melyben a kiknek külső
részei s napásai nevesek. Ki
vonós bűnbetegség vala, melyben
ezek vesülyebbjei tekintetesebbjei
mél fizikai felsőrben jelenés meg
á bőrön, ellenben ha ez egészséges
elterjedés, nemsok veszélyes
de tisztátalanságnak tekintetnek. Ollet. 13, 12, 13.

Általában minden tisztátalanság
nál egy á belsőrészek tisztátalanságai
ább s á pokol mind rendes orvosol
betegek kiküldés, s ha általok valaki
veszélyes belsőrészek vadászatra,
s egyenes gyógyítás gyógyítás
jár, s á testálkodás tisztátalanság
tisztátalan kiválás tisztátalanság Ollet. 13, 45. 46.
tesse, s minden tárgyakkal kivalaha
ve vala, s egyen á synagogájába ne
hessen él, de egy hét utolsó jelenjék
meg, s legutolsóra tisztulást el.

Kiigyogtatásában valamely papával
Ellátás kitisztulásnia, midőn s az e
madarak közűl egyikes megölette,
élő vízbe kellevén vérébe s á tisz
nak tisztátalanságai tisztulásai, annak el ki
gyultása tisztes megtisztulásnak tisztának

BF 2/66r

nyilvánossa, egy erdőn erdőn
Ben nevezett nemtsen falaknak be
csatván á megjelölt pedig elad
netvén. Ennek kivételével á kis
halasház tavvá több pontokban
mellyek 3 klvs. 14 ölesekben
leírvák. —